

Per Øverland

Lademoen menighet
og kirke
gjennom hundre år
Et overblikk

ISSN 1502-4547
ISBN 82-92176-84-5
Tilegnet Aase-Karine
et trofast medlem av
Lademoen menighet
Lademoen kirkes
småskrifter 10

Trondheim 2005

Forord

I 2005 er det hundre år siden Lademoen kirke ble innviet og tatt i bruk. Som en del av markeringen er det naturlig at det skrives litt om kirken og menigheten gjennom dette lange tidsrommet. Det er slett ikke langt i et kirkehistorisk perspektiv, men sett i forhold til et menneskeliv omfatter det mer enn tre generasjoner. Undertegnede har sett litt på de kildene som foreligger for historien både for bydelen og for menigheten. Som er biprodukt av arbeidet med å registrere kilder og ulikt materiale som kan komme til nytte, er denne lille beretningen forfattet. Det viser seg at det er mange interessante forhold som kan belyses når Lademoen menighets historie skal skrives. Et forhold er at det tidligere utkantområdet i Strinda herred ble innlemmet i Trondhjem by og altså ble en ny bydel. Den bypåvirkede bygda med sine lystgårder og mange smågårder og husmannsplasser ble til et bystrøk. Særlig interessant er å se hvordan en del av den tidligere befolkningen i Strinda ble en slags overklasse i den nye arbeiderbydelen Lademoen. Mange av de velstilte i den gamle befolkningen på Lademoen ble i lang tid sentrale personer i menighetens liv. Et annet forhold er hva menigheten gjennom sitt sosialarbeid (diakoni, kirkelig fattigpleie, menighetspleie) gjorde for å bøte på noen av de vanskeligstiltes problemer. Et tredje forhold er betydningen av de institusjonene og de mange kristelige foreningene som ble bygd opp.

En menighet er jo ikke særlig ulik en forening når en ser på selve organisasjonsapparatet. Den kristne kirke var en organisatorisk nyskaping for snart to tusen år siden. Opp gjennom århundrene har apparatet utviklet seg og delt seg opp. Tross mye konservatisme og mange endringer har dette systemet vært merkelig effektivt. Man har visst å endre og tilpasse systemet til tidens krav og til de utfordringer en stod overfor. Den norske kirke i år 2005 har til en viss grad tilpasset seg til demokratiske former og en ny tid og forsøker å gi medlemmene innflytelse på det daglige kirkeliv. Menighetsrådet er det viktigste organet for denne innflytelsen.

Lademoen menighet er en typisk norsk statskirkemenighet og er dessuten representativ for større bymenigheter i sentrumsnære strøk. Tross stor bevegelighet i befolkningen og mye inn- og utflytting så bor det fremdeles så vidt mange mennesker i strøket at det er grunnlag for et kirkelig liv, men slike byfenomener, som de nevnte, skaper en rekke av de problemer menigheten har å kjempe med. Nettopp det typiske og det representative ved Lademoen menighet skulle kunne vekke interesse. Dessuten har Lademoen menighet ofte vært blant de første norske menighetene til å ta opp endringer som andre tok etter slik som ny konfirmasjonsordning og ny praksis i nattverdgangen.

Av en historiker forlanges det en viss avstand fra det emnet det skal skrives om. Det gjelder både avstand i engasjement og i tid. Kravet om avstand i tid gjør at det alltid er vanskelig å skrive om den tiden som nettopp har gått. Derfor er det vrient å vurdere hva som er viktig og hva som er mindre viktig i et

langt tidsperspektiv. For en som har vært engasjert i menighetens liv i 40 år, skaper kravet om avstand fra den mangfoldige virksomheten i kirken et problem. Jeg har vært medlem av Lademoen menighetsråd i flere perioder. Sammen med andre engasjementer i kirken gir det unektelig nærhet til det stoffet som presenteres her. Det er gjort et alvorlig forsøk på å se på de skiftende tiders begivenheter med historikerens nøkterne blikk.

For å gi leserne en oversikt over historien fram til i dag, starter vi med noen korte avsnitt som på ulike områder viser situasjonen i dag på bakgrunn av utviklingen som har ført hit. Deretter går vi tilbake og i noen lengre avsnitt tar vi for oss periode for periode fra menighetens opprettelse. Bydelens eldre historie blir også skissert.

Jeg har tilegnet boken til min kone, *Aase-Karine Øverland*, som en takk blant annet for hennes trofaste innsats gjennom mange år i ulike deler av menighetens liv og arbeid. Hun kan stå som representant for de mange kvinner og menn som gjennom årene i praksis har vist at de ønsker å delta i menighetens liv og som vet å sette pris på det åndelige livet i kirken.

Universitetet på Dragvoll,
torsdag den 26. mai 2005

Per Øverland

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Innhold	5

Lademoen kirke og menighet på 1900-tallet

1. Lademoen menighetsråd	7
2. Lademoen menighet	9
3. Lademoen kirke	12
4. Lademoen i dag	15
5. Lademoen i gamle dager	16
6. Grunnleggingstiden	21
7. Den første verdenskrigen og tiden omkring den	24
8. 1920-tallet. Jobbetid og fattigdom	29
9. 1930-tallet. De harde trettiåra	33
10. 1940-tallet. Okkupasjon og etterkrigstid	39
11. 1950-tallet. Velstandsgjennombruddet	46
12. 1960-tallet. Kampen om folks fritid	53
13. 1970-tallet. Norsk lov bryter med kristen etikk	63
14. 1980-tallet. Samfunnet blir hardere	76
15. 1990-tallet. Foreningenes tid er ute	88
16. 2000-tallet. Et nytt årtusen er begynt	101
17. Et blick framover	104
Personregister	106

Lademoen kirke og menighet på 1900-tallet

Lademoen menighets historie byr kanskje ikke på de store begivenheter, men det er et spørsmål om ikke nettopp det jevne og udramatiske i en menighets liv kan by på vel så interessante trekk som de dramatiske. Som nevnt i forordet kan Lademoen betraktes som en typisk norsk statskirkemenighet i et sentralt bystrøk i en større by. 1900-tallet var en periode i norsk historie med kraftig vekst i befolkningen i byene. Mange flyttet fra landsmenigheter inn til byene. Svært mange fant ikke sin plass i menigheten på det nye bostedet selv om de kanskje hadde vært vant til å gå til kirke på hjemstedet. Overflyttingen til byen ble for svært mange nordmenn veien til avkristning selv om de gjerne holdt fast på skikken med dåp, konfirmasjon, kirkelig vielse og begravelse. Noen plass i det menighetsmessige fellesskapet fant de fleste slett ikke. Statskirken var ikke flink til å skape et åndelig hjem i byen for innflytterne. Lademoen menighet ble opprettet i 1908 og kan på mange måter settes opp som et speilbilde på problemene med å skape et åndelig hjem i et nytt bystrøk.

Denne fremstillingen er blitt til mens stoffet er funnet frem. Det blir derfor kanskje mer en stoffsamling enn en ferdig fremstilling av vårt emne. Derfor blir det nok mer et oppslagsverk der en kan finne viktige enkeltheter om hvert tidsavsnitt, enn en flytende fortelling.

1. Lademoen menighetsråd

Menighetsrådet blir valgt ved offentlig valg hvert fjerde år. Gjennom 1990-årene fungerte altså tre ulike menighetsråd. Selv om alle medlemmer av menigheten både har stemmerett og er valgbare, er fremmøtet ved valgene lite. Statsråd *Trond Giske* har derfor foreslått å legge valg av menighetsråd til samme tid som et annet offentlig valg. Ved flere valg hadde det vært vanskelig å få tilstrekkelig mange til å stille som kandidater til valg til menighetsråd. Dessuten har gjerne flere av medlemmene av rådet sluttet i perioden fordi de skulle flytte fra menigheten av ulike grunner. Bydelen har mye inn- og utflytting av mange grunner og det rammer også menighetsrådet.

Som så mye i kirkelig sammenheng har også menighetsrådet en lang historie selv om det er forholdsvis nytt sett i historisk perspektiv. Det var daværende kirkeminister *Jakob Sverdrup* som i 1880-årene la frem forslag om menighetsråd og kjempet for dette i Stortinget. Han så det i sammenheng med demokratiseringen av Norge. Til tross for at parlamentarismen ble gjennomført i 1884 ble det ikke flertall i Stortinget for Jakob Sverdrups forslag. Man var redd for å gi kirkefolket frihet i egne saker. Først under nye politiske forhold ble menighetsrådet innført i Den norske kirke i 1920-årene, men også da var det lite vilje fra politisk hold til å gi særlig stor myndighet til nyskapningen. I de senere kirkelover er det valgte innslag i kirkestyringen blitt noe styrket, men fremdeles

har menighetsrådene bare beskjeden innflytelse på styringen av den enkelte menighet.

Bak problemet med menighetsrådenes myndighet og innflytelse ligger et strukturelt forhold i selve kirkeorganiseringen. Den norske kirke har en dobbelt struktur: Ved siden av den gamle, hierarkiske struktur med sokneprest, prost, biskop, bispemøte og kirkedepartement står den nye demokratiske strukturen av valgte råd på i hovedsak tre nivåer, nemlig med sokneråd, bispedømmeråd og kirkemøte. I den nyeste kirkeloven er det særlig de to sistnevnte råd som har fått økt innflytelse. Denne dobbelte strukturen betyr en hemsko for en enhetlig og effektiv kirkestyring. Normalt snakker man om et forhold mellom embetsstrukturen og rådsstrukturen. I embetsstrukturen utøves virksomheten først og fremst av prester som er ansatt i fulltidsstilling for å holde gudstjeneste, forkynde, drive sjelesorg og stå for kirkelige handlinger som dåp, konfirmasjon, brudevielse og begravelse. Prestene har en stor innflytelse ved at de står for gudstjenestene som står helt sentralt i menighetens liv. Ved siden av prestene står de andre lønnete arbeiderne. I rådsstrukturen dominerer tillitsvalgte representanter som normalt har sitt arbeid i vanlige yrker og tar arbeidet i rådet på sin fritid uten noen godtgjørelse. I Lademoen har det vært et godt og tillitsfullt samarbeid mellom prester og råd. I rådet sitter for øvrig soknepresten som fast medlem ifølge lovens bestemmelser. I og med at soknepresten lenge fungerte som menighetens daglige leder, medførte det at det alt vesentlige av den daglige drift var vedkommendes ansvar. I 2005 er det menighetssekretæren som er den daglig leder.

Et særlig forhold gjelder for en storbymenighet som Lademoen. Etter kirkeloven er det anledning til å ha et kirkelig fellesråd for alle bymenighetene. Et slikt er dannet i Trondheim og det har overtatt arbeidsgiveransvaret for alle de ikke-geistlige ansatte slike som klokker, diakon, kirketjener og organist. Likeledes ligger det overordnede økonomiske ansvar hos Kirkelig fellesråd. Det vil si at svært viktige deler av menighetens virksomhet er tatt ut av menighetsrådets hender selv om det har ett medlem i kirkelig fellesråd som møtes noen få ganger i året. Den daglige ledelse av fellesrådet ligger hos den ansatte kirkeverge og i fellesrådets arbeidsutvalg (styre).

Det skulle altså være tydelig at det ligger en del skjulte problemer i menighetens styringsordninger. Ansvaret er fordelt på ulike personer som sitter i sine stillinger på ulik bakgrunn. Menighetsrådet kan altså ikke betraktes som et styre som leder hele virksomheten mellom årsmøtene (generalforsamlingene). Heller ikke kan en si at årsmøtet er øverste myndighet for virksomheten. Årsmøtet er utvilsomt øverste myndighet for menighetsrådets virksomhet, men i og med at de ansatte prester har sin tilsynsmann i prost og biskop så kan ikke rådet pålegge disse noe som ikke deres foresatte eller de selv er enige i. Det samme gjelder de øvrige ansatte som har kirkevergen som sin foresatte. De får sin oppgave regulert av kirkevergen selv om deres instruksjoner har vært forelagt rådet til uttalelse.

Menighetsrådet har i følge kirkeloven store og viktige oppgaver. Det har ikke eget kontor, bare litt kontorhjelp. Det meste av sitt arbeid må rådets medlemmer ta privat eller utføre på prestekontoret dersom det er ledig utstyr eller rom der. Det har ikke egne ansatte. Det kunne man nok skaffe seg, men da ville forutsetningen være at rådet skaffet seg egne midler til slike ansettelse. Det er altså tydelig at rådet har begrenset innflytelse på ledelsen av menigheten.

2. Lademoen menighet

Lademoen menighet er snart hundre år gammel. Den ble opprettet i en ny bydel som hadde vokst frem like utenfor byens grenser etter midten av 1800-tallet. Hovedgrunnen til at folk flyttet dit og satte opp sine hus eller leiet seg inn i andres hus, var helst at de var fattige og at det var forholdsvis rimelig å skaffe seg bosted i denne delen av daværende Strinda herred. Strinda var en utpreget landkommune som var dominert av landbruk. Lademoen var en utkant i denne landkommunen og herredet tok lite ansvar for de fattige som flyttet utenfor bygrensen. Selvom Lademoen lå i utkanten av herredet var flere sentrale funksjoner så som bank, skole og tingstue plassert her fordi det lå så nær byen. Ja, den nye hovedkirken for Strinda var faktisk planlagt reist her. Mot slutten av 1800-tallet begynte det en kraftig folkeforflytning i Norge som blant annet førte til en nesten ukontrollert byvekst. Byen Trondhjem lå fra gammelt av på et lite areal. Det gamle Nidaros ble som navnet sier, grunnlagt ved utløpet av Nid, som var det gamle navnet på Nidelva. Ordet betyr sannsynligvis det stilleflytende vannet. Elva gjør en stor sving der den nesten har nådd fjorden. Den buen elva gjør før den renner ut i fjorden, skaper en naturlig grense som i mer krigerske tider dannet et vern mot fiender. Lenge hadde byen nok areal til nybygging på landtungen mellom elva og fjorden. Da folketilflyttingen for alvor tok til, ble det aktuelt for folk å bygge hus på den andre siden av elven. Små området der ble etter hvert innlemmet i byen, men myndighetene var svært forsiktige med utvidelsene.

Mot slutten av 1800-tallet ble det stadig bygget flere hus nord- og østover fra den gamle Bakke kirke, men først i 1893 ble slettelandet innover mot nåværende Stavne-Leangen-banen overført fra Strinda til Trondhjem by. Byen fikk da ansvar for et område praktisk talt uten infrastruktur og mye måtte derfor gjøres. I rask rekkefølge kom en rekke tiltak: postkontor i 1899, brannstasjon og politistasjon i 1900, kirkegård i 1902 og i 1904 kom Lademoen jernbanestasjon. Det neste tiltaket var kirke i 1905 og skole i 1906. Lademoen store og fine skole ved siden av kirken ble ferdig litt senere enn kirken. Menigheten ble først opprettet i 1908, men kirken var altså ferdig allerede tre år før. Det vil altså si at kirke, menighet og skole var deler av byens forsøk på å få orden og system i dette området som så lenge hadde 'seilt sin egen sjø'. Vi vender nedenfor tilbake til Lademoens historie. Her skal vi trekke noen raske linjer gjennom menighetens historie.

Den første sognepresten i Lademoen fra 1908, *Jørgensen*, var tidligere residerende kapellan i Bakklandet menighet og Bakke kirke (Anna Dorthea kirke) fra 1715. Han hadde tidligere hatt et særlig ansvar for den delen av Bakklandet menighet som nå ble til Lademoen menighet. Dersom en går gjennom arkivmaterialet som er oppbevart fra 1908 og fremover, får en inntrykk av at det var full virksomhet fra første stund. På Skjærtorsdag 1908, den 16. april, var det 115 mennesker til skriftemål og nattverd. To uker senere var det konfirmasjon med 86 gutter og jenter og onsdagen etter var 74 med på altergangen. Dette er ikke stedet til å se nærmere på statistikk for årene som fulgte, men la oss kaste et blikk på den diakonale delen av menighetsarbeidet. Det vil si det sosiale hjelpearbeidet.

I og med at bydelen hadde mange vanskeligstilte familier og enkeltpersoner har denne siden særlig interesse. I Statsarkivet i Trondheim er oppbevart en liten protokoll som heter: *'Forhandlingsprotokoll for den kirkelige Fattigpleie i Lademoens Menighed'*. Den starter den 25. november 1908 og går helt til 23. mars 1934. Det første den nyvalgte bestyrelse (styret) foretok seg var å dele menigheten inn i 13 distrikter og deretter oppnevne en eller flere distriktsforstanderinder for hvert av disse distriktene. Forstanderindene eller hjelperne som de også kalles, var frivillige, ulønnede damer i menigheten som skulle formidle kontakten mellom menigheten og de fattige. I tillegg til ofringer i kirken fikk Fattigpleien inntekter fra en årlig basar eller utlodning som Bestyrelsen og hjelpene stod for. Fra Thomas Angells stiftelser ble store mengder favneved stilt til rådighet for utdeling og dessuten gav firma Buch kullbilletter. Både ved og kull ble tatt imot med glede av de mange ubemidlede som bodde i trekkfulle hus. Mange var arbeidsledige. Mange var dagarbeidere som hadde inntekt de dagene de fikk jobb. De dagene de ble gående ledige ble det ingen inntekt. Protokollen viser at det meste som ble utdelt, ble distribuert av hjelperne i vinterhalvåret og ved juletider. Dersom vi så kaster et blikk på de siste årenes rapporter fra *Lademoen diakoniutvalg*, ser vi at denne diakonale virksomheten fortsetter som den begynte i 1908 bare med de endringer som velferdssamfunnet har frembragt.

Gjennomgangstonen i materialet fra arkivene er denne: Arbeidet i Lademoen menighet har fortsatt trofast i det spor som ble trukket opp da den ble dannet. Det gjelder særlig forkynnelsen og de kirkelige handlinger, men også diakonien. Menneskene har skiftet, men arbeidet har blitt fortsatt av andre som har kommet inn i deres sted.

Kirken har i 2005 sitt hundreårsjubileum. Det er naturlig at dette feires. Når en ser på de vel tre generasjoner den har bestått, er det nærliggende å spørre hvilke perioder det er naturlig å dele historien opp i. Oppdeling i perioder gir seg ikke selv nettopp fordi det ikke har vært så mange store begivenheter eller drastiske endringer. Kanskje kan de to verdenskrigene gi utgangspunkt for periodeinndeling. Da kunne vi ta det første avsnitt fra begynnelsen til etter første verdenskrig i 1918 eller ved tiden for Spanskesyken eller ved innføring av

menighetsråd; da blir neste periode Mellomkrigstiden frem til 1940. Den andre verdenskrigen 1940 til 1945 er nok for kort og relativt begivenhetsfattig på Lademoen slik at denne krigstiden kan tas sammen med de harde trettiåra slik at vi eventuelt kan avkorte annen periode til å slutte med kriseåret 1929. Etterkrigstiden kan bli et fjerde avsnitt, men spørsmålet er hvor langt det skal regnes. Eventuelt kan krigstiden tas sammen med gjenoppbygningen etter krigen og at neste avsnitt, det femte, kan starte med velstandsgjennombruddet omkring 1955-60. Så kan en forsøke de to neste periodene på tjue år som det sjette og det syvende avsnitt.

En helt annen inndeling som ofte følges i menighetshistoriske fremstillinger, er å følge presteskiftene. Hver periode bestemmes etter sogneprestenes tjenestetid. Da bør denne inndelingen kunne begrunnes i at det er naturlig for fremstillingen å sette skille ved skiftene av sokneprest. Sokneprestene i Lademoen har hatt noe varierende lengde på sin tjenestetid. Det skyldes vel helst at de fleste var godt voksne folk før de fikk stillingen her. Et blikk på rekken og deres tjenestear kan kanskje være opplysende:

1. *Simon Emmanuel Jørgensen* 1908-1915 (6 år)
2. *Hannibal Stabell* 1915-1921 (7 år)
3. *Ole Kjelland* 1921-1933 (12 år)
4. *Paul Sæbø* 1933-1952 (19 år)
5. *Kristian Olai Mehus* 1953-1963 (10 år)
6. *Ole Bjørset* 1963-1973 (10 år)
7. *Bjørn Johan Sørensen* 1973-1992 (19 år)
8. *Tore Eid* 1992-

Den gjennomsnittlige tjenestetid har vært ca. 12 år. Den nåværende soknepresten ble innsatt i sin stilling ved høymessen den 17. januar 1993. Flere av sokneprestene var res. kap. i menigheten før de rykket opp til hovedprest slik at de i sum får en lengre periode som prester i menigheten. Paul Sæbø har den lengste samlede tjenestetid. Han begynte som res. kap. i 1921 og fortsatte som sokneprest. Han var her til sammen i 31 år! Vi ser altså at det kanskje kan bli lite tjenlig å bruke deres tjenestetid som inndeling av historien. Dessuten er det et stort spørsmål om skiftene av sokneprester har skapt nye epoker i menighetens liv.

Som en vil se av innholdsfortegnelsen, er det her valgt en annen inndeling enn de som er drøftet ovenfor. I hovedsak vil vi dele framstillingen inn i tiårsperioder. Overskriften over hvert avsnitt forsøker å få tak i noe sentralt i hvert tidsavsnitt. Disse karakteristikene gjelder ikke bare Lademoen eller de kirkelige forholdene der. De gjelder hele landet og folket i Norge, men disse forholdene danner selve bakteppet for menighetens liv.

Lademoen menighets historie kan ikke utelukkende kretse om Lademoen kirke og virksomheten der, selv om den er sentral på flere måter. Der er nå prestekontoret og rom for de andre ansatte. Alle disse kontorene er innredet enten i søndre tverrskip eller i søndre sakristi. Preste- og menighetskontoret er i

første etasje i søndre tverrskip og i andre etasje er det nå tre kontorer. De er for diakon, organist og kirketjener.

I tillegg til kirkebygget må det nevnes flere andre bygninger og eiendommer. På Lademoen kirkegård står et gravkapell. I Østersunds gate står Lademoen bydelshus som tidligere var Lademoen menighetshus. Huset ble bygd som *Bakkestrandens bedehus* og senere gitt som gave til menigheten. Det har i perioder vært benyttet som interimskirke. Både tomt og bygning tilhører menigheten. Nabotomten der *Lademoen barnehage* holder til, eies også av Lademoen menighet, mens selve huset tilhører Trondhjem Asylselskap. Etter testators bestemmelse har eieren ikke anledning til å kreve leie for tomten. I Mellomveien lå i mange år *Lademoen hjem for gamle*, menighetens aldershjem. Både hus og tomt tilhørte menigheten, men alt er nå solgt. Også *Laugsand aldershjem* lengre bort i Mellomveien har tilknytning til menigheten uten at den har noen eiendomsrett til det. Et nytt omsorgsbygg, Laugsand II, er nå satt opp ved siden av det gamle leilighetsbygget Laugsand I.

Av kristelig virksomhet som av alle ble regnet som en del av menighetsarbeidet i Lademoen, kan nevnes *Ynglingen* med sitt barne- og ungdomsarbeid, som frem til annen verdenskrig holdt til i eget hus i Strandveien 72, som okkupasjonsmakten ødela for å bygge Dora I. Senere hadde Lademoen kristelige ungdomsforening i mange år sitt eget hus i Nedre Møllenbergs gate nr. 73. Det er nå for lengst solgt.

3. Lademoen kirke

Lademoen kirke er en stor murbygning kledd med naturstein. Den har en fin og sentral beliggenhet. Den ligger på det høyeste punktet på Eli plass der Lademoen park og Lademoen skolebygning også ligger. Parken ligger i vinkelen mellom bydelens to mest trafikkerte gater: Innherredsveien og Mellomveien (den tidligere Gamle kirkevei, en tid også kalt Omnibusveien). Det hender at svenske turister som kommer kjørende inn Innherredsveien (E 6), stopper og spør om dette er Nidarosdomen! Kirken er byens nest største kirke og ligger som et landemerke i bydelen så folk trenger ikke lete lenge for å finne den.

Tomten var en del av den gamle Eli plass gård der tidligere Eli-plads skole (Sæther-skolen) lå. Kommunen sikret seg tomten og grunnsten ble nedlagt den 23. oktober 1903. Bygningen ble reist etter tegninger av Kristiania-arkitekten *Ole E. Stein* som vant 1. premie i arkitektkonkurransen. Stilen er inspirert av middelalderens romanske kirker og kan kalles nasjonalromantisk eller jugend. Eksteriøret er i grovhuggen stein (råkopp) og interiøret er jugendpreget. Et typisk Jugendtrekk er smijernsbestagene på ytterdørere utført av *Iver T. Solem*. *Ingvald Alstad* var utførende arkitekt ved byggingen. Arkitekten og kunstneren *Gabriel Kielland* har blant annet malt altertavlen.

Kirken ble vigslet den 15. november 1905. Året etter ble Sætherskolens hovedbygning revet. Den lå like nordøst for kirken.

De tre nevnte arkitektene fortjener en kort omtale. *Ole Eriksen Stein*, født 1867, var bondegutt fra Gol i Hallingdal. Det fortelles at han møtte opp i Christiania i 1886 i sølvknappet bunad og banket på døra hos arkitekt *Henrik Nissen* og ville bli arkitekt. Nissen arbeidet da på Frimurerlogen i Christiania og den unge bondegutten kom i lære der. Samtidig gikk han på Den kongelige tegneskole 1886-89. Deretter studerte han i Charlottenburg i Berlin frem til 1892. Hans egentlige etternavn var Steenbraathen, men da braten på tysk betyr å steke, kalt han seg kort og godt for Stein. Etter et par praksisår i Wiesbaden kom han tilbake til den norske hovedstaden og arbeidet der på Nationaltheatret. I 1897 begynte han sin egen praksis. Han var en fremragende fagmann. Han vant førstepremie i konkurransen om Lademoen kirke i 1900 og omtrent samtidig vant han 3. premie med tegningen av Fagerborg kirke i Kristiania. Han levde til 1950.

Ingvald Otto Alstad ble født i Trondhjem i 1867 (samme år som Stein) og ble uteksaminert fra Trondhjems tekniske læreanstalt (TTL) i 1886. Etter praksis i Trondhjem gikk han 1893-94 på Den tekniske høyskole i Berlin. Etter ett års praksis hos *Baurath H. Seeling* i Berlin vendte han tilbake til hjembyen. I 1899-1901 var han bygningsfører (eller bygningskonduktør, som det het) ved oppføringen av Frimurerlogen. Fra 1903 til 1906 hadde han den samme oppgaven ved oppføringen av Lademoen kirke. Senere hadde han eget arkitektkontor og var lærer ved den tekniske aftenskolen. Han døde av tuberkulose i 1914, 47 år gammel. Han var en fremragende tegner. Hans store, flotte tegning av Lademoen kirke datert 1904 henger på sokneprestkontoret. Flere av byens fine murbygg var han arkitekt for; et av dem er der Egon i Søndre gate (Thomas Angells gate 8) nå holder til.

Gabriel Kielland, født 1871, var Trondhjemsgutt slik som Alstad, sønn av bylege *Kristian Semb Kielland*. Gabriel Kielland er vel i dag særlig kjent som skaperen av Nidarosdomens mange glassmalerier, men han var først utdannet som arkitekt ved TTL, fortsatte ved den tekniske høyskolen i Hannover før han studerte malerkunst og arkitektur i München. Så ble han tegner i det verdensberømte humoristisk-satiriske ukebladet *Simplicissimus* som begynte å utkomme i 1896. Vel hjemme i Trondhjem startet han sitt eget arkitektfirma sammen med vennen Alf Hofflund. Kielland har tegnet flere av byens kjente bygninger. Som kunstmaler stilte han ut sitt første bilde på høstutstillingen i 1895. Før han ble bedt om å male altertavlen til Lademoen kirke, var han mester for altertavlen i Åsen kirke i 1904. Tross sine fremragende prestasjoner som arkitekt og kunstmaler er det glassmaleriene som kom til å bli hans egentlige livsverk. Han døde i 1960.

Etter den andre verdenskrigen ble det oppdaget at grunnen under kirken hadde begynt å svikte. Bygningen hadde slått sprekker. Til tider svaïet tårnet og veggene fikk sprekker. Det var leirgrunnen som hadde begynt å bevege seg.

Kirken måtte stenge i 1954 og gudstjenestene ble holdt i gravkapellet. Det ble slått ned i grunnen en mengde jernbaneskiner og støpt solide fundamenter før kirken kunne tas i bruk igjen i 1956. I tre år var altså kirken ute av vanlig bruk til gudstjenester og kirkelige handlinger.

Kirken er stor og rommelig. Den er som nevnt byens største etter Domkirken. Bare ved særlige gudstjenester og spesielle arrangementer er den fullsatt. Ved vanlige gudstjenester er det god plass til flere. Kirkerommet er vakkert og besøkende forteller gjerne at de synes det er fint å komme inn i det. I 1986 ble det gjort store endringer med interiøret. Det ble lagt nytt gulv. De gamle elektriske rørvnene under benkene ble fjernet. I stedet ble det lagt inn gulvvarme. De gamle, lange kirkebenkene med harde treseter ble byttet ut med behagelige og pene stoler med tekstiltrekk. Bakerste del av kirkerommet er nå møblert med bord og stoler i samme stil som utstyret for øvrig. Der serveres kirkekaffe og avholdes møter. Vedlikeholdet av bygningen står tilbake for ønske. Det har den til felles med skoler og andre offentlige bygninger i Trondheim. Midlene blir stadig for små til jevnlig vedlikehold som kan forebygge de store skadene

Kirken er enkelt og tradisjonelt utstyrt med døpefont, prekestol, altertavle, alter, alterring og orgel. Den vakre døpefonten fra 1905 er hugget i kleberstein av ett stykke. Den ble hugget ved Domkirken av *Ludvig Olsen*. Dåpsfatet og vannmuggen av kobber er forarbeidet hos gullsmed *Møller* i Munkegaten. Tidligere stod døpefonten nede på gulvet foran koret, men i 1934 ble den flyttet opp på en forhøyning som ble bygget i høyde med alterpartiet. På veggen bak døpefonten er det satt opp et bronserelieff utført av bildehuggeren og domkirkekunstneren *Kristoffer Leirdal*. Relieffet er mettet med symboler. Motivet er tre barn, dåpskandidater, foran en elv som er symbolisert med en fisk. Fisken symboliserer Kristus. Det greske ord for fisk, *ichthys*, er sammensatt av bokstavene *i* for Iesus, *ch* for Christos, *th* for theos = Gud(s), *y* for yios = sønn og *s* for soter = frelser. Over barna svever en due, symbolet for Den hellige ånd. Hele motivets samlende tanke er altså at dåpskandidatene er, som Jesus en gang var, ved Jordans flod for å døpes - med hele det meningsinnhold som Jesu dåp og vår dåp har. *Ingrid Pettersen* som var klokker i Lademoen, forteller at en ung mann kom for å bestille vielse. Da hun nevnte at hans far hadde laget et relieff til kirka og han fikk se det, sa han at han kjente det godt, han hadde stått modell da faren utformet det! Prekestolen er i kirkens øvrige stil med prekestolsklede i de skiftende liturgiske farger. Kirken har fire fine messehagler som henger i sakristiet.

Altertavlen har som motiv Jesus og de to disipler i Emmaus. *Gabriel Kielland* benyttet velkjente modeller fra Lademoen under malingen. Apoteker ved Ørneapoteket, *Casper F. Westad*, født 1876, stod modell til Kristus-skikkelsen. Bryggearbeideren *Oluf H. Hammer*, født 1846, var modell for den ene av de to vandrerne. Den tredje som skulle ha sittet modell, var en døvstum skomaker, men han mistet motet og uteble. Derfor lot kunstneren tredjemann

snu ryggen til og fikk med det en særlig fin virkning av deres undring ved å møte Jesus i Emmaus. Alteret er en stor trekasse med skap i bakkant under altertavla. Kirken har vakre alterduker, dekorasjon på alterets forside (antependium) og store lysestaker. En av de nyeste anskaffelser er en såkalt lysglobe som forsøksvis ble satt i en av buene på sydsiden av kirkeskipet, men senere flyttet opp mot alteret. Der er det anledning til å tenne lys for den som ønsker det. Under høymessen tennes det lys for hver av dem fra menigheten som er gått bort og som minnes under kunngjøringene. Lesepult i stil med prekestolen er anskaffet og ble tatt i bruk julaften 2000 da kirketjener *Jarle Haugum* leste tekstene fra den. Et prosesjonskors kom i 2008.

Kirkens store orgel er musikkhistorisk interessant fordi det er et av de første pneumatiske orgler her i landet og som fremdeles står på sin opprinnelige plass. Det brøt sammen for mange år siden og stod lenge taust på grunn av manglende vedlikehold og oppgradering. Menigheten hadde et orgelfond som man år om annet tilførte noen nye midler, men det var store beløp som skulle til enten for å fornye det gamle eller for å anskaffe et nytt konsertorgel. Et hjelpeorgel måtte lenge gjøre nytten både til gudstjenestene og ved konserter. Til jubileet står nå det gamle Fosnæsorgelen fra 1905 til tjeneste ferdig stelt og oppusset. Det er en prydd og en stor verdi for menigheten.

Kirken regnes som et godt konsertlokale og har gjennom årene blitt flittig benyttet av ulike arrangører enten fra menigheten eller fra annet hold. Da Kirkelig fellesråd satte opp leieprisen, gikk antallet konserter drastisk ned. Det hadde vært å ønske at lokalet kunne bli mer i bruk både til musikalske og andre tilstelninger. Det er trist at en så velegnet rom så ofte skal stå tomt og ubenyttet. Av og til kalles Lademoen kirke for Lademoens storstue. Det er en drøm at det skal bli mer realitet i dette uttrykket, nemlig at bydelens befolkning fikk flere tilbud om tilstelninger der og at tilbudene fristet folk til å møte opp. Om selve kirken kan en lese mer i *Lademoen kirkes småskrifter* nr. 5 som er en veileder til Lademoen kirke.

4. Lademoen i dag

Lademoen bydel er i dag preget av det moderne samfunnets store belastninger, ikke minst støy. Særlig trafikken legger sitt press på området. Da jernbanen nordfra, Meråkerbanen, ble bygget omkring 1880, ble den lagt rett gjennom Lademoen. Senere kom biler og tyngre kjøretøy. Både som støykilde og som skillevegg har trafikken fått stor og negativ betydning for dagens bydel. Både personbilene og lastebilene dundrer forbi dag og natt. Verst er det i Innherredsveien (E 6) rett forbi kirken. Gjennom årene har det vært mange aksjoner og protester, men belastningen har heller blitt verre enn bedre. Mange forretninger har enten flyttet eller gått konkurs fordi parkeringsmulighetene er blitt borte med øket trafikk og forbud mot å stoppe foran butikkene. Dermed har også befolkningen fått et redusert servicetilbud. De må reise til byen eller til de

ulike kjøpesentrer for å handle. De forretninger som er blitt igjen er gjerne slikt som dagligvarehandel, blomsterforretning, kiosk, spiseforretning, tannlege, frisør og andre servicebedrifter. Flere av de tilbud som nå finnes er drevet av innvandrere. I den ytterste, østlige kant av menigheten er det reist et stort kjøpesenter, KBS stormarked, med et stor parkeringsareal med omtrent seks hundre plasser. Vest for Lademoen er det store kjøpesenteret Solsiden kommet opp sammen med mange nye gårder med leiligheter.

Situasjonen på Lademoen i dag er den at befolkningen har fått en nokså spesiell sammensetning. Her bor mange gamle. Det er gjerne folk som har bodd her lenge, kanskje hele livet. De har hatt en liten leilighet. Nå er barna store og har flyttet ut, ofte til de nye bydelene, mens foreldrene er blitt boende og nå er prisene på nye boliger for høye til at de kan flytte. Mange er helt unge. Enten er de studenter eller de er unge familier som finner rimelige, små husvære her. Så snart studentene er ferdige med sine studier flytter de fra bydelen og andre studenter tar deres plass. De unge familiene blir gjerne boende på Lademoen til de får økonomi til å kjøpe hus i nye bydeler eller de kan få seg større leiligheter i mer attraktive strøk. Også i villastrøkene innen Lademoens nåværende grenser er forholdet tilnærmet det samme fordi mange av disse husene også er blitt gamle og mange av dem er for små til å tilfredsstille mennesker som vil ha større plass og mer komfort. Resultatet er blitt at Lademoen har svært få folk i aldersspennet mellom 30 og 60 år. Barn, ungdom og gamle dominerer. Et par større sentrer for flyktninger og asylsøkere har vært i området. Det ene lå i Frostaveien og det andre på Dalen (til 2003). En ny trend er at utbyggere kjøper eldre leiegårder og rehabiliterer dem og selger dem videre til skyhøye priser. Kanskje er Lademoen i ferd med å bli Trondheims ”Grünerløkka”!

En debatt raste i flere år om utbygging av en stor moderne godsterminal ved Leangen stasjon. Den ville ha hatt stor betydning for Lademoen. Ikke bare berørte den kirkegården og mange av boligstrøkene øst i bydelen; det ble antatt at en slik utbygging ytterligere ville rasere bydelen som boområde og som et harmonisk område for utviklingen av byen der handel, boliger og småindustri kan trives side om side slik det på mange måter har utviklet seg tross den veldige trafikkbelastningen. Lademoens befolkning har fått bekreftet at myndighetene ikke tar bydelen alvorlig som et bystrøk som kan utvikle seg til et tiltalende bo- og industriområde også i fremtiden. Vi har inntrykk av at myndigheter og politikere med lett hjerte lar en belastet bydel få ytterligere belastninger. Heldigvis vant protestene fram og planene om godsterminalen ble lagt bort.

5. Lademoen i gamle dager

Det er kanskje ikke overraskende at de to store byhistoriske verk som kom på 1900-tallet har lite stoff om Lademoen. Før 1893 lå jo det meste av det

nåværende Lademoen i Strinda herred og i Strinda prestegjeld. At vi finner lite om vår bydel i *Strinda bygdebok* I - III, 1939-1948, er kanskje heller ikke overraskende. Den behandler først og fremst jordbruksbygda Strinda og dens gårdshistorie. Vi finner riktignok en behandling av de gamle gårdene i vårt område og der kan vi finne interessante opplysninger om forhistorien til store gårder som Bakke, Dalen, Lade, Rønningen og Ulstadløkken. Mye er også å finne om de mange lystgårdene som borgere inne i byen skaffet seg i Strinda. Der bodde de om sommeren og der hadde de ofte folk til å drive gårdsbruk for å skaffe seg landbruksprodukter til husholdningen. Det gjelder for eksempel Bakkaune, Engstykket, Fagerli, Falkenborg, Saksenborg, Katrinelyst og mange andre. Senere ble mange av lyststedene helårsbosteder og mange tomter ble etter hvert utstykket til villatomter eller til tomter for blokkbebyggelse.

I byhistorien og i en del mindre skrifter om Lademoen kommer vekten til å ligge på fattigdom og på de sosialt lavtliggende strøkene og deres beboere og problemene der. Det er skjevt og vel bestemt av at historikerne er mest opptatt av de sosiale endringer og forbedringer i nyere historie. Dersom vi ser på alle sider av det området som ble til denne bydelen, så er det en tydelig dobbelthet i bildet. I de strøk som lå nærmest fjorden og nærmest den gamle byen er det fattigdom og uregulert utbygging som dominerer. I de østlige og sørlige strøk derimot er det helt andre forhold som lyser en i møte. Der er det jordbruk og lystgårder med god drift og senere tiltalende villastrøk. I de sistnevnte områder ble det bygget opp bedrifter som reperbane og gartnerier. Dessuten var det skole og kommunesenter med gammelt tinghus i det gamle Strinda herred ved Eli plass, der jo Lademoen kirke og skole ble bygget. Denne dobbeltheten hører ikke bare hjemme i forhistorien. Motsetningen mellom de to delene av området var en påtrengende realitet da den ble innlemmet i byen i 1893. I Lademoen menighet var den mer enn tydelig i mange tiår. Ja, da jeg kom til Lademoen i 1966 var det til å ta og føle på at det var tydelige sosiale motsetningsforhold i området. Det var langt over jernbanen fra Ulstadløkka til Reina. Og det var lang avstand fra boligblokkene på Voldsminde til villaene på Bakkaune. En skal ikke skrape mye på dagens overflate før en stadig møter de gamle sosiale motsetningsforholdene! Hos hvilke grupper av befolkningen de gamle følelsene sitter dypest skal være usagt.

Før byutvidelsen i 1893 kan folketellingen for 1865 fortelle oss mye om forholdene i ulike deler av området. I vest og nord møter vi de mange som har bosatt seg like utenfor (eller like innenfor) bygrensen langs Bakkestranden og i Kolonien ved Strandveien. I nord og øst treffer vi folk som bor på egne gårder eller i egne hus eller har sine lystgårder med ansatte folk. La oss kaste noen blikk på folketellingen for å gi noen bilder av livet på Lademoen i 1865. Det første vi merker oss er at navnet Lademoen (skrevet Hlademoen) er brukt i tellingen. Det første området av Strinda som møter oss i protokollene er '*Hlademoen Skoledistrikt*'. Det omfattet Ladehalvøya med gårdene Lade (Hlade), Ringve (Ringved), Devle (Defle) og Leangen med plasser og fraskilte

parseller så som Grønlien, Hladehammer, Korsvig, Spandet, Hagen, Tindveden, Østmarken, Fæstberget, Moen, Loviselyst, Lysholmsminde og Asphaugen. Videre finner vi i samme skoledistrikt Belboen, Falkenborg, Pinneberg og Rønningen før vi når inn til stedene på det sentrale Lademoen slik som Rosenlund, Saxenborg, Katrinelyst, Voldsminde, Elieplads, Lykkens Prøve, Annalyst, Buran og Ulstadløkken. Videre finner vi Kolonien og Valhalla som lå langs Bakkestrandveien innover mot Ladebekken. Tross dette store området med de mange gårder og eiendommer omfatter 'Hlademoen skoledistrikt' enda mer, nemlig Persaunet, Rotvold, Bromstad og mellomliggende bruk. Deretter kommer neste distrikt, som kalles 'Andet Distrikt', og som begynner med Grilstad. Vi ser altså at den daværende skolekrets Lademoen var vid av utstrekning så mange barn hadde lang skolevei. Og hvor lå skolen? Jo, den lå på Eli plass og ble kalt Eliplads skole eller Sætherskolen etter skolelederens navn, lærer Sæther. Og i folketellingen finner vi ham og hans familie boende nettopp på skolen. Vi leser:

"Elie Plads. Simon O. Sæther, 46 Aar, Skolelærer og Kirkesanger i Hlade" med hans kone Beret, 32 år, og deres to døtre og en pleiesønn og en pleiedatter samt en tjenestepike. På Voldminde finner vi tre bruk: På hovedgården bor Jakob H. Hornemann, gårdbruker og selveier, 55 år, med kone, datter og tre sønner og dessuten med en losjerende familie på gården. På den første av de to plassene under Voldsminde bor den 75 år gamle Ole A. Berg og hans kone Gunhild på 74 år med tre losjerende familier med til sammen syv medlemmer. På den andre bor Rasmus O. Hilstad, husmann med jord og tømmermann, 55 år, med sin kone Lovise, 47 år, og to sønner. Der bor ytterligere to familier som losjerende. Går vi litt østover fra Voldminde finner vi Katrinelyst gård (nåværende Innherredsvn 102 og 104). Der står fremdeles hovedbygningen, stabburet og drengestuen (nr. 104). I hovedhuset holder i dag Catharina-senteret til. Det er et døgnsender (krisesenter) for barn og unge. Senterets navn er laget etter stedets gamle navn Katrinelyst! I 1865 bodde John N. Moe, 46 år, med kone Marit Thoresdatter og pleiesønn, tjenestepike og flere losjerende der. På andre siden av landeveien, på Saxenborg bor Rosdreg Ole H. Mobro, 41 år, med kone og to døtre. På Rosenlund finner vi Even A. Aas, 44 år, også han Rosdreg, med kone, fem sønner og en datter. Litt lengre ut kommer vi til Dalen som er prestegård for residerende kapellan i Strinden prestegjeld. Her bor den 53 år gamle Thomas Conrad Hirsch med sin kone, Frue Anna Lovise og deres barn, fire døtre og to sønner. De har to tjenestepiker, en Rosdreg og en Fjøsforpagter med kone og tre barn. I alt seksten mennesker har sitt hjem på prestegården. Og i fantasien kan vi se for oss dyrene på gården og at det er aktivitet på de store jordene. Vender vi så nesen mot byen igjen og følger landeveien tilbake forbi Voldsminde og kommer til Lykkens Prøve og Annalyst som var slått sammen til én eiendom. Der bor også en Rosdreg, nemlig Arnt P. Fosnæs, 38 år, med kone, tre sønner og en datter. Som losjerende hos dem bor pensjonert sogneprest i Grytten i Romsdal, Nils Arnoldus Carlsen, 61 år, med

kone Anna Margrete, 57 år, fire døtre på 27, 22, 18 og 14 år og sønnen Henrik August Angell Carlsen på 16 år.

Yrkesbetegnelsen Rosdrenge fortjener noen bemerkninger. Det er jo påfallende at så mange med denne tittelen holdt til i dette strøket. Ordet rosdrenge skulle direkte oversatt bety hestekar etter det gamle ordet ross for hest. Men her er nok rosdrenge en forvanskning av ordet rådsdrenge. Rådsdrenge var ordet for husbondsdrongen, altså om lederen for gårdsguttene på større gårder. Rosdrenge på Lademoen ser ut til å ha vært en slags gårdbestyrer. Eierne av gården bodde normalt inne i byen der han var kjøpmann, embetsmann eller annenslags velhavende byborger. Ute på (lyst-)gården bodde eieren og familien hans om sommeren. Produkter fra gården slik som korn, poteter, frukt, grønnsaker og kanskje melk, kjøtt, smør og ost ble brukt i eierens husholdning både i byen og på gården. Eierne gav mer eller mindre nøyaktige instruksjoner til rosdrenge om gårdens drift, men det var rosdrenge som stod for det daglige arbeidet året rundt. Han bodde på gården med sin familie. Nær byen og med velstående eiere gav det status å ha en slik stilling som betrodd gårdbestyrer.

Eiendommen 'Lykkens Prøve' er delt og på den annen del ligger en reberbane. Den blir brukt av Rebslager og Husmand med Jord Kittil Berg, 50 år, som bor her med kone og datter og en tjenestepike. Det står at de '*Formodentlig (er) tilhørende Frikirken*'. På eiendommen Buran bor to kvinner. Den ene er "*Huseierinde, Væverske Berit E. Stendal, 42 aar og ugift*" og hos henne losjerer enke og fattiglem, den 65 år gamle Fredrikke Jonsdatter. På Ulstadløkken gård bor Rosdrenge Sølfæst J. Lund, 55 år, med kone, to døtre og to sønner og en pleiesønn.

Nå skal det bli spennende å ta turen ned til sjøen og se hvem som bor i den delen av 'Hlademoen Skoledistrikt' som ligger der nede. I tellingslistene finner vi en rekke eiendommer under betegnelsen Colonien som tydeligvis er et innarbeidet navn på strøket. De er alle plasser under Rønningen og de fleste husfedrene er husmenn med jord. På den første av disse eiendommene, vel den som lå nærmest bygrensen, finner vi som '*Husfader, Husmand med Jord, Hægemager, Ingebrigt Olsen Mokstad, 67 aar og hans Kone, Berntine Henningsdatter, 40 aar*'. Hva hans håndverk, Hægemager, kan være er jeg usikker på, men det kan kanskje være feilskrift for tægemager (eller noe annet?). Da måtte han i tilfellet være ekspert på å fremstille tresaker 'sydd sammen' med tæger, altså tiner, esker, skrin festet sammen med bearbejdede, tynne rottrevler av bjørk. Mer interessant enn hans yrke er det at han på sin eiendom har boende til sammen hele syv husholdninger med i alt 19 personer. Om det var ett eller flere hus fremgår ikke, men vi vet at husene på Ner-Lamo'n kunne romme svært mye folk. Hans egen familie består bare av han selv og kona, mens flere av de andre familiene var store. Den første av de losjerende familiene er den ugifte sypike Marie Bankphil, 44 år, med sine tre sønner Ole Johan, Bernt og Martin 2, 6 og 9 år gamle. Den neste har også et ugift familieoverhode, nemlig sypike Elen Marie Ingebrigtsdatter Evjen, 35 år, med sin sønn Ingemann Petersen, 5 år.

Sammen med dem bor hennes tre søstre Anne, 40 år, Marie, sypike, 32 år og den yngste Oline, 23 år. Oline er i alminnelighet borte i tjeneste. Marie bor sammen med sin forlovede, Edevard Olsen Vold, fisker, 23 år. Om Anne, som også er ugift, har sin sønn Kristian Hansen Aas, 12 år, og sin datter Amalie, 8 år, boende hos seg, står det at hun ”skal forsørges af sine Søstre” så hun var vel tilbakestående eller vanskeligstilt på en eller annen måte. I tillegg til disse tre husholdninger på eiendommen er det oppført fire små egne husholdninger: Den fjerde består av to kvinner: *’Elen Jonetta Grand, Logerende, offentlig fruetimmer, 40 aar, og hendes Datter, offentlig fruentimmer, 20 aar’*. De tre siste husholdninger er på bare én person hver og alle tre har betegnelsen ’offentlig fruentimmer’ henholdsvis 32, 30 og 24 år gamle. De var altså prostituerte. Her er det tatt med så mye om folket på denne eiendommen fordi bildet bekrefter de verste antakelser om livet på Ner-Lamon’n.

Går vi så til de neste eiendommene bortover Bakkestrandveien blir likevel inntrykket adskillig mer nyansert. Først møter vi Christian Løvaas, 61 år, med kone og datter. De har hos seg som losjerende familie en arbeider ved Nidelvens Fabrik (Fabriken ved Nidelven, det senere Tr.hjems Mek. Verksted) med sin forlovede og sønn. På den neste eiendommen, som også er bygslet fra Rønningen gård og har betegnelsen Colonien, bor ”Husmand med Jord” Gunnar O. Akre, 66 Aar. Han har kone og datter. Ytterligere to familier bor der, nemlig én kvinne ’som ernærer seg ved Vask’. Hun har sønn og datter (som har to ulike fedre). Dertil kommer en snekker med kone, to døtre og tre sønner. Der bor 14 mennesker i alt. Den neste plassen disponeres av en enke, husmannskone med jord, 56 år, og hos henne bor en Dagleier med kone og pleiedatter. Plassen bortenfor disponeres av *’Husmand med Jord, Dagleier, Sakarias E. Mønnes, 51 aar’*, med kone og to døtre, og hos dem bor to familier: En dagleier med sin kone og en svensk gravør med kone, sønn og datter. I huset ved siden av bor Ole E. Reppe Husmand med Jord, Søfarende Indenskjærs, med kone, to døtre og to sønner. Her skulle vi kunne avslutte den mer nøyaktige gjennomgåelse av folketellingen for Colonien. I alt er det oppført 12 plasser med navnet Colonien og alle har matrikelnummer 194b som viser at de er bygslet fra Rønningen og at de betaler grunnleie til eieren der. Totalt hadde Colonien i 1865 13 bebodde hus med 28 husholdninger. Hadde vi tatt plass til å gjennomgå dem alle, ville vi truffet en rekke yrker representert. Der er særlig mange fiskere og skomakere. Vi finner også sjøfolk, blant andre en los. Det samlede inntrykk fra Colonien er at det tross noe prostitusjon og spesielle familieforhold, er det et blandet miljø der ærlige og strevsomme arbeidsfolk dominerer. Hadde vi fortsatt bortover mot Ladebekken og tatt med en oversikt over beboerne på de syv eiendommene som går under betegnelsen Valhalla, så ville dette inntrykket forsterke seg. Der var det særlig mange fiskere, men også en del verftsarbeidere og bryggesjauere. Hadde vi gått motsatt vei og sett gjennom folketellingslistene innenfor bygrensen mot Graaemølna og Bakke kirke ville vi ha fått det samme inntrykket

av en blandet befolkning med vekt på vanlige arbeiderfamilier, men også med et innslag av mer velbergede folk.

Dette tilbakeblikket på det gamle miljøet ved Strandveien burde vi kanskje ha ført videre helt frem til dagens Lademoen, men det blir for plasskrevende. Ovenfor er det nevnt at anlegget av Meråkerbanen tvers gjennom området skar det over i to deler. Da banen ble åpnet i 1881, skilte den Ner-Lamo'n og Øver-Lamo'n (eller Ulstadløkken) i to deler og det fikk langsiktige sosiale konsekvenser. I 1893 kom overføringen av Lademoen fra Strinda til byen og utviklingen av området til en ny bydel. Lademoens historie fra 1893 til i dag hadde fortjent en fremstilling. Foreløpig er det som er skrevet om bydelen lite tilfredsstillende. Det er en så karakteristisk bydel med sin egen spennende historie, som ligger og venter på å bli skrevet av én eller flere kyndige personer. Den 11. mai 2000 ble Lademoen historielag dannet og vi må håpe at en slikt lokalt historielag vil kunne vekke interessen for bydelens mer enn hundreårige historie.

6. Grunnleggingstiden

Ved århundreskiftet 1900 hadde det i lang tid vært et press på Strinda herred og Trondhjem by for å justere grensene der hvor mange fra byen hadde flyttet ut over bygrensen og stadig lengre innover Bakkestranden. Bystyret nølte med å overta de store oppgavene som området byplanmessig bød på. De kirkelige ansvarlige så de sosiale, moralske og kristelige oppgaver som lå der. Bakklandet menighet lå nærmest til å ta ansvar. Fra Bakke kirke gikk det en sammenhengende rekke små hus langs Bakkestranden og innover mot Ladebekken. Både Trondhjems Indremisjon og prestene i Bakklandet tok opp utfordringen. Sentralt i arbeidet ble det å reise et bedehus på Bakkestranden slik at det kunne bli et kristelig forsamlingshus mellom Lade og Bakke kirker. Indremisjonen tok initiativet og eierne av Rosenborg gård stilte tomt til rådighet. I 1887 stod Bakkestrandens Bedehus ferdig til bruk. Indremisjonen ansatte i 1890 en ung prest, Hannibal Stabell, for å arbeide der. Hans hovedoppgave var "å ta seg av Ungdommen på Lademoen". Han begynte å samle barn og ungdom til kristelige samvær. Det kom så mange at Stabell så raskt at det var grunnlag for å danne en forening. Den 15. november 1890 innbød han til et konstituerende møte for *Bakkestrandens Ynglingeforening* (Ynglingen). Året etter ble det dannet en egen forening for piker og unge kvinner etter initiativ av fem voksne damer. Den fikk navnet: *Lademoens Unge Kvinners Kristelige Forening* (UKKF). Etter fem møter hadde foreningen 63 innskrevne medlemmer. Etter mange års selvstendig virksomhet gikk de to foreningene sammen og dannet *Lademoen kristelige ungdomsforening* som hadde sitt eget hus i Strandveien 72 frem til 1941. Om foreningens historie kan en lese i Per Øverland, *Ynglingen på Lademoen*, Lademoen kirkes småskrifter nr. 3, Trondheim 2001. Indremisjonen tok også et annet initiativ. Ved siden av

bedehuset fikk de bygget Lademoen Asyl, Østersunds gate 3, som ble en av landets første barnehager. De ansatte også en diakonisse som skulle bo i Asylet og som skulle være til hjelp der det trengtes. Og behovet var udiskutabelt!

Også Bakklandet menighet tok opp sitt ansvar. Byutvidelsen i 1864 hadde gitt Bakklandet en liten utvidelse til et stykke inn på Lademoen. I et skriv av 25/10-1889 ber departementet prestene i Bakke om en uttalelse om deres syn på den beste geistlige betjening for den utvidede menigheten. De svarer den 23. november samme år og deres uttalelse er klar: De mener at det beste vil være at det blir to menigheter og at det bygges ny kirke i den sørlige (egentlig østlige) del, altså på Lademoen. Byens ubeslutsomhet med grensene førte til at det trakk ut med utviklingen. Byutvidelse kom i 1893 og den 29. januar 1895 ble det avgitt en uttalelse om kirkeforholdene fra Bakklandet til Trondhjems Magistrat. På høstparten, den 14. november samme år, nedsatte formannskapet et komité som skulle utrede spørsmålet og komme med forslag. Komitéen foreslo at det først og fremst måtte oppføres en ny kirke fordi befolkningsøkningen på Lademoen var så stor. Innstillingen ble ikke behandlet. Likevel hadde noe skjedd.

Kommunen kjøpte den 28/11-1895 Eli plass, ca. 14 mål, for kr 5000.- til skoletomt. Der lå den gamle Eli plass skole eller Sæther-skolen. I byens aviser ble kravet om ny kirke reist gang på gang. Det ble også klart at det trengtes en ny kirkegård. Den 23. mars 1899 besluttet bystyret å kjøpe et stykke av den gamle ekserserplass for artilleriet på Gardemoens grunn, til kirkegård for den nye bydelen for kr 56 896.-. I samme møte ble det vedtatt å kjøpe en del av Lykkens Prøve for kr 39 764 til tomt for kirke og arbeider-boliger. Husene på Lykkens Prøve lå der hvor Frostaveien 9 til 13 ligger i dag. Nå begynte det å bli forgang i sakene.

Den 15. juni 1899 ble det nedsatt en byggekomiité der res. kap. Jørgensen i Bakke var med. Den arbeidet raskt. Innstillingen forelå til bystyremøtet 14. desember. Komitéen nøyde seg ikke med å foreslå et kirkebygg på tomten ved Eli Plads Skole. I tillegg foreslo den følgende fire byggeprosjekter: Folkeskole like ved Eli Plads Skole, Arbeiderboliger, Brann- og politistasjon i Østbyen.

Når det gjaldt navnet på kirken var det ulike meninger. Komitéen ønsket et av følgende navn: Vor Frelsers Kirke, Johanneskirken, Petruskirken eller Paulus Kirke. De ønsket at navnet måtte fastlegges snarest. Dette ønsket var begrunnet slik: *"da man ellers vilde risikere, at Navnet Lademoens Kirke kunde blive gjængs."* Formannskapet foreslo at navnet skulle være Johanneskirken. Det var overlærer ved Bispehaugen skole, Haakonsen-Hansen som foreslo navnet Lademoen kirke og hans forslag seiret med 42 mot 23 stemmer.

Bystyret vedtok 14. desember 1899 at kirken skulle bygges. Formannskapet foreslo 1200 sitteplasser, mens kemner Sand ville ha 1000 plasser av kostnadshensyn. Formannskapets forslag ble vedtatt med 57 mot 8 stemmer. Sakfører Buaas foreslo at den skulle bygges i utsøkt mursten, mens direktør Jenssen ville ha mursten med ytterflater i forblendsten. Det første

forslag fikk 41 stemmer mot 24 for det andre. Saken kom opp til ny behandling i bystyremøte 5. april 1900. Det forelå en noe endret innstilling fra formannsskapet: Man ønsket en kirke med 1200 sitteplasser og oppført i *tuktet gråsten med teglstens bakmuring*. Kemner Sand foreslo igjen 1000 plasser og tuktet gråsten. Formannsskapets forslag falt med 36 mot 31 stemmer. Og Sands forslag ble vedtatt med 48 mot 19 stemmer. I bystyremøtet 12/12-1901 ble så bygging vedtatt. Kostnadsoverslaget var kr 146.000.-. I kongelig resolusjon av 12. juni 1902 ble det gitt tillatelse til å oppføre kirken og navnet skulle være 'Lademoen kirke'.

Like viktig som kirkebygging er å ha folk i menighetsbyggende arbeide. Den 13. oktober 1898 ble det holdt et menighetsmøte i Bakkestrandens bedehus der det ble drøftet hvorledes en kunne få økt geistlig betjening. Det ble vedtatt en resolusjon om dette og svaret ble at Bakke fikk en tredjeprest fra høsten 1900. Kateket B. O. Weider ble ansatt i stillingen.

Grunnstenen til Lademoen kirke ble nedlagt den 23. oktober 1903. Biskop og prester møtte i ornat og en tallrik forsamling deltok. Ordfører Bauck ga først en oversikt over økonomien. Stiftsprost (domprost) E. Skavlan holdt tale over 1. Kor 3.16: "*Vet I ikke, at I er Guds tempel, og at Guds Ånd bor i eder.*" og talte om kirken som en tempelbygning som er en gjenspeiling av det tempel som Ånden bygger. Deretter leste han opp et dokument som skulle legges under stenen. Det inneholdt opplysninger om kirkens tilblivelse, landets og stiftets navn og navnene på byens fungerende øvrighet, kirkens arkitekter, medlemmer av byggekomitéen m.m.. Stadskonduktør Christensen la ned et skrin med nevnte dokument og et eksemplar av de kurante myntsorter. Byggmester Johansen og arbeidsformann Rasmussen hjalp stiftsprosten med å bringe stenen på plass. Med tre hammerslag erklærte så Skavlan at grunnstenen for kirken var lagt ned. Både før og etter grunnstensnedleggelsen ble det sunget sanger som var diktet for anledningen av sogneprest Sigv. Skavlan. "*Aand, Guds Aand, blæs over Dalen...*" og "*Festet i Naade er Stenen...*". De ble sunget av et mannskor under ledelse av løytnant Glomsaas.

To år senere var bygget ferdig og den 15. november 1905, i året for unionsoppløsningen, ble kirken høytidelig innviet. Presteprosesjonen gikk fra Voldminde gård som lå der Hans Nielsen Hauges gate tar inn fra Innherredsveien ved nr. 84. Mens klokkene ringte gikk prosesjonen ut fra gården og inn gjennom kirkens hovedportal. Den nye kirkens bøker og hellige kar ble båret av stiftsprostiets tolv prester med biskopen i spissen. Etter prestene fulgte formannsskapets og byggekomitéens medlemmer. Kirken var overfylt og mange av de fremmøtte måtte forbli utenfor. I sakristiet ble prestene iført messeskjorter og biskopen korkåpe. Inngangsbønnen ble lest av pastor Theisen, de forskjellige tekster ble lest av prestene Møller, Skavlan, Øverland, Flood og Tinn. Utgangsbønnen ble lest av pastor Hoem. Stiftsprosten talte fra kordøren om at dette er både Guds og menighetens hus. Innvielsestalen ble holdt av biskop Wilhelm Andreas Wexelsen over Matt 5.13-16: *Dere er verdens salt og lys!*

Biskopen understreket særlig at Herrens ord først og fremst er evangelium; Han setter oss i stand til å være lys og salt. Og husk at kirken har en utgangsdør: Vi skal som salt og lys ut i livets mangeartede arbeid.

Så hadde altså kirkens klokker for første gang kalt folk på Lademoen sammen til gudstjeneste. Den store klokken har innskriften: "*Land, land, land, hør Herrens ord*" og den minste: "*Alle som har ånde, love Herrens navn*". 'Østbyens katedral' hadde kostet kr 274 616.- Både om klokkene, tårnet og kirken inne og ute kan en lese i Lademoen kirkes småskrifter nr. 5: Per Øverland, *Lademoen kirke. En veileder*. Trondheim 2002.

Kirken var reist, men den lå fremdeles under Bakklandet. Lademoen prestegjeld var ennå ikke opprettet. Diskusjonen om dette gikk litt frem og tilbake. Løsningen kom med den kongelige resolusjon av 25. januar 1908. Den har åtte punkter med flere underpunkter. Det viktigste er at tredjepreststillingen i Bakke blir nedlagt og et nytt prestegjeld, Lademoen, blir opprettet med to prestestillinger, sogneprest og residerende kapellan. Res. kap. Simon Emanuel Jørgensen i Bakklandet blir utnevnt til den første sogneprest i Lademoen. Resolusjonen fastlegger lønnsforhold og oppgavefordeling mellom de to prestene. I stiftsprestens påtegning fremgår det at den nye sognepresten skulle innsettes under høymessen i Lademoen kirke den 16. februar 1908. Og så var det hele i gang.

7. Den første verdenskrigen og tiden omkring den.

Det året kirken var ferdig, ble unionen med Sverige oppløst. Det nye, frie Norge startet sitt nye liv med stor optimisme. Den nasjonale selvbevissthet ser vi blant annet i arkitekturen i Lademoen kirke. Den ønsker å uttrykke norsk nasjonal bevissthet. Gråsteinsmurene vil vise at det typisk norske skulle komme til heder og verdighet. Den store norske fortiden skulle gjenreises i et nytt og bedre Norge. Mørke skygger faller likevel inn over landet etter få år. I 1914 bryter den første verdenskrigen ut i Europa. Selv om vårt land ikke blir trukket direkte inn i krigen så får vi merke følgene, ikke minst for skipsfarten, men også på mange andre måter. Kanskje er det viktigste at den lyse fremtidstroen fra århundreskiftet og fra unionsoppløsningen får et grunnskudd.

Hvordan ble så det jevne daglige arbeidet i den nye menigheten? Strengt tatt skulle alt bygges opp fra grunnen, men heldigvis var mye forberedt gjennom de initiativ som var tatt av Indremisjonen og gjennom et rikt foreningsarbeid. Ynglingen og UKKF hadde jo vært i virksomhet i 14 og 15 år da kirken stod ferdig. Asyllet i Østersunds gate 3 startet sin virksomhet for barna i 1893. Diakonissene, ansatt og lønnet av Indremisjonen, hadde startet sitt arbeid enda tidligere. Alt dette bar rik frukt som Lademoen menighet skulle få nyte godt av i årrekker fremover.

Det synes som om Lademoen var særdeles heldig med sitt mannskap. Sognepresten, S. E. Jørgensen, den tidligere Madagaskar-misjonæren, var en

fremragende administrator. På Madagaskar hadde han etterfulgt Lars Dahle som styrer av presteskolen. (Se L. Dahle, *Tilbakeblik* II s. 98). Residerende kapellan ble pastor Hannibal Stabell. Han har vi møtt ovenfor. Han var en varmhjertet forkynner. De to prestene utfylte og supplerte hverandre meget fint. Som klokker ble ansatt overlærer ved Bispehaugen skole, Anders Bergslid. Kirketjener ble R. Koen. Det er blitt fortalt at alle de nevnte, ved siden av å utføre sine plikter, var personlig interessert i å medvirke til å fremme kristelig tro og liv i menigheten. Dette var jo før det var innført menighetsråd. Den gamle skikken var at betrodde menn i menigheten ble oppnevnt som medhjelpere eller prestens medhjelpere. Det skjedde også i Lademoen i 1908. Det ble oppnevnt fire menn. Sammen med prestene dannet medhjelperne et medhjelperkollegium, som det ble kalt. Det var en forløper for menighetsrådet.

Det hadde sitt første møte den 6. april 1908 der de blant annet drøftet hvordan nattverdforvaltningen skulle være. Det var viktig å legge om praksis fordi kravet om skriftemål før altergangen og at den skulle være i høymessen, avholdt mange fra å gå til alters. Lademoen kirke ble en foregangsmenighet med hensyn til å omforme nattverdpraksis til det den er i dag. I mange hundre år hadde skriftemål og nattverd vært knyttet sammen. De som ville gå til nattverd måtte komme til personlig skriftemål hos presten på lørdag eller tidlig på søndags morgen. Selv om det var innført et alminnelig skriftemål, altså at alle som skulle til nattverd samlet seg og hadde felles skriftemål etter et fastsatt ritual og fikk individuelt tilsagt syndsforlatelse, så forutsatte nattverdgangen at man var med på skriftemålet. Det var gitt anledning til unntaksvis å ha nattverd uten skriftemål, men det var mange som ønsket at forbindelsen mellom skriftemål og nattverd skulle oppheves, slik det senere ble. I Lademoen var det interesse for å danne egne frie nattverdforeninger for å løse problemet på den måten. Ved at Lademoen kirke vekselvis hadde nattverd knyttet til skriftemål og nattverd uten skriftemål, falt interessen for å danne frie nattverdforeninger bort. Med alterboken av 1920 ble normalordningen at kirkefolket kunne gå til nattverd uten foregående skriftemål.

Medhjelperkollegiet fungerte som det senere menighetsrådet og ble som nevnt i realiteten en forløper for det. Året etter, den 10. oktober 1909 ble det i tillegg til medhjelperkollegiet dannet et menighetsutvalg med fire medhjelpere og tolv valgte menighetsmedlemmer. Bemerkelsesverdig er det at flertallet av de valgte medlemmer og halvparten av hele utvalget, var kvinner. Også på dette punktet var Lademoen en foregangsmenighet.

Det ble også avholdt menighetsmøter. Det første ble arrangert 1. mars 1908. Der ble det fremmet en søknad om å få Hannibal Stabell som res. kap.. Det resulterte som allerede nevnt, i at han ble utnevnt. Det ser ut til at det ble holdt menighetsmøter hver måned det meste av året. Der ble det innledet til diskusjon om en rekke aktuelle sosiale og kristelige emner. Av emner kan nevnes: *"Gud behøver deg"*, *"Barnas gateliv"*, *"Våre plikter som menighetslemmer"*, *"Søndagens rette bruk"*, *"Sedelighetsforholdene, særlig*

husvertenes forhold til disse", *"Menighetens deltagelse i gudstjenesten"* og *"Samfunnsfølelse"*. På et møte den 16. januar 1910 ble det foreslått at menigheten skulle gå over til *"lydelig fremsigelse av troesbekjendelsen"* i gudstjenesten. Det ble vedtatt mot tre stemmer.

Allerede i 1908 ble det organisert en frivillig kirkelig fattigpleie som særlig skulle skaffe trengende noe ekstra til jul og påske. For å skaffe midler ble det tatt opp ofringer i kirken og dessuten holdt egne tilstelninger til inntekt for formålet. Men så skjedde det under en tilstelning på forlystelsesstedet Hjorten i Ila at man samlet inn midler til et slikt formål og det innsamlede beløp ble oversendt borgermesteren til fordeling blant byens fem menigheter. Det beløpet som ble oversendt til Lademoen, ble av sognepresten returnert til borgermesteren. Han ønsket ikke å ta imot midler fra et slikt sted som Hjorten. Borgermesteren bad om en nærmere begrunnelse for at man ikke ønsket å motta pengene. Jørgensen svarte i brev av 10. mai 1909. Han fremholdt at Hjorten var en varieté og det nærmere bestemt en varieté hvor den særlige attraksjonen er de lettkledde damer. Både som kristen og som prest vil han ikke sette sin fot i Hjorten for ikke å gjøre seg umulig som prest. Og derfor kan han heller ikke ifølge sin overbevisning ta imot ovennevnte formål fra Hjorten. Han har *"kun en interesse, den å få den bort om det på nogen måte var mulig."* Det fortelles at borgermesteren selv i all stillhet senere la pengebeløpet i kirkebøssen på Lademoen!

I 1912 var et par viktige saker drøftet på menighetsmøter. Den første var innføring av ny konfirmasjonsordning som ble drøftet på hele tre møter. Bakgrunnen var følgende: Den store kirkekommisjonen av 1908 hadde ikke kommet til enighet om én ny konfirmasjonsordning. Resultatet ble at lov om konfirmasjon av 15/8-1911 og kongelig resolusjon av 15/3-1912 hadde to ordninger, nemlig a) den gamle ordningen med spørsmål om forsakelse og tro, ledsaget av løfte med håndslag, og b) den nyere, hvor disse momentene er falt bort til fordel for at menigheten og konfirmanterne framsier forsakelsen og troen sammen hvoretter konfirmanterne mottar velsignelsen idet de kneler ved alteret. På det tredje møtet i Lademoen den 27/10 ble den nye ordningen innført med 267 stemmer mot 83 som holdt på den gamle. Den andre saken var en søknad fra Frelsesarméen om å få holde en konsert i kirken. Det ble avslått med følgende begrunnelse: *"Frelsesarméens hele virksomhed, særlig med tanke på den religiøse side, ligger vårt kirkesamfund fjernt ligesom dens medlemmer uten å tre ut av kirken holder seg borte fra vårt samfund. Såvidt en vet har Frelsesarméen aldri hatt konsert i nogen av byens kirker, og det samme gjelder visselig også de andre større byer."* Bare presten Hannibal Stabell stemte imot denne beslutningen.

I 1913 vedtok et menighetsmøte å anbefale at det ble innført valgfri borgerlig ekteskapsvigsel. Mot én stemme gikk 109 stemmeberettigede inn for dette. Møtet gikk også inn for at kirken måtte ha rett til å nekte å stå for en kirkelig vielse *"når det kan påvises omstendigheder der gjør dette forståelig."*

Året etter, den 22. februar 1914, gikk et enstemmig menighetsmøte inn for å åpne adgang for lekmenn til å preke ved de ordinære gudstjenester. To andre saker ble drøftet samme år. Den ene var om en ny lov og den andre var om menigheten skulle overta ansvaret for diakonissene og deres arbeide som Indremisjonen hadde stått for i mange år. Kirkekommisjonen av 1908 hadde lagt frem et forslag til lov om menighetsråd og menighetsmøter. Kommisjonen hadde delt seg i flere fraksjoner med ulike lovforslag der ett forutsatte grunnlovsendring. Dette ble drøftet først i et medhjelpermøte og så i to menighetsmøter. Resultatet ble at et flertall på 49 stemmer anbefalte lovforslaget om menighetsråd og menighetsmøter. 20 stemte for et annet forslag. Forslaget om å innkalle et kirkemøte for hele landet fikk 30 stemmer, mens tre stemte mot enhver forandring! Diakonissevirksomheten i Trondhjem hadde Trondhjems Indremisjon stått for i en lang årrekke, også på Lademoen. Nå hadde Indremisjonen henvendt seg til menighetene og anmodet dem om å overta denne virksomheten. Saken ble drøftet på et medhjelpermøte 9. desember. Møtet gikk inn for slik overtakelse og anbefalte et menighetsmøte å velge fem personer til et diakonistyre. Dette skjedde så i et menighetsmøte den 13. desember. Det ble vedtatt at Lademoen menighet skulle overta diakonissevirksomheten fra og med 1. januar 1915.

I 1915 gikk den første sognepresten fra borde. Da nådde han aldergrensen etter en lang tjeneste som misjonær og prest. Res. kap. Hannibal Stabell rykket opp som sogneprest så det ble lite uro i forbindelse med presteskiftet. Ny res. kap. ble I. A. Ottesen.

På et medhjelpermøte den 13. september 1916 ble fem viktige saker drøftet: 1. Diakon bør ansettes; 2. Menigheten ble anmodet om hver søndag å legge gaver til de fattige i kirkebøssene; 3. Salmebøker bør kjøpes inn særlig til bruk ved barnedåp og brudevielse; 4. Nødvendige midler til menighetsarbeidet bør samles inn slik at de årlige basarer kan innskrenkes; 5. En egen menighetskasse bør opprettes.

Et medhjelpermøte 26. februar 1918 vedtok å starte utgivelse av et menighetsblad. Allerede i 1909 var det gjort et forsøk på å få ut et slikt blad. Da kom det bare ut tre nummer av et blad med tittel 'En arbeidende menighet'. Tiltaket i 1918 derimot var liv laga. Det første nummer var ferdig til å deles ut ved høymessen påskedag. Det hadde tittelen *Lademoen menighetsblad*. I kirkens eget arkiv var det dessverre ikke bevart noe av 1918-årgangen, men i Gunnerusbiblioteket finnes en komplett årgang! Denne årgangen er nå kopiert og innbundet til kirkens arkiv.

Et menighetsmøte den 7. april 1918 besluttet å opprette en menighetskasse og det ble vedtatt statutter i følgende tre paragrafer for den: § 1. Lademoen menighetskasse består av midler innkommet ved frivillige gaver, kirkeofringer og lignende og bestyres av menighetens prester og medhjelpere som antar en kasserer. § 2. De innkomne midler anvendes til fremme av menighetsarbeidet

etter styrets nærmere bestemmelse. § 3. Hvert år i februar gis på et menighetsmøte beretning med regnskap om midlernes anvendelse.

I det samme møtet ble det endelige vedtaket fattet om utgivelse av menighetsbladet. Det skulle utgis hver 14. dag unntatt i juli og august og trykkes i 2000 eksemplarer. Det var anledning til å tegne seg som abonnent for kr 1.- pr. år. Bladet skulle dessuten utdeles gratis ved frivillige bud. Av og til skulle det foretas innsamling ved bøsser i de hjem som får bladet gratis.

Den 3. februar 1919 vedtok et medhjelpermøte at morsdagen skulle feiret 2. søndag i februar. Møtet delte ut kr 600.- av menighetskassen til diakonen og ga et gratiale på kr 300.- til kirketjeneren. På et medhjelpermøte 31/3 ble det referert et brev fra bødtker *J. Haugen*, handelsmann *E. Halvorsen*, *S. Hegdahl*, kasserer *H. J. Hansen*, bygmester *Hegge*, fru *Fredrikke Jensen*, bødtker *A. Stoum*, kirketjener *R. Koen* og *E. A. Nilsson* med meddelelse om at de hadde gitt et piano til menigheten og at det var plassert i Bakkestrandens bedehus. Ytterligere tre viktige saker kom opp i 1919, nemlig innføring av enkeltkalker ved altergang, dannelse av et menighetssamfunn og opprettelse av aldershjem.

Enkeltkalker istedenfor felleskalk ved nattverden var særlig et kvinnekrav. På grunn av tuberkulosefaren var ikke minst kvinnene på jakt etter alle smittekilder. Om vi ser gjennom medlemslistene for ungdomsforeningen så er det ikke langt mellom medlemmer som døde og det er ikke vanskelig å gjette at tæringen ofte var dødsårsak. På et menighetsmøte 9. april gikk 140 mot 7 inn for å innføre enkeltkalker og slike ble anskaffet. Det samme møtet vedtok at det skulle dannes en menighetsforening der "*Enhver mann og kvinne som har bestemt seg for å høre Gud til og delta i menighetsarbeidet kan bli medlem når de melder seg inn i foreningen og gir dens lover sin tilslutning*". Sognepresten ble anmodet om å innkalle til konstituerende møte. Den foreningen som ble dannet ble kalt *Menighetssamfunnet*. Den tredje saken var å skaffe menigheten dens eget aldershjem. På medhjelpermøter 20/5 og 1/9 og på menighetsmøte 21/9-1919 ble det vedtatt å ta imot tilbudet fra bankbud og medhjelper *I. A. Leistad* om å kjøpe hans eiendom *Veie* i *Mellomveien 7* for kr 10.000.- og innrede det som et aldershjem. Den 21. september hadde allerede de tre første beboere flyttet inn. De fikk fritt hus, lys og brensel; for øvrig måtte de sørge for seg selv. Hjemmet fikk et styre på fem medlemmer: Disponent *Husby*, fru overlærer *Sivertsen*, fru *Julie Hegdahl*, fru *Inga Svendsen* og kjøpmann *E. Halvorsen*. Et menighetsmøte i 1920 godkjente statutter for hjemmet og navnet ble bestemt til å være *Lademoen hjem for gamle*.

8. 1920-tallet. Jobbetid og fattigdom

1920-årene ble innledet med Jobbetiden og med Spanskesyken. Jobbetiden var en gylden tid for spekulanter og Bør Børson-er. Pengeflommens tid endte med forferdelse og mange mistet alt de hadde vunnet og mange gamle, solide firmaer gikk konkurs. Flere banker røk overende. Spanskesyken var en alvorlig influensa-epidemi som mange døde eller ble alvorlig og varig svekket av. Begge disse bedrøvelige farsottene tok til i de to siste krigsårene, 1917-1918, og ebbet ut i 1920. I kulturhistorien snakkes det gjerne om de glade 20-årene fordi de ble preget av kvikk musikk og dans og freidige nye moteklær og en lettsindig livsstil. For folk flest var det likevel tunge og vanskelige år fordi mange mistet arbeidsplassen sin og mange mistet sine oppsamlede midler. Lademoen fikk merke mye av tidens problemer, selvom lite av dette avtegner seg i papirene fra denne tiden.

1921 ble et merkeår i menigheten. Både sogneprest og res. kap. Sluttet i sine stillinger. Sogneprest *Stabell* ble sogneprest i Vang i Hedmark og res. kap. *Ottesen* ble sogneprest i Ilen menighet. Som ny sogneprest i Lademoen kom *O. Kjelland* som hadde vært res. kap. i Kristiansund. Han tiltrådte sommeren 1921 og om høsten kom vår nye res. kap. *Paul Sæbø*. Sæbø hadde tidligere vært sogneprest i Skjerstad i Nord-Norge. Og Sæbø skulle få en svært lang tjenestetid i menigheten. Kanskje var det et lykketreff at dette presteskiftet kom samme år som den nye lov om menighetsråd ble forberedt gjennomført. Den nye menighetsrådsloven trådte i kraft 1. januar 1922. Til sammen ble dette noe av en ny begynnelse for menigheten. Den 12. januar 1922 ble det holdt et møte i medarbeiderkollegiet der det ble foreslått at menighetsrådet skulle ha ti medlemmer. Dette ble vedtatt i menighetsmøtet 15. januar. I dette møtet ble det mot én stemme valgt fire medlemmer som sammen med prestene og medhjelperne skulle utarbeide en valgliste. De fire medlemmene var: Vaktmester *Bonsaksen*, klokker *Bergslid*, fru *Kvam* og diakonisse, søster *Johanne Bjerkeseth*. Valglisten skulle ha så mange navn som komitéen bestemte. Det endte med en liste med tyve navn. Den ble offentliggjort i byens aviser. I Dagsposten ble det offentliggjort en annen liste som var undertegnet av "*Flere menighetsmedlemmer*". Den hadde femten navn. En god del av navnene var de samme på begge lister. Åtte av de femten på Dagspostens liste er også med på den andre, mens syv er nye og blant dem er klokker *Bergslid*. Det første menighetsrådsvalget i Lademoen ble avholdt i kirken den 5. februar og det ble avgitt 284 stemmesedler. Følgende ble valgt som de ti medlemmene av det første menighetsrådet: Res. kap. *Sæbø*, overlærer *Lien*, frøken *Dagny Berg*, materialforvalter *Lindboe*, fanejunker *Sollied*, overingeniør *Moe*, dr. *Arne Aas*, apoteker *Laugsand*, klokker *Bergslid* og fru lektor *Sivertsen*. Av medlemmene ser vi at to var kvinner. Varamedlemmene var: Fru sogneprest *Østbye*, fru *Mildrid Kvam*, lærer *Arnold Hjelde*, kjøpmann *E. Halvorsen* og ingeniør *Nyhus*. Også blant varamedlemmene kom altså to kvinner med. Stemmetallene bak dem

som kom med som medlemmer og varamedlemmer, var fra 260 til 120. Dersom vi så sammenligner de to listene med det endelige valgresultatet finner vi at åtte av de ti medlemmer av rådet forekommer på begge lister. En som bare stod på Dagspostens liste var klokker Bergslid, mens fru lektor Sivertsen bare stod på den første listen. Av de fem varamedlemmene stod tre bare på den første listen, (nemlig disponent Husby, kjøpmann Halvorsen og lærer Hjelde), mens to (enkefru Østbye og ingeniør Nyhus) bare stod på Dagspostens liste. Dersom vi hadde visst hvilke interesser som stod bak de to listene kunne vi ha fått innsyn i eventuelle motstridende syn i menigheten. Det første valget gjaldt de tre årene fra 1922 til 1924. Det vil si at det ble to nye valg i perioden, i 1924 og 1927.

Menighetsrådsvalget i 1924 ble holdt i kirken den 21. desember. Det ble avgitt 122 stemmesedler. Resultatet ble følgende: Overlærer *Lien*, apoteker *Laugsand*, materialforvalter *Lindboe*, frøken *Dagny Berg*, res. kap. *Sæbø*, klokker *Bergslid*, doktor *Arne Aas*, overingeniør *Moe*, lærer *Hjelde* og fanejunker *Sollied* og de fem vararepresentantene kjøpmann *Hegdahl*, malermester *Nordberg*, frøken *Anna Rønning*, salgssjef *Husby* og fru *Olava Henmo*. Vi ser at det er en solid kontinuitet i rådet: samtlige ti medlemmer var med i det første rådet, de fleste som medlemmer. Tre av vararepresentantene var med på listene i 1921, bare to nye navn kom med blant de nye varamedlemmer, nemlig Henmo og Nordberg.

Menighetsrådsvalget i 1927 ble holdt i kirken den 20. november og der ble 112 stemmesedler avgitt. Vi ser altså at interessen for valget sank fra valg til valg. Resultatet ble disse medlemmer: Overlærer *Lien*, klokker *Køhn*, res. kap. *Sæbø*, kjøpmann *Halvorsen*, lærer *Hjelde*, overingeniør *Moe*, bank-kasserer *Svendsen*, kjøpmann *Hegdahl*, frøken *Kaurin* og klokker *Bergslid* med vararepresentantene fanejunker *Sollied*, malermester *Nordberg*, fru *Sophie Meinich*, fru *Olava Henmo* og frøken *Fredrikke Pedersen*. Noen utskriftninger er det blitt, men fremdeles ser vi at de fleste av navnene går igjen. De som er nye blant medlemmene er klokker *Køhn*, frøken *Kaurin* og kasserer *Svendsen*. Blant varamedlemmene er det to nye damer, fru *Sophie Meinich* og frøken *Fredrikke Pedersen*. Den som fikk flest stemmer oppnådde 98, mens siste varamedlem fikk 54 stemmer.

La oss gå litt tilbake i tiden og se på noen av de aktuelle sakene som var oppe gjennom 1920-årene. Ved siden av innføringen av menighetsråd kom det også ny liturgi i begynnelsen av tyveårene. Det var kanskje ingen revolusjonerende omlegging av gudstjenesten, men den var nok viktig. Det mest iøynefallende var at den såkalt salmemesse som vi fikk etter reformasjonen, ble erstattet av en gudstjeneste der en rekke ledd var ført tilbake til oldkirkens og middelalderens liturgi oversatt til norsk. Martin Luther hadde laget to mønsterliturgier, nemlig *Deutsche Messe* og *Formula Missae*. *Deutsche Messe*, Tysk messe, var et folkelig gudstjenesteritual der en rekke av de tradisjonelle ledd var omdiktet til salmer. Denne ble kalt en salmemesse og den hadde vært fulgt i norske kirker. *Formula missae* derimot hadde beholdt mange av de

gamle, latinske ledd. Ritualforslaget fra en komité der stiftsprost Gustav Jensen var den ledende, tok utgangspunkt i Formula missae og førte mange av leddene tilbake til den tradisjonelle form i en god norsk språkdrakt. Det gjaldt ledd som Kyrie eleison (gresk), Ære være Gud (Gloria), Trosbekjennelsen og Fadervår. Det virker som om menighetene i Norge var glad for endringene.

Det ble en del diskusjon om klokkerbønnen. Biskop Jesper Brochmann hadde på 1600-tallet formulert en bønn til inngang og en til utgang som klokkeren bad fra kordøren i gudstjenesten. Den til inngang lyder slik: *"Herre! Jeg er kommet inn i dette ditt hellige hus for å høre hva du Gud Fader, min skaper, du Herre Jesus, min Frelser, du Hellige Ånd, min trøster i liv og død, vil tale til meg. Herre! Lat nu op mit hjerte, ved din Hellige Ånd, så jeg av ditt ord må lære å sørge over mine synder, og tro i liv og død på Jesus, og forbedre mig hver dag i et hellig liv og levnet. Det høre og bønhøre du ved Jesus Kristus! Amen"*. Menighetene ble bedt om å velge om de ville beholde klokkerbønnen eller erstatte den med stille bønn enten ved innledningen eller ved avslutningen av gudstjenesten eller både først og sist. I Lademoen hadde en i 1½ år hatt stille bønn uten at det var behandlet i menighetsmøte slik alterboken bestemte. Saken kom opp i menighetsmøtet den 19. mars 1922. Der stemte 46 for klokkerbønn både ved inngang og utgang, mens 42 stemte for stille bønn. Det var svært jevne stemmetall og biskopen bad om at saken ble behandlet på nytt. På et menighetsmøte den 30. mai var det et langt større fremmøte (251 stemmeberettigede) og der ble resultatet at 135 stemte for klokkerbønn ved inngang og 110 holdt på stille bønn. For klokkerbønnen ved utgang stemte 128, mens stille bønn fikk 116 stemmer.

I 1920-årene var det stramme økonomiske tider. Mange fikk lønnsnedslag. Lademoen menighet søkte fra et møte 3/5-1922 om å få beholde klokkerlønnen ubeskåret og uttalte at det var ønskelig at det ble ansatt en diakon (eller en med lignende utdanning) i klokkerstillingen når den ble ledig.

Menighetsbladet ble utgitt av Lademoens menighetssamfunds blad- og traktatkomité. Menighetssamfundet forslo at dette ansvaret skulle gå over til menighetsrådet. Saken ble behandlet i et medhjelperkollegiemøte den 5. mai og dette møtet oversendte saken til det nye menighetsrådet med anbefaling om at det tok ansvaret. Menighetsrådet vedtok å overta å gi ut bladet. Samtidig hadde det kommet et forslag fra Domkirkens menighetsråd om et felles blad for hele byen. Menighetsrådet frarådet å gå inn for et felles blad og menighetsmøtet 9. mars støttet enstemmig dette synet. Den 22. november ble det besluttet å fortsette å trykke bladet i 2000 eksemplarer. Kirketjeneren ble bevilget en godtgjørelse for å besørge at bladet ble lagt ut ved de større bedriftene.

Det skjedde enda mer i 1922. I et menighetsmøte 22. oktober ble det vedtatt å innføre særkalker ved nattverden med 48 mot 30 stemmer og det ble så anskaffet 70 særkalker av sølv med en tilsvarende øse. Samtidig ble det vedtatt at det for fremtiden skulle anskaffes to juletrær til kirkens kor i hver julehøytid.

Den 9. mars 1923 overleverte apoteker Laugsand en bankbok på kr 10 000.- fra ham selv og hans nylig avdøde hustru Johanne som en gave til et vordende aldershjem i Lademoen. Det skulle opprettes en stiftelse med navn *Aldershjem for Lademoen menighet*. I møte 13/11 refereres et gavebrev fra herr og fru Laugsand angående byggefondet.

Til bispevalget etter biskop P. W. Bøckmann ble det avgitt følgende stemmer i menighetsrådet for domprost J. Gleditsch: 4 som nr. 1, 2 som nr. 2 og 3 stemmer som nr. 3. Det ble søkt om å få holde fire barnegudstjenester i året, to ved høymesse og to ved aftensang. I 1925 drøftes det om det skulle bli en hjelpeprest i menigheten. Det var foreslått av biskop Gleditsch. Menighetsrådet støttet forslaget så sant dette ikke kom til hinder for *"den lenge påtenkte og påkrevde deling av Østbyens to menigheter i tre menigheter"*.

I 1926 kom spørsmålet om kvinnelige prester opp til drøfting. I menighetsrådets møte 2. september avviste man med 8 mot 2 stemmer at det skulle åpnes adgang for kvinner til å bli prester i Den norske kirke. *"En anså ikke den mosjon som var reist for denne sak som et uttrykk for et almindelig folkeønske."* I et menighetsmøte den 21. november ble det besluttet med 79 mot 18 stemmer å innføre Landstads reviderte salmebok fra 1. søndag i advent 1926. Da menighetsrådet den 17/12 skulle behandle de innkomne søknader til klokkerstillingen, foreslo dr. Aas at man av hensyn til de dårlige tider inntil videre skulle renonsere på å besette stillingen. Forslaget falt mot to stemmer. Det var bevilget kr 45 000.- til å bygge kapell på Lademoen kirkegård. Den 19. desember 1927 besluttet menighetsrådet å henstille at det ble utarbeidet en ny tegning. Man mente at det skulle kunne skaffes et brukbart kapell for denne summen.

På menighetsrådsmøtet den 11. juni 1928 ble det drøftet å gjøre noe med uroen fra sportsklubben Rapps idrettsplass like ved kirken. Den lå der Lademoen kirkeallé nå begynner like bak kirken. *"En henstiller om at plassen ikke benyttes på søn- og helligdager før etter høymesse klokken 1 og etter aftensangen kl. 6, og at der sørges for patruljerende politi ved kirken under plassens benyttelse"*. Fra politikammeret kom som svar at *"opvisning vil først kunne begynne kl. 12 ¼ og kl. 6 på søn- og helligdage."*

1920-årene munnet ut i en mindre sak om barnedåpen. Et menighetsmøte ga sitt samtykke til at prestene kunne få utføre barnedåp i forbindelse med gudstjenesten *"når forholdene gjør det tilrådelig eller ønskelig"*. I følge alterboken var dåp en selvstendig kirkelig handling. Etterhvert var det blitt vanlig å utføre den enten like før eller like etter gudstjenesten. Vedtaket i Lademoen i 1929 åpnet nok veien til det som senere ble det vanlig, nemlig at dåpen er kommet inn i selve gudstjenesten. Det skulle kanskje være grunn til å drøfte dette på nytt slik at dåpen som liturgisk handling kunne få mulighet for å være mer selvstendig. Da kunne en samle folk til egne dåpsgudstjenester og kanskje understreke dens betydning sterkere enn når den bare er ett liturgisk ledd mellom alle de andre leddene i gudstjenesten.

9. 1930-tallet. De harde trettiåra

For kirken startet trettiåra med en stor feiring, men for det norske folk fortsatte lavkonjunktorene fra tjuåra med mye nød og fattigdom. Tiåret ble preget av arbeidsløshet, arbeidskonflikter og mye elendighet. I 1929 kom det store krakket i pengemarkedet som en følge av sammenbruddet i økonomien i utlandet. Først langt ute i trettiåra begynte en svak oppgang, men den ble avbrutt av en ny verdenskrig.

1930 var det store jubileumsåret for 900 års-minnet om slaget på Stiklestad og kong *Olav Haraldssons* fall. Dette jubiléet fikk betydning for selvbevisstheten i Den norske kirke. Hvilken betydning det fikk for Lademoen menighet er ikke så lett å si ut fra bevarte dokumenter. Det eneste som fremgår av referatene er at hovedgudstjenesten om ble holdt i Nidarosdomen skulle overføres ved høytaler til Lademoen kirke. Olavsjubiléet var en stor begivenhet i Trondheim og på Stiklestad. Gjenreisningen av domkirkens vestskip (langskipet) var fullført (delvis provisorisk) til jubiléet og kunne derfor benyttes til Olsok da store høytideligheter fant sted. Kongefamilien og mange høystående gjester fra inn- og utland deltok. Et så mektig oppbud av geistlighet hadde ikke vært sett her siden middelalderen. Prosesjonen ble leder av den svenske erkebiskopen *Nathan Söderblom* og den danske kirkes primas, biskop *Harald Ostenfeld*, og hadde en stor skare av utenlandske og norske prester.

Sett i tilbakeblikk kom 1930 til å stå om et vendepunkt i interessen for statskirken. I flere generasjoner hadde den religiøse interessen vært samlet om de kristelige organisasjonene og de frikirkelige menigheter. Statskirken ble helst sett som et problem for aktive kristne og kritikken hadde vært massiv. Fra 1930 merkes en ny tone. Prester og lekpredikanter opplevde at gudstjenester og møter ble søkt av større skarer enn på lenge. I adskillige tilfelle var prester redskap til vekkelse i menighetene. Mange teologer tjenestegjorde i en eller annen av de kristelige organisasjonene før de gikk over i vanlig prestedtjeneste. Også Lademoen fikk nok merke denne nyvåkne interesse for kirken og det den stod for. De sosiale og økonomiske problemene i trettiåra fikk mange til å søke til kirken for å finne hjelp og støtte i den daglige kamp.

Likevel var det de nærliggende ting som opptok menighetsrådet. Sognepresten i Bakklandet hadde foreslått en felles hjelpeprest for de to menighetene, men rådet ville ha sin egen hjelpeprest (12/3). I et møte 5/5 fastholdes dette ønsket tross en henvendelse fra biskopen om en felles ordning. I menighetsrådsmøtet den 1. april skulle det anbefales ny klokke etter Køhn. Fem gikk inn for sekretær Einar Hansen, mens fire ville ha cand. theol. Leiv Fosse. En stemte blankt og sognepresten unnlot å stemme. Res. kap. Sæbø avga følgende protokolltilførsel: "*Han anser kand. teol. Fosse som den der er mest skikket for stillingen av disse to. Fosse er oppvokst i menigheten, og med den religiøse innstilling som alltid har særpreget denne ungdom har han erhvervet seg førstehånds kjennskap til menighetens liv og arbeid. Særlig da i*

ungdomsforeningen hvis medlem han har vært fra ungdommen av.” Fosse fikk stillingen. I møtet 26. mai skulle det innstilles til ny kirketjener. Det var 32 søkere. Innstilt med åtte stemmer ble Karl Pettersen som hadde virket som dørvakt i kirken. Av åtte søkere ble Alfred Lyse ansatt som ny dørvakt. Kampen om å få opprettholdt klokkestillingen gikk videre. Departementet hadde gått inn for å oppheve stillingen, men menighetsrådet henstilte i møte 11. september på det innstendigste om at dette ikke blir vedtatt. Det ble understreket at den nye instruks for klokkere som departementet hadde foreslått, i det vesentlige allerede var gjennomført i Lademoen.

25-års-minnet for kirkeinnvielsen i 1905 ble feiret med en festgudstjeneste søndag 16. november 1930. Om ettermiddagen var det menighetsfest på bedehuset. En siste sak dette året skal nevnes, nemlig spørsmålet om å innføre alkoholfri nattverdvin. Det var jo en merkesak for avholdsfolket fordi en tørrlagt alkoholiker kunne få tilbakefall ved det minste kvantum alkohol. Alkoholfri nattverdvin ville også symbolisere kirkens støtte til kampen mot alkoholens skadevirkninger. I møte 11/12 ble det vedtatt å innføre en vin som var godkjent av en kongelig resolusjon (kgl. res.) av 7/11. Res. kap. Sæbø advarte mot så raskt å innføre en vin som ikke var helt uteksperimentert. Lademoen gav altså avholdssaken sin støtte.

I 1931 var det aktuelt å drøfte menighetsgrensene. En kommunekomité hadde lagt frem et forslag til fire menigheter i byen. Det var særlig grensen til Bakklandet som var viktig for Lademoen. Komitéen foreslo at grensen skulle følge Wessels gate - Øvre Møllenberg og Gamle Kongevei til den gamle kirkegården på Eli plass. Menighetsrådet anbefalte sterkt at grensen skulle bli Wessels gate - Christian Monsens gate og rett opp til bygrensen ved Kuhaugen. Dette forslaget ble det seirende. Et par andre saker kom opp samme år. Den ene var forslag om nedsette tilskuddet fra kommunen til det geistlige lønningsfond fra 50 til 30 øre pr. menighetsmedlem. Det var jo tid for innsparinger og nedsatt lønn. Menighetsrådet støttet forslaget (tidene var trange!) *”under forutsetning av at dette ikke vil stille seg hindrende for det reiste krav om øket geistlig betjening.”* Den andre saken var et forslag om lov om kirkeråd for Den norske kirke. Menighetsrådet *”fant under henvisning til de divergerende oppfatninger fra kirkelige myndigheter at opprettelse av kirkeråd ennå ikke er moden til gjennomførelse.”*

Fra 1932 skal bare én sak nevnes. Det var å skaffe apparater for tunghørte slik at de bedre kunne følge med i gudstjenesten. Det forelå et tilbud fra kvinneforeningen for tunghørte ved doktor Danelius om å arrangere en utlodning i menigheten for å skaffe til veie midler, kr 1300.-, til apparater til kirken. Foreningen tilbød seg å være behjelpelig med arrangementet. Menighetsrådet *”takket for tilbudet, men fant for tiden ikke å kunne påta seg et slikt arrangement av hensyn til de mange andre innsamlinger som pågår i menigheten”*.

I 1933 skulle sokneprestembetet besettes på ny. Den 13. januar gikk et enstemmig menighetsråd inn for menighetens egen res. kap. Paul Sæbø som ny sogneprest og han ble utnevnt allerede 27. januar. Dermed ble det residerende kapellani ledig og trengte en ny mann. Av de ni søkerne innstilte menighetsrådet slik: som nr.1 med ti stemmer døveprest O. Rustad, mens de residerende kapellaner A. Godal og A. Lange fikk fem stemmer hver henholdsvis som nr. 2 og nr. 3. Rustad ble utnevnt. I møtet den 25. september ble det besluttet at man ville begynne høstens menighetsarbeid med en nattverdgdustjeneste med høsttakkefest og en menighetsfest. Og slik ble det i mange år senere.

1934 var et aktivt år i menigheten. Vi skal her nevne hele syv aktuelle saker i all korthet. Lademoen gravkapell var ennå ikke bygget. Den 19. januar ble det holdt et fellesmøte av menighetsrådene i Baklandet og Lademoen. Det var utarbeidet nye tegninger til kapellet som altså fremdeles var på planleggingsstadiet. Arkitekt frøken K. Wleügel laget tegningene og la fram nytt overslag, som ble på kr 68 000.-. I tillegg til de tidligere bevilgede kr 45 000.-, kom kommunen i 1936-37 med nye kr 10 000.-. I forbindelse med den sistnevnte bevilgningen ble de forutsatt både av budsjettkomitéen og av borgermesteren at de resterende kr 13 000.- skulle komme i budsjettet for 1938-39 og at bygget skulle reises 1937-38.

Alkoholfri nattverdvin skulle vise seg å bli et problem. Advarselen mot å ta i bruk en type som ikke var tilstrekkelig utprøvd, hadde vært på sin plass. Den viste seg å være *"klebrig og lite holdbar"* og det tidligere vedtak måtte oppheves. Tidspunktet for aftensang ble endret fra å begynne klokken fem til klokken seks. Dette ble vedtatt i et menighetsmøte med 40 mot 1 stemme og det ble raskt godkjent av biskopen. Og klokken seks ble så startpunktet for aftensangen for mange år framover. Tunghørtapparater, som de ble kalt, ble installert i kirken til glede for hørselshemmede. Det var den nye presten, tidligere døveprest Rustad, som hadde samlet inn de nødvendige midler i menigheten til nyanskaffelsen.

Nytt aldershjem for Lademoen (Laugsand) kom et stykke nærmere realisering ved at det ble vedtatt statutter for stiftelsen. Apoteker Laugsand var død uten at han hadde utarbeidet sitt testamente. Sammen med gode medarbeidere hadde han likevel kommet langt med utkast til bestemmelser både for hvordan hans midler skulle anvendes og hvordan stiftelsen skulle utformes. I overensstemmelse med det utkast Laugsand hadde utformet sammen med Sæbø utarbeidet advokat J. Cappelen forslag til statutter. Opprinnelig var tanken at styret for stiftelsen skulle bestå av sognepresten i Lademoen og to medlemmer valgt av et menighetsmøte. Det hadde apotekeren forandret til at én representant for stiftsdirleksjonen og én for formannskapet skulle utgjøre styret ved siden av sognepresten. Testamente og statutter ble den 21. april 1934 undertegnet av apotekerens søster og enearving, frøken *Sofie Laugsand*. Statuttene ble godkjent og ble gitt kongelig konfirmasjon. Beløpet til rådighet var kr 22 895.- som stod på konto i Trondhjems sparebank.

Døpefonten i kirken ble flyttet dette året. Tidligere hadde den stått nede på gulvet. Menighetsrådet foreslo for et menighetsmøte at korgulvet skulle bygges ut og fonten plasseres der. Til menighetsmøtet forelå et planforslag av arkitekt frøken Wleügel. Møtet anbefalte forslaget og det ble godkjent av stiftsdireksjonen den 5. oktober. Og før jul samme år stod døpefonten på den plass den senere har stått. Som den syvende og siste av de saker fra året 1934 som skal nevnes her, kom et forslag om å utgi menighetsbladets julenummer som et julehefte. Det ble vedtatt 10. desember og heftet kom til jul samme år med omslag tegnet av multikunstneren, organist Julius Rian. I mange år kom så julenummeret som et fyldig og fint julehefte som mange visste å sette pris på.

Fra 1935 skal her bare nevnes et par gjengangersaker. Menighetsrådet behandlet 31/1 justerte tegninger for gravkapell med det samme kostnadsoverslaget på kr 68 000.- og fant løsningen tilfredsstillende. Fra Det norske totalavholdsselskap (DNT) var det kommet forslag på en ny type alkoholfri vin, men menighetsrådet stemte ned, mot én stemme, å ta den i bruk, klok av skade. En var ikke sikker på om den nye var bedre utprøvd enn den forrige.

Den store saken i 1936 var kampen for å få en hjelpeprest for å øke den geistlige betjening i menigheten som var blitt byens største. Etter forslag fra sognepresten vedtok menighetsrådet 20/4 å sende en søknad til departementet om å få opprettet en stilling som hjelpeprest. Det henvises til det felles menighetsrådsmøte for hele byen som hadde behandlet grensereguleringen og som hadde uttalt at Lademoen burde få en ny prest. Etter grensereguleringen ville Lademoen både få det største folketallet og samtidig ha det største areal for ny boligbebyggelse. Subsidiært ble det søkt om at Sæbø kunne få en personlig hjelpeprest (personellkapellan) med en lønn på kr 300.- pr måned fra overskuddet i Det geistlige lønningsfond. Biskopen som videresendte søknaden anbefalte at kr 2 400.- *”av de overskytende geistlige embedsinntekter i Trondheim stilles til rådighet til lønn for en midlertidig hjelpeprest for Lademoen menighet”*. Departementet fant likevel *”for tiden ikke å kunne samtykke i at det av de overskytende prestelige inntekter i Trondheim utredes lønn til en midlertidig hjelpeprest i Lademoen, Bakklandet eller Ilen menigheter”*. Vi ser at vi er inne i de harde trettiåra der også departementet var svært påholdende av hensyn til konsekvenser av å slippe mer ut av pengesekken enn strengt nødvendig. Det ble altså et klart avslag. Nå var det en baktanke bak denne søknaden. Baktanken var at hvis det ble avslag så skulle det søkes om ordinasjon for klokkeren Leiv Fosse som jo hadde presteutdannelse. Dersom en ordinasjonssøknad hadde kommet før det ble avslag på hjelpeprest, ville Lademoen ha svekket sin mulighet for eventuelt å få en hjelpeprest!

I 1936 kom departementet med et forslag om å flytte eller sløyfe bededagen. Det forelå to spørsmål. På spørsmålet om å sløyfe bededagen svarte både menighetsrådet og menighetsmøtet klart at de ville beholde den. Det andre var om dagen skulle bibeholdes på fredag eller flyttes til søndag. På

menighetsmøtet den 19. mai svarte 53 at den skulle beholdes på fredag, mens fire stemte for flytting til søndag. I desember måned var to saker oppe i menighetsrådet. Den ene var valg av lærebok i bibelhistorie for folkeskolen. Der gikk åtte inn for å velge Lauritz Holviks utgave av Volrath Vogts bok, mens to foretrakk Eivind Berggravs bibelhistorie. Den andre saken var å arrangere en fest for eldre i julen. Det ble vedtatt at menigheten skulle fortsette tradisjonen med en slik fest som Lademoen Indremisjon hadde stelt til i tidligere år. Lademoen Indremisjon var på dette tidspunkt blitt nedlagt. I de følgende år forestod menighetsrådet en julefest for gamle.

Fra 1937 skal vi feste oss ved tre saker: Først ved klokkerlønn, så ved ordinasjon av klokker Fosse og til slutt ved reparasjon av kirken. Spørsmålet om klokkerlønnen hang sammen med at det var kommet en ny lov av 16/7-1936 om klokkeres ansettelse og plikter. I lang tid hadde jo klokkeren vært en kjent skikkelse i norsk kirkeliv. Tittel klokker i Norge var opprinnelig knyttet til klokkeringingen, den norrøne tittel var ringemann (hringingarmadr). I middelalderen i Europa var både klokker og dørvakt betegnelser for lavere innvielsesgrader for prester. I Norge har det nok aldri vært særlig strenge krav til boklig lærdom for å bli klokker og derfor er eventyrenes klokkerskikkelse ofte en mann som later som om han er lærd! Opp gjennom tiden har klokkeren vært en mann med greie arbeidsoppgaver. I byene særlig ble det behov for nye oppgaver knyttet til prestekontoret. Den nye loven forsøkte å ta høyde for disse nye oppgavene. Og muligheten for høyere lønn tilsa at en kunne sette større krav enn før til klokkerens utdanning og kvalifikasjoner. Et fellesmøte for byens sogneprester utarbeidet et forslag om klokkerlønn. Det ville gi en grunnlønn på kr 1500.-, arbeide på sokneprestkontoret kr 1200.- og arbeid etter biskopens bestemmelser kr 600.-, til sammen kr 3350.- hvilket den gang var en bra årslønn. Menighetsrådet gikk enstemmig inn for dette forslaget. Bakgrunnen var at menigheten hadde en høyt kvalifisert klokker.

Søknad om ordinasjon for Leiv Fosse hang nøye sammen med forrige sak. Søknaden forelå i rådsmøte den 8. oktober og ble enstemmig anbefalt av menighetsrådet. Fosse påtok seg uten særskilt godtgjørelse å utføre de geistlige forretninger som sognepresten måtte pålegge ham. Ved kgl. res. av 4/11-1937 fikk han ordinasjonsløyve. Han ble ordinert i Nidarosdomen den 26. november samme år.

I oktober begynte reparasjonsarbeider i kirka. Gudstjenestene 17., 24. og 31. oktober ble holdt i Østersunds gate 1, altså i Bakkestrandens bedehus som nå gjerne ble kalt Lademoen bedehus. Det var innsiden av vestfronten som måtte stelles. Det hadde jo for lengst vist seg at den grovhogde ytre steinkledningen var utsatt for vanngjennomtrengning. Det fikk maling til å løsne og det ble fuktskader på interiøret. I 1937 måtte en pusse opp veggen mot vest og buen over orgelgalleriet og likeledes ved hovedinngangen og i oppgangen til orgelet. Det ble satt *”rabitsvegg helt opp til himlingen. På bueveggen over orgelet ble anbragt trefinerplater med puss utenpå og påsmurt oljestoff”*.

Fra 1938 skal fem forhold nevnes. Det ble innkjøp orgel til kirkens nordre sakristi for kr 300.- som var samlet inn i menigheten. Samtidig ble det gitt almindelig fullmakt for prestene ved utvidet aftensang til å oppta kollekt til kristelig virksomhet som er menighetsrelatert. Det er da forutsetningen at presten selv er medlem av styret for vedkommende virksomhet. Sognepresten kunne overlevere tinglyst skjøte datert 12/8-1938 for Østersunds gate 1 (Bedehusets tomt) fra a/s Rosenborgs eiere, tinglyst 1/10 samme år. Gaven var vederlagsfri. Dermed eide menigheten både hus og tomt. Menighetsrådet besluttet å anskaffe et jernskrin til kirkens ildfaste skap til å oppbevare kirkens verdidokumenter. Så kom en gjenganger: Det forelå endrede tegninger og kostnadsoverslag til nytt gravkapell. Nå lød overslaget på kr 112 000.- og det var foreslått oppført på gravlundens søndre side ved Innherredsveien. Menighetsrådet henstillet at kapellet skulle bli oppført på dets gamle plass. Det var vel et eldre kapell i tre som skulle erstattes.

Før vi forlater de harde trettiåra skal vi ta med noen få glimt av det rike barne- og ungdomsarbeidet som hadde sitt sentrum i Strandveien 72. Da Ynglingen ble til, var en slik forening noe nytt i strøket. Både selve foreningen og dens kristelige formål skapte nysgjerrighet og kanskje forventning om noe verdifullt. Da foreningen fra 1895 til 1941, gjennom 46 år, hadde sitt eget hus i Strandveien 72 var det et sentrum for en stor del av strøkets barn og unge. Det var lenge det eneste aktivitetstilbudet. Der fikk ungdommen et sted som de kunne prege med sin egen innsats. Mange leiligheter og hus var små. Og mange familier var store. Hjemme var det lite plass til å ha kamerater med inn. Nå kunne de gå til Ynglingen sammen med venner. Der hadde sitt eget 'sted å være'. Før og etter møtene var det spill og annet som de kunne hygge seg med. Den kristelige ballast de fikk med seg, ble for mange av dem en verdi for hele livet. Se mer om dette i Per Øverland, *Ynglingen på Lademoen*, Trondheim 2002, Lademoen kirkes småskrifter 3.

Et lite glimt av dette finner vi i noe den kjente skøyteløperen Sverre Farstad skriver i et jubileumsskrift for sportsklubben Falken: *"og lokalet (Falkens klubblokale) lå i en kjeller tett opp til Strandveien på tvers av Dora I. Like innenfor hadde vi ynglingeforeningens lokaler, og så få Falken-gutter var det ikke som også tok med den idretten som daværende residerende kapellan Fosse hadde å by på i KFUM-regi. Formaningsord og salmesang fikk vi på kjøpet og tok neppe skade av det."* I jubileumsboken *'Femti år med Falken'* finner en dette i artikkelen *'Beretning til Falken's 50-årsjubileum'*, Trondheim 1975 på side 14.

Hans skøytekollega, Hjalmar Andersen, var også medlem av Ynglingen. Det han har fortalt om tiden i foreningen er litt mindre flatterende, men interessant som tidsbilde likevel: *"Alt tilkom meg ikke på like ærlig vis (som da han om somrene var dekksgutt på samme skip som faren). Det tør jeg vel tilstå i dag. Jeg ble også medlem av Ynglingeforeningen, og gikk med menighetsbladet. Vi hadde med oss bøsser der folk kunne gi et lite bidrag. Var du fiks med kniven,*

kunne du lett fiske ut en 50-øre eller en 25-øre. Det siste var nok til en billett på Rosendal. Jeg håper jeg får tilgivelse i dag, men jeg har altså knabbet fra kollekten. Men ellers var det ikke så mye penger på Reina.” Se Johan O. Jensen, *Trondheim vår barndoms by*, Oslo 1996 side 87.

Den eneste saken som skal nevnes fra 1939 er nesten symbolsk. Kirketjeneren meldte i et møte den 9. desember at han hadde oppdaget tre store sprekker i grunnmuren på sydsiden av kirken. Med dette renner de harde trettiåra ut. Det kan stå som et varsel om den verdenskatastrofe som stod for døren. Det var også et faktisk varsel om at Lademoen kirke stod på svakere grunn enn en hadde trodd. Det skal vi få høre mer om.

10. 1940-tallet. Okkupasjon og etterkrigstid.

I 1939 brøt den andre verdenskrigen ut. Tyskland lot seg lede av sine herrefolkstanker og kastet seg over Østerrike, Tsjekkoslovakia og mer brutalt over Polen. I Polen stormet polakkenes praktfulle rytterhærer mot det tyske pansrede kavalleri og ble knust. Moderne storindustri var tatt i krigens og brodermordets tjeneste. Likevel var det ikke mange hos oss som trodde at tyske tropper få måneder senere skulle marsjere i norske byer. Norske politikere fortsatte nedrustingen helt til krigen var et faktum! Ser vi gjennom arkivsakene og menighetsbladet i Lademoen er det lite som nevnes om krigen i 1940. Det har flere årsaker. Det vi finner er stort sett det som gjelder 'de nære ting'.

Det er naturlig å stoppe ved fire momenter i 1940. Like før krigsutbruddet ble det den 13. mars holdt en nattverdsgudstjeneste i kirkens nordre sakristi. Da ble det innvidd et alterarrangement der. Menighetsrådet hadde vedtatt at sakristiet for fremtiden skulle hete Johannes-kapellet. *Tverdahl* hadde vært utførende arkitekt; snekkermester *Fyhn* stod for trearbeidet; frøken *Rein* hadde brodert antependiet og bildehugger *Thurn Paulsen* hadde skåret krusifikset. I krusifikset ble den gamle kirkebønnen som ble forbudt under krigen, senere lagt inn.

I august måned kom det et brev fra Trondhjems Indremisjon der de bad om at menighetsrådet overtok arbeidet, ansvaret og utgiftene med søndagsskolen for menighetens barn som de hadde stått for i mange, mange år. Menighetsrådet takket i svarbrevet Indremisjonen for det trofaste arbeidet som var utført gjennom lang tid. Menighetsrådet bad videre om at Indremisjonen ville fortsette arbeidet mot at menigheten overtok det økonomiske ansvaret. Den 1. oktober ble *John Johansen* og *Even Evensen* ansatt som dørvakter i kirken etter brødrene Lyse. I et brev til kirkedepartementet henviser menighetsrådet til den tidligere søknad om en hjelpeprest til byens største menighet og ber subsidiært om at lønnen til den ordinerte klokker blir hevet med kr 700.- slik at årslønnen kom opp i kr 5 000.-

I 1941 merker vi både at de nazistiske myndigheter er virksomme og at det jevne arbeide i menigheten går sin gang. I møte i menighetsrådet den 13.

februar refereres Hyrdebrev fra bispene datert februar 1941. I et senere møte refereres et brev fra departementet av 6. mars der det blir bedt om at ett eksemplar av menighetsbladet blir sendt til statens pressekontor. Departementet ville også ha en oversikt over foreninger i menigheten. I samme møte forelå det et annet brev fra departementet (av 5. april) der fire forhold omhandles: 1. Religiøst interesserte medlemmer av NS; 2. Kirkens prester og partiet; 3. De religiøse sendingene i kringkastingen; og 4. Menighetsbladene og statens pressekontor. De nazistiske myndighetene strammet grepet om kirken. All norsk virksomhet skulle tjene den nazistiske nyordningen. Det norske folk skulle innordnes i Det stortyske riket. Som et arisk folk skulle nordmennene innta sin rettmessige plass i dette fremtidsriket. Det fremgår ikke hvordan menighetsrådet reagerte. Det nærmet seg nasjonaldagen den 17. mai 1941. Fra Nidaros biskop kom det et brev datert 7. mai som henstilte til menigheten om å sløyfe andakten i kirken på den 17. *"da denne dagen falt på en hverdag og en ikke har anledning til å oppvarme kirken"*. Menighetsrådet vedtar å innføre 'stille bønn' ved den alminnelige søndagsgudstjenesten. Det besluttet også å la være å arrangere høsttakkefest med etterfølgende menighetsfest *"under de nåværende forhold"*. Det hadde jo tidligere vært starten på høstens arbeid.

Ny organist skulle ansettes. Det hadde meldt seg atten søkere til stillingen etter *Julius Rian*. Følgende tre ble innstilt: 1. Ivar Bonsaksen, 2. Sigurd Skare og 3. Kristoffer Kleve. Samtidig besluttet en å henstille til organist Rian om å fortsette i stillingen i to år i henhold til § 3 i pensjonsloven. Rian samtykket i å stå fram til nyttår. Da han sluttet fikk han en avskjedsgave (en lenestol) til kr. 250.- for sin lange og trofaste tjeneste. To forhold gjorde at organist Rian fikk en trist sorti: For det første kom det brev om at myndighetene hadde opphevet autorisasjonen av Landstads og Huges salmebøker. Opphevelse var en del av myndighetenes nye retningslinjer for orgelspill ved gudstjenestene. Og for det annet ble det ansatt en annen organist enn en av de tre som var innstilt, nemlig herr Furberg, som ble sittende fram til frigjøringen.

Fra departementet kom det også nye retningslinjer for hvordan menighetsbladet skulle redigeres. Mer positivt var det at det ble bevilget kr 6500.- for året 1941-42 til anskaffelse av elektrokjel og innlegging av elektrisk oppvarming i kirken. I 1942 hardner striden til. I menighetsrådsmøtet den 25. mars drøfter en biskopenes brev til Kirkedepartementet av 24. februar. Rådet slutter seg til den oppfatning om menighetenes og prestenes rett og plikt som bispene hadde uttalt. Rådet uttaler videre at det kjenner til at menighetens prester har inntatt det samme standpunkt som biskopene. Rådet ønsker å uttale at det står tillitsfullt sammen med sine prester, som en mener har opptrådt i full overensstemmelse med vår kirkes tro og bekjennelse. Det som har skjedd forandrer ikke det minste på menighetens forhold til prestene som hyrder og sjelesørgere. Hva biskop Støren angår så betraktes han fremdeles som menighetens rette tilsynsmann.

En annen sak som var oppe var forholdet til skolen. Biskopene hadde den 14. februar skrevet til Kirkedepartementet om forholdet til barn og foreldre. Om dette uttaler menighetsrådet: *"Ved sin holdning om denne sak har lærerne gått inn for det samme syn som biskopene har hevdet. Kirke og skole arbeider sammen for å bevare våre barn fra en påvirkning som også utallige foreldre i vårt land for sin samvittighets skyld ikke kan godkjenne. Lademoen menighetsråd sammen med sine prester gir sin tilslutning til de lærere som ikke kan medvirke til å bibringe skolebarna et livssyn som strider mot lærernes i Guds ord og vår bekjennelse bundne samvittighet."* Mot denne uttalelsen stemte to av rådets medlemmer (Dybvig og Aas).

Ved høymessen annen påskedag, den 6. april, la prestene ned sine embeter. Stiftskapellan Tord Godal (vikar som res. kap. og senere biskop) som hadde høymessen, erklærte sin embetsnedleggelse fra prekestolen. Sogneprest Sæbø gjorde det samme etter prekenen fra kordøren.

I menighetsrådsmøte den 11. april ble skriftet *Kirkens Grunn* av påskeaften 1942 gjennomgått. Det var en utførlig erklæring om kirkens forpliktelse på evangeliet og Guds ord ut fra Bibelen og de lutherske bekjennesskrifter. Sogneprest Sæbø bad om menighetsrådets tilslutning til skriftet. Han understreket at det var viktig at tilslutningen var enstemmig slik at myndighetene ikke skulle gripe inn og bruke den gruppen som ikke støttet skriftet. To av medlemmene vegret seg for å gi sin tilslutning. Derfor ble saken utsatt til 15. april slik at de to kunne få tid til å tenke seg om. Til møtet 15. april var også de to medhjelperne Halvorsen og Hjelde innkalt. De to som ikke ville gå inn for 'Kirkens Grunn', møtte ikke. Vedtaket ble derfor enstemmig og lød slik: *"Menighetsrådet erklærer av fri overbevisning at det tiltrær den bekjennelse til Kirkens Grunn som menn i vår kirke har gitt påskeaften 1942"*.

I møtet 15. april ble det nedsatt en komité til å lede menighetsarbeidet dersom prestene måtte forlate den. Komitéen bestod av pastor *Fosse*, lærer *Hjelde*, frøken *Bjerkeseeth*, frøken *Tallaksen*, kjøpmann *Halvorsen* og bestyrer *Wold*. Om prestene måtte bort, skulle komitéen på best mulig måte holde menighetsarbeidet oppe og dessuten sørge for at menigheten ble betjent med ord og sakrament. Nå ble ikke prestene jaget vekk, men deres lønn måtte skaffes ved innsamling. Embetsboligene sine måtte de ut av.

Menighetsbladet ble holdt i gang nesten ut 1942. Nr. 19 av 29. november ble det siste bladet som kom ut under krigen. Fra departementet kom det en strøm av skriv. Hele kirkelivet skulle omformes i nazistisk retning. Det kom pålegg om ny ordning av altergangen, om kirkehusets bruk, om adgang til å utnevne lekmenn uten teologisk utdanning til prester, om deling av Hålogaland bispedømme med et nytt Trondenes bispedømme, om nedleggelse av Agder bispedømme og om opprettelse av et nytt Skien bispedømme. Den 30/7-1942 kom det en ny lov om endringer i lov om menighetsråd og menighetsmøter. Alt dette ble tilbakekalt eller satt ut av kraft da freden kom.

I 1944 tok Lademoen menighet i bruk alkoholfri altervin på prøve. Denne gangen falt prøven heldig ut. Senere har det vært vanlig praksis å ha altervinen uten alkohol helt frem til nå.

I 1945 tapte Tyskland og deres allierte krigen og de gamle forhold skulle gjenopprettes i Norge. I et rundskriv av 5. juni 1945 henstilte de norske bispene om at menighetsrådene skulle komme i lovlig virksomhet igjen ved sanering og supplering. Medlemmer som ikke hadde sluttet seg til 'Kirkens Grunn', måtte ut av rådene. Biskopen skulle godkjenne sammensetningen av rådene inntil nye råd var valgt på lovlig måte. For Lademoen gav biskopen fullmakt til følgende medlemmer av menighetsrådet: *Fosse, Rustad, fru Meinich, frøken Enod, frøken Kaurin, Ottesen, frøken Bjerkeseth, Dybvig, Melgaard* og frøken *Alma Tallaksen* med følgende vararepresentanter: *Jørgensen, Ingebrigtsen, frøken Ingrid Pedersen, Halvorsen* og *Tiller*. Vi ser altså at Dybvig til tross for at han vegret seg for å slutte seg til 'Kirkens Grunn' i 1942, likevel ble godkjent. Han hadde jo ikke stemt imot det endelige vedtak ved at han var fraværende!

I Trondheim ble det opprettet en komité for å granske kommunale funksjonærers holdning under okkupasjonen. Det var kommet en skriftlig klage på kirketjeneren i Lademoen. Den ble oversendt komitéen. Der ble det ikke funnet at det burde treffes forføyninger mot ham. Derimot måtte organist Furberg gå fra sin stilling ved frigjøringen fordi han var utnevnt av de nazistiske myndigheter mot den innstillingen som menighetsrådet hadde vedtatt. Stillingen ble avertert ledig og det kom inn seks søknader. Menighetsrådet innstilte som nr. 1 *Ivar J. Bonsaksen* som ble ansatt.

Ved bispevalget var det satt opp fem navn, Fjellbu, Fjær, Hallesby, Skrondal og Smemo. I Lademoen gikk fem inn for Fjellbu som nr. 1, mens fire satt Smemo på første plass. Fjellbu ble som kjent utnevnt. Han hadde vært domprost i Trondheim og var kjent for sin opposisjon mot okkupasjonsmakten og nazistene.

Økt geistlig betjening var stadig et aktuelt spørsmål. Det ble søkt om en midlertidig hjelpepreststilling med lønn kr 5000.-. Forslaget var at kr 3200.- skulle tas fra 'overflødig embetsinntekt' og resten garanterte menighetsrådet.

Den 16. desember 1945 var det klart for nytt menighetsrådsvalg. Det avgående rådet hadde sittet helt fra 1936. I 1939 ble funksjonstiden forlenget med ett år for å gå over til fireårige valgperioder, men så kom krigen og nyvalget ble stilt i bero. Den 16. desember ble det avgitt 92 stemmesedler. Krigen hadde ikke ført til større interesse for valget. Det var satt opp en valgliste med 30 navn i alfabetisk rekkefølge. Følgende kom med i det nye rådet: overlærer *Nordstrand*, pastor *Fosse*, hovedkasserer *Enod*, res. kap. *Rustad*, kontorist *Ulseth*, disponent *John Hansen*, lærerinne *Anna Bjerkeseth*, togkontrollør *John Krogstad*, menighetssøster *Ingrid Engevik* og politivaktmester *Anton Kvamme*. Sokneprest *Sæbø* var medlem i kraft av stillingen. Lærer *Arnold Hjelde* rykket opp som fast medlem da Fosse 1/10 fratrådte som klokker for å virke som stiftskapellan i Nidaros bispedømme.

1945 var det store frigjøringsåret. Land og folk pustet lettet ut etter krigens og okkupasjonens mareritt. Det gjorde også kirkefolket. Forventningene til fremtiden var store. Mange planer var lagt under krigen. Nå skulle de settes ut i livet. På Stortinget var samstemmigheten stor og det ble laget et fellesprogram der de ulike politiske partier gav sin tilslutning til de mange felles saker som skulle prege det frigjorte landet. Også kirken skulle få bedre kår og nødvendig oppdatering til en ny tid. Det ble likevel stort sett ved det gamle idet de gamle partimotsetningene igjen kom for dagen. Også i Lademoen ble det stort sett ved det gamle. Under de to første krigsårene hadde kirkesøkningen og antallet nattverdgjester tatt seg vesentlig opp. Folk søkte trøst og støtte. I 1943 til 1945 falt aktiviteten tilbake til det jevne. Riktignok var menighetsbladet som kontaktledd borte, men vi må nok konstatere at unormale tider ikke uten videre gir interesse for kristendom og kirke noe oppsving. Det er fristende å hevde at krig og annen nød i seg selv ikke er nok til å skape ny tro og nytt pågangsmot.

1946 ble et utpreget normalår. De saker vi trekker fram her vil nok bekrefte dette inntrykket. Årsberetningen fra menighetsrådet for 1946 er foreløpig ikke funnet, men det øvrige materialet i arkivene skulle være tilstrekkelig til å danne seg et inntrykk av aktiviteten. Det ble installert telefon i kirkens sakristi for menighetens regning. Et maleri av den første sognepresten, Jørgen Emmanuel Jørgensen, malt av organist Julius Rian og gitt til menigheten den 5. april 1944 av frøken Wold, ble besluttet plassert i Johannes-kapellet. Maleriet står nå bortstuet på et lager. Idet Johannes-kapellet for tiden benyttes som møterom burde bildet vel igjen kunne henges opp der.

Et par saker på det diakonale felt kom opp. Den ene var å danne et menighetspleienes fellesutvalg for hele byen til erstatning for det tidligere fellesstyre for diakonien og fattigpleien. Det forelå et forslag til vedtekter til et slikt fellesutvalg. Menighetsrådet drøftet forslaget og la det fram med anbefaling for et menighetsmøte som ga det sin tilslutning. Dessuten ble Lademoen menighetspleie innmeldt i *Menighetspleiernes Landsforbund*. Menighetskassen skulle dekke kontingenten. Den andre saken var en gave til 'Lademoen hjem for gamle' fra kjøpmann Halvorsen. Halvorsen som hadde sin forretning i Strandveien 15, var i en lang årrekke en av menighetens støtter. Mange og store var de gaver han hadde gitt til ulike formål på Lademoen gjennom årene. 'Halvorsens gave' av 1920 var gitt til hjemmet for gamle med et gavebrev av 30. november 1920. Der het det blant annet: "*Pengene ønskes avsatt til et fond som skal benyttes ved et eventuelt nybygg eller eiendomskjøp ved utvidelse av hjemmet*". I 1946 drøftet menighetsrådet et brev fra Halvorsen der han foreslår visse endringer i anvendelsen av gaven. Endringene fremgår av følgende sitat: "*For gavebeløpet opprettes et legat til beste for de fattige og enslige gamle i menigheten. Så lenge Lademoen hjem for gamle består ønsker jeg at hjemmets styre skal bestyre legatet. 10 % av rentene tillegges kapitalen. Det øvrige rentebeløp tilfaller hvert år gamlehjemmet som tilskudd til hjemmets drift. Hvis Lademoen hjem for gamle skulle bli oppløst eller slått sammen med et fremtidig*

nytt gamlehjem skal legatet bestyres av menighetens sogneprest. 10% av de årlige rentebeløp tillegges fortsatt kapitalen og resten utdeles hvert år gjennom menighetens diakonisse til fattige og enslige gamle i menigheten.” Forslaget til endringer ble godkjent av menighetsrådet med én endring: Siden sogneprest Sæbø fant at sognepresten alene ikke burde bestyre legatet, vedtok rådet at sognepresten sammen med to personer oppnevnt av menighetsrådet skulle få dette ansvaret.

I påsken 1947 var det bispevisitas på Lademoen. Det var jo en stor begivenhet. En mindre begivenhet var at tiden for høymessen ble endret. I lang tid hadde den begynt klokken 1030, ofte med skriftemål klokken 1000. Et menighetsmøte den 12. oktober vedtok å flytte søndagsgudstjenesten til klokken 1100 slik det senere har vært. Også en annen diskusjon kom opp. Et brev fra departementet om regulering av helligdager, særlig om bededag og Kristi himmelfartsdag, ble drøftet i menighetsrådet. Rådets oppfatning går frem av vedtaket som lyder slik: *”Lademoen menighetsråd vil på det sterkeste rå fra at Kristi Himmelfartsdag og Bededagen henlegges til en søndag. Kristi Himmelfartsdag må enten holdes 40 dager etter påske eller den vil falle bort. Og hvad der gjelder begge disse dage så vil de miste sitt særpreg ved å bli henlagt til en søndag. Menighetsrådet anser det som et unødig inngrep i noe for vår kirke helligt og umistelig ved på denne måte å røre ved disse helligdager. Såfremt det budskap disse i særlig grad bærer frem, Kristi herrevelde og syndserkjennelse, blir levende i vårt folk til kristelig og moralsk gjenreising vil den måske største hindring for gjenreisningen, skofteamentaliten, forsvinne og de materielle og økonomiske gode fås i tilgift. Det er derfor ikke tider nå å forringe disse helligdagers betydning for vårt folk, men snarere å gi dem øket styrke og aktualitet. I tilfellet kan menighetsrådet ikke ha noe å innvende mot at Bededagen henlegges til lørdag før Allehelgensdag mot som nå på fredag. Derved vil den beholde sitt særpreg, de arbeidssøkende får 2 sammenhengende hviledager og en halv arbeidsdag innvinnest”.*

Dette året fikk Lademoen menighet som gave skjøtet på tomten til Østersunds gate 3 fra a/s Rosenborgs eiere. Skjøtet er datert 23/12-1942 og godkjent av Handelsdepartementet 11/1-1943. Det ble uttrykkelig vedtatt å oppbevare skjøtet i kirkens ildfaste skap sammen med menighetens øvrige verdidokumenter. Samtidig fikk styret for barnehagen anledning til å oppta et lån på kr 10 000.- mot pant i nevnte grunn.

I 1948 ble det aktuelt å ansette ny klokker. Fosse ble den 2. januar utnevnt til stiftskapellan og søkte avskjed fra klokkerstillingen. Han fikk anledning til å holde avskjedspreken og å oppta avskjedsoffer i kirken. Tidligere var det en del av både prestens og klokkerens lønn å oppta offer til dem. Fosse som hadde virket i Lademoen lenge, hadde nok mange kjente som gjerne ville gi ham en avskjedsgave. Menighetsrådet henvendte seg til pastor Bonsaksen, fetter av organist Ivar Bonsaksen, og tilbød ham klokkerstillingen til en lønn av kr 8500.- såfremt han ville søke stillingen. Fosse hadde jo som klokker blitt

ordinert til prest og var i realiteten hjelpeprest. Stillingen ble utlyst med lønn kr 4800.-, tre alderstillegg etter 3, 6 og 9 år og med dyrtidstillegg kr 960.- og feriegodtgjørelse kr 150.-. Pastor Bonsaksen var blitt ansatt som prostiprest i Namdalen og var ikke aktuell. Av de seks søkerne ble diakon *Sigurd Holm* ansatt mot én stemme som gikk til sekretær Paul Thue. Res. kap. Rustad foreslo at stillingen ble utlyst på nytt med sikte på å få en ordinert klokker. Forslaget falt mot hans stemme. I neste møte ble det referert et brev fra Rustad til bispen om at stillingen burde utlyses én gang til, men menighetsrådet opprettholdt sin ansettelse. I et brev til biskopen fremholdt menighetsrådet at det var nødvendig at Lademoen fikk en hjelpeprest, noe det var arbeidet for i en årrekke. Disponent Koen frasa seg stillingen som kasserer for menighetskassen. Holm ble ansatt i hans sted.

I 1949 var det arbeidet med mange planer og tiltak. Organist Bonsaksen ble bemyndiget å opprette et guttekor for Lademoen kirke. Oscar Ulseth ble valgt som menighetsrådets representant til styret for guttekolet. To år senere ble hele styret oppnevnt av menighetsrådet. Den 17. oktober forelå det nye tegninger til Lademoen gravkapell. Det forelå også et brev fra styret i Lademoen menighetshus om at menighetsbladet ikke kunne utdeles derfra for fremtiden. Ungdomsforeningen hadde stått for utdelingen i mange år. Det ble delt ut fra huset i Strandveien 72 inntil tyskerne ødela det i 1941. Deretter holdt ungdomsforeningen til i bedehuset og delte ut menighetsbladet derfra. I forbindelse med denne saken drøftet en om det ikke burde bygges nytt menighetshus. Det ble nedsatt en komité som skulle forberede bygging. Blant annet ble det satt i gang en 5-krone-rulling i menighetsbladet som innbrakte 3-4 tusen kroner. Tomt for menighetshuset tenkte en seg å få vis a vis kirken ved den gamle kirkegård, der UFFA-huset nå ligger. Da det ikke kunne bygges i høyden på denne tomten, henviste bygningssjefen til en tomt ved siden av den jødiske gravplass, der det kunne bygges i fire etasjer. Soknepresten ble bedt om å undersøke med Kirkedepartementet om det var noe til hinder for å legge menighetslokaler under selve kirkebygget. Samme år ble det gitt en gave til Johannes-kapellet idet fru ingeniør Darre gav to messing lysestaker. De brukes nå av og til i kirken, men står ellers i sølvsafen.

Den 20. november 1949 ble det holdt valg på nytt menighetsråd. Det var satt opp en valgliste med 29 navn i alfabetisk rekkefølge. Det ble avgitt 88 stemmer og følgende ble valgt: *Birger Nordstrand, John Krogstad, Kirsten Enod, John Hansen, res.kap. Rustad, Anna Bjerkeseth, Anton Kvamme, Ingrid Engevik, Einar Hokstad og Olav Wiksén* som medlemmer. De fem vararepresentanter ble *Sverre Baardsen, Ole Norum, Edvin Gjerstadli, Kristine Holm og Gerhard Geving*. Vi ser at det er lite utskifting. Menigheten hadde en trofast og respektert valgt ledelse. Og med dette kan vi avslutte avsnittet om krigsårene og de første fem etterkrigsårene for å gå over til femtiårene.

11. 1950-årene. Velstandsgjennombruddet

Ved midten av 1950-tallet var krigstidens virkninger for land og folk overvunnet. Fra 1945 til 1955 gikk det en bølge av oppbyggingsiver og innsatsvilje gjennom folket. Nå skulle Norge bli et godt land å leve i. Minnene fra okkupasjon og terror under krigen inspirerte folk i alle landsdeler til innsats. Det var full sysselsetting og fordelene for den enkelte kom på løpende bånd. Fra år til år kunne de aller fleste merke på kroppen at velstanden steg og at målene ble nådd. Mange predikanter, både prester, emissærer og ungdomsarbeidere, begynte å advare mot materialisme og livsnytelse. Etter hvert som de selv fikk strøm i huset og senere elektrisk komfyr, kjøleskap, telefon og vaskemaskin, forstummet mange av disse advarslene. Det ble hverdag å ha stadig nye fordeler og bekvemmeligheter. Også emissærene fikk bil. I 1955 oversteget for første gang i norsk historie tallet på bilen antallet hester i landet. Velstands-Norge var et faktum med de fristelser og farer det medførte.

Etter en konferanse med byarkitekt *Bleken* og arkitekt *Tverdahl* besluttet menighetsrådet den 18. mars 1950 å søke om å få innrede kontor for soknepresten under galleriet i kirkens søndre tverrskip. Byarkitektens tegninger ble anbefalt av menighetsrådet og oversendt stiftsdireksjonen til godkjenning. Godkjennelsen forelå 11. august. I et brev fra kirkevergen 19. oktober blir likevel den videre fremdriften stilt i bero inntil grunnboringene rundt kirken var ferdige.

I 1951 foreligger det et brev fra ingeniør *Harboe* som den sakkyndige som undersøkte stabiliteten av kirken. Det var en sak som foruroliget flere enn menighetsrådet og de ansatte. Det skapte stor usikkerhet og det skulle vise seg at det ble en stor sak. Fakta i saken var at det allerede i 1910 ble oppdaget sprekker og horisonale forskyvninger uten at noe ble gjort den gang. Målinger i 1949-51 viste at tårnfoten hadde sunket 3 millimeter bare siste år og at setningen hadde vært gjennomsnittlig 2 1/2 millimeter i året. Kirkespiret var derved kommet 1/2 meter ut av lodd! Grunnboringer (syv i tallet) hadde vist at bygningen hviler på et ca. fire meter tykt sandlag. Under sandlaget er det kvikkleire ned til fast fjell. Tykkelsen av kvikkleirelaget er 25-27 meter på syd- og vestsiden, mens det på øst- og nordsiden er hele 30-38 meter. Ingeniør Harboes anbefalinger gikk ut på å sette stålpeler ned til fast fjell. Dette skulle være tilstrekkelig støtte til fundamentet til å bære vekten av bygningsmassen. Vekten er ca. 2800 tonn for tårnet og ca. 4400 tonn for resten av kirken; altså til sammen 7200 tonn! Forbruket av jern var beregnet til ca. 750 tonn. Stålpelene skulle være 38 meter lange. Over denne skogen av jernstolper skulle det så støpes en plate med mektige betongdragere som selve bygningen så skulle hvile på. Ingen vil vel undres over at avisene slo dette stort opp. Denne tråden tar vi opp igjen nedenfor.

Det er aktuelt med byutvidelse i Trondheim i 1951. I den forbindelse henstiller menighetsrådet om at det blir opprettet en stilling som hjelpeprest i

Lademoen og at Lade kirke blir leid én gang i måneden for å øke tilbudet om gudstjenester for folket på Ladehalvøya. Det residerende kapellani var ledig etter Rustad som døde den 15. september. Det kom fjorten søkere. Menighetsrådet innstilte sokneprest *Johan B. Rian* til stillingen og han ble utnevnt. Knut Rygnestad bestyrte embetet fra nyttår til Rian overtok 1. juni 1952.

Også i 1952 var prestestillingene og kirkens stabilitet de to fremste sakene. En stilling som hjelpeprest ble opprettet fra 1. juli og *Per Kne* ble ansatt fra samme dato. Samtidig ble Lade kirke leid av Strinda herred til tolv gudstjenester årlig. Hjelpepresten skulle holde åtte av disse, mens de to andre prestene skulle ha to hver. Den nye res. kap. hadde begynt sitt arbeid den 1. juni. Sogneprest *Sæbø* fratradte sin 31-årige prestetjeneste i Lademoen den 15. november. Avskjedsfesten for Sæbø ble holdt i Ungdomslokalet. Sæbø ble 99 år gammel og døde 29. oktober 1981. Sokneprest til Herøy, Wilhelmsen, bestyrte embetet inntil den nye soknepresten, tidligere sokneprest til Nesna, *Kristian Olai Mehus*, tiltrådte. Mehus ble utnevnt 3. oktober 1952.

Om fundamentering av kirkebygget forelå det en ny sakkyndig vurdering. Overingeniør *Skaven Haug* skrev at det var på tale å fjerne tårnet, men menighetsrådet henstilte på det innstendigste om at det ikke måtte skje. I et brev i juli ber Kirkelig fellelsråd om en uttalelse fra menighetsrådet om man kan tenke seg å rive kirken og flytte den til en mer skikket tomt! Menighetsrådet svarer etter en konferanse med ing. *Ed. Harboe* at sakkyndige kan garantere at kirken kan stabiliseres ved nedpeling i grunnen. Kirken bør derfor bli stående på sin nåværende plass.

Lademoen ungdomsforening overtok sitt nye hus fra 1. januar 1952 etter elleve år uten eget hus siden tyskerne ødela lokalet i Strandveien 72. Den hadde maktet å kjøpe Nedre Møllenberg nr. 73 der det var god plass til de mange aktivitetene både i hovedforeningen og i de mange underavdelingene. Det går klart frem av menighetsbladet og av årsmeldingene at både foreningen og menigheten oppfattet arbeidet som menighetens ungdomsarbeid.

I 1953 hadde menigheten en rekke foreninger. Mange av dem hadde arbeidet i mange år og Lademoen var kjent for å ha det kanskje mest utbygde foreningsliv av alle menighetene i hele byen. Derfor kan det ha sin interesse å få en oversikt over det som var i sving dette året. Året er valgt forholdsvis tilfeldig. Det var altså ikke noe høydepunkt for foreningene, men viser det som var normen gjennom en lang rekke år. Vi tar følgende liste fra menighetsrådets årsberetning: Fem misjonsforeninger for Det norske misjonsselskap (NMS), indremisjonsforening, gamlehjemsforening, to sjømannsmisjonsforeninger, tre diakoniforeninger, ungdomsforening med en rekke underavdelinger, flere hjelpe- og støtteforeninger, fire søndagsskoler, kirkeforening og Lademoen kirkes guttekor. Noen av disse foreningene holdt til på Lade. Vi ser altså at langt over tyve ulike foreninger var i sving. Mange av dem arbeidet for formål utenfor menigheten som for eksempel for misjonen. Virksomheten var samtidig et

uttrykk for kristelig engasjement og offervilje. Antallet aktive i de ulike virksomheter var forskjellig fra lag til lag. I de fire søndagsskolene i bedehuset, i de to kirkene og i ungdomslokalet var det 15 lærere og omkring 500 barn. Ungdomsforeningen hadde alt i alt ca. 300 medlemmer i hovedforeningen og i de ulike underavdelingene. En ny underavdeling var et arbeid for konfirmanter. Guttekolet hadde omtrent hundre sangere.

Fra 22. til 28. november arrangerte menighetsrådet en aksjonsuke i kirken. Initiativtaker var pastor *Per Kne*. Sammen med ham stod *Olav Wiksén*, *Kirsten Enod* og *Sigurd Holm* for arrangementene. Møtene var grundig forberedt gjennom menighetsbladet og pressen og dessuten ved flygeblad, høytalerbiler og plakater. Tanken var å forsøke å samle også dem som sjelden eller aldri søkte til Guds hus slik at de kunne komme under Guds Ords påvirkning. Det var også et formål å vekke kristenfolket til fornyelse og større aktivitet i menigheten. Det hadde lyktes å samle dyktige forkynnere og gode sang- og musikk-krefter. Søndag kveld åpnet uka med soknepresten som taler og fortsatte hver kveld med følgende hovedtalere: Pastor *Geirmund Skjerven*, sekretær *Anders Morken*, sekretær *Alf Oftestad*, pastor *Magne Valen-Sendstad* og pastor *Arthur With*. Kveld etter kveld var kirken fylt av en lyttende forsamling. Uka ble avsluttet med fest i Lademoen bedehus søndag kveld der generalsekretær *Martin Tvetter* talte. Årsberetningen avslutter omtalen av uka slik: ”*De enkelte resultater kjenner vi ikke, men tror at det ble til velsignelse for alle de som var til stede på møtene. Arrangementet var noe helt nytt for Trondheim, og det gav inspirasjon til å gjenta et lignende tiltak senere*”.

Den 29. november var det valg på nytt menighetsråd. Følgende ble valgt for perioden 1954-1957: Skreddermester *Olav Wiksén*, overlærer *Birger Nordstrand*, klokker *Sigurd Holm*, kjøpmann *John Hansen*, kassererske *Kirsten Enod*, kontorist *Oskar Ulseth*, lærerinne *Anna Bjerkeseth*, organist *Ivar Bonsaksen*, byggmester *Einar Hokstad* og øvingslærer *Knut Iversen*. Disse ble vararepresentanter: Bokholder *Sverre Baardsen*, lagerarbeider *Henry Møst*, fru *Borghild Hogstad*, husbestyrerinne *Anna Dybvig* og diakon *Oskar Holøien*. Igjen ser vi at mange fortsatte i rådet fra foregående periode.

Det var den store kirkereparasjonen som dominerte bildet i 1954. Problemet med å være avskåret fra å benytte kirkehuset er interessant fordi det kaster lys over hva det betyr for en menighet å ha et godt og tjenlig lokale til rådighet for virksomheten. Det var ikke bare å leie et lokale og flytte virksomheten dit. Folk som var vant til å gå til gudstjeneste i kirken og de som skulle ha dåp og vielse, syntes ikke det var det samme å gå til et forsamlingshus i stedet. Årsmeldingen forteller litt om problemet:

”*Tross ytre omstendigheter, i mangelen av kirken vår, har Gud gitt oss å samles til gudstjenestene om ordet og sakramentene. Ved nyttårstider var grunnarbeidet med kirken kommet så langt at arbeidet måtte foregå inne i kirken. Vi ble derfor nødt til å søke om et annet høvelig sted for våre gudstjenester. Ved imøtekommenhet fra bedehusets styre fikk vi leie bedehuset*”

som ble gjort i stand til gudstjenestlig bruk. Søndag 21. februar hadde vi vår første gudstjeneste i Interimskirken. Aftensangene har vært holdt i Johs. kapellet, likeså fastegudstjenestene. Barsedåpene hadde vi også i den første tid i Johanneskapellet, men da det viste seg at det i lengden ble for tungvindt og når det var mange barn til dåpen, ble for trangt, ble dåpen flyttet til Interimskirken. En og annen brudevigsel har det vært i Johanneskapellet, ingen i Interimskirken. De som skal gifte seg ønsker å få benytte et vakrere kirkehus. Noen vigslar har vært holdt i Lade kirke, men de fleste nytter andre kirker.

"I Lade kirke har det vært gudstjeneste en gang om måneden og likeså har vi hatt en aftensang om måneden i kapellet på Sjømenns Aldershjem. Tre aftensanger har vi hatt i Ungdomslokalet.

"I søkningen til gudstjenestene har vi dessverre merket adskillig tilbakegang. Til de vanlige gudstjenester i Interimskirken er det ca. 70-80 mennesker. Til høytidsgudstjenestene kan det være ca. 120. Det er et nedslående faktum som nok har sin grunn i mangelen av kirken vår og at mange som ellers søkte vår kirke nå går til andre kirker. Det er også stor tilbakegang i ofringene... Menigheten ser fram til den store dagen da kirken kan bli ferdig restaurert og håper det kan bli til kirkens 50 års jubileum i november måned 1955." Så langt årsmeldingen for 1954.

Det var også andre byggearbeider i gang på Lademoen. I juni ble byggingen av det nye gravkapellet satt i gang etter mange års forberedelser. Det ble beregnet ferdig til sommeren 1955. Det påløp store kostnader når begravelserne måtte foregå fra Tilfredshet kapell. Derfor var det maktpåliggende å få Lademoen gravkapell ferdig. Menighetsrådets forventninger til det nye bygget ser en av følgende formulering: *"Kapellet ser ut til å bli et vakkert byggverk. Planen er nå å plante trær på begge sider i Lademoen Kirkeallé, og når kirken blir ferdig vil det bli et vakkert parti mellom kirken og kapellet."*

Tross problemet med kirken går de mange virksomhetene rundt i menigheten sin jevne gang. La oss se litt på det som ble gjort for de eldre. Ved Lademoen hjem for gamle er det fullt belegg. Bestyrerinnen er *Edvarda Olsen*. Gamlehjemsforeningen som samler midler til hjemmet, har sine møter i Mellomveien 7 hver fjortende dag. Da er pensjonærene til stede og kan glede seg over fin servering og et trivelig samvær. Ungdomsforeningens Tusenfryd har arrangert fest for ca. hundre eldre og har hatt en sommerutflukt for en tilsvarende gruppe. Syv gamle har fått et fjortendagers sommeropphold på bymenighetenes felles feriehjem *Sommerly*. Sommerly som lå på Byåsen ved Vådan, var et tidligere feriested som tilhørte et jødisk ektepar. De overlevde krigen og som en takk fordi flere kristne hadde hjulpet dem, gav de stedet som gave til byens menigheter som så hadde det i mange år som et felles feriested. Årsberetningen føyer til: *"Vi vil gjerne takke alle for det de på denne måten gjør for de eldre i vår menighet. Enda er det mange som kanskje sitter ensom, og det er behov for flere Tusenfrydforeninger. Den som har interesse bør ta fatt her."*

Den kirkeforeningen som ble stiftet året før, arbeidet for utsmykning av kirken. De har hatt en tilstelning som innbrakte et bra beløp. Tanken var å skaffe et par pene brudestoler til kirken når den ble gjenåpnet og videre annet utstyr som det var behov for.

Tross håpet om at kirken skulle bli ferdig sommeren 1955, gikk hele dette året til ende uten at håpet gikk i oppfyllelse. Når en tenker på det krevende arbeidet er vel det ikke underlig at det tok tid. Fortsatt måtte altså det gamle Bakkestrandens Bedehus tjene som Interimskirke. Grunnarbeidet og det ytre arbeidet på kirkehuset ble ferdig tidlig i 1955. Det var

pelet ned 2333 meter jernbaneskinner i grunnen! Over jernbaneskinnene var det lagt tykke betongbjelker som murene skulle hvile på og som stakk ut på begge sider av kirken. Betongbjelkene var så støpt sammen til en plate som kirken nå er basert på. Ansvarlig ingeniør, *Karl Fagereng*, fortalte at han kunne våkne om natten av mareritt om hvordan det skulle gå med arbeidet. Det var foretatt belastningsprøver og de sakkyndige mente at huset nå skulle stå støtt. Den innvendige oppussingen stod for tur og tok også sin tid. Ute var det montert flomlysanlegg så på mørke kvelder ble kirken godt synlig. På grunn av byggearbeidene ble 50-års-jubiléet den 15. november 1955 forbigått i stillhet.

Fra menighetsarbeidet skal det nevnes litt om det som ble gjort for barna. De fire søndagsskolene fortsatte sin jevne virksomhet. I tillegg var det i Lade kirke en bibelklasse for større barn. I ungdomsforeningen var det et guttelag for dem mellom 9 og 14 år og et speiderarbeid ved siden av yngresavdelingene. I Lademoen bedehus ble det holdt ukentlige barnemøter med god oppslutning.

1956 ble året for kirkeinnvielser Det nye gravkapellet skulle høytidelig vigsles og Lademoen kirke skulle gjeninnvies. Årets første gudstjenester ble holdt i Interimskirken i 'Bakkestrandens Bedehus', men da gravkapellet var innviet i februar ble det tatt i bruk som interimskirke nr. 2. Lademoen kirkegårds nye gravkapell ble innviet av biskop *Arne Fjellbu* søndag den 12. februar. Sangere fra Lademoen kirkes guttekor og en trio deltok med sang og musikk. Flere av byens prester bidro med tekstlesning. Samtidig innviet biskopen kapellet til interimskirke til gudstjenestelig bruk. Det kan være av interesse å se hva årsberetningen sier om det: *"Kapellet er blitt meget vakkert og et lenge følt savn for de som skal følge sine kjære til det siste hvilested er blitt avhjulpet. Også for gudstjenestene hadde kapellet sin fordel. Det er et meget lyst og vakkert gudstjenesterom. Det er gode stoler og god akustikk. Rom for dåpsbarn og mødre er betydelig bedre enn vi i den siste tid har vært vant til, så Interimskirke nr. 2 var kjærkommen og i oppslutningen om gudstjenesten merket vi økning."*

Årets største begivenhet var gjenåpningen av Lademoen kirke søndag den 23. desember. Det hadde gått tre år siden menigheten hadde kunnet bruke hele kirken. Nå var gleden stor. Kirken var helt fullsatt da presteprosesjonen kom oppover midtgangen. De assisterende prestene tok plass i koret og biskopen gikk for alteret mens et hornorkester spilte en parafrase over melodien "Kirken den er

et gammelt hus". Lademoen kirkes guttekor sang. Fra kordøren talte tidligere sokneprest Paul Sæbø og gav en kort oversikt over kirkens historie. Denne oversikt er innarbeidet i nærværende fremstilling. Biskop Arne Fjellbu prekte over den samme tekst som biskop Wexelsen ved innvielsen vel femti år tidligere, nemlig Matt 5.13-15 om jordens lys og salt. Også her vil vi sitere årsmeldingens ord:

"Kirken er etter oppussingen blitt meget vakker. Lys og vennlig er fargesammensetningen. Det er installert elektrisk oppvarming. Benkene er reparert og pusset opp. Alterringen har fått ny plysj, prekestolen og albertavlens ramme er frisket opp med gullornamenter. Ved innvielsen ble også en ny alterduk tatt i bruk. Den er gitt og sydd av fru Karen Hoff... I koret stod to nye brudestoler som er gitt av Kirkeforeningen. Johanneskapellet er også oppusset og i grunnen blitt helt nytt. Der har vi fått nye stoler, ny prekestol, døpefont og orgel. Alterpartiet har fått større virkning ved dekorasjonsmaler Maaløs komposisjon av "Livets tre". Gudstjenestene i julen ble svært godt besøkt. Kirken var helt fullsatt ved barnegudstjenesten julaften og ved høytidsgudstjenesten på 1. juledag. Det er ikke vanskelig å skjønne at menighetens satte pris på å kunne ta sitt gudshus i bruk igjen.

Den store foreningsvirksomheten fortsatte, men en merket at det var blitt vanskeligere enn før å skaffe nok ledere til søndagsskolen og til barne- og ungdomsarbeidet. Vi er jo nå kommet fram til midten av femtiårene. Velstanden steg. Tilbudene var flere. Det var full sysselsetting og stadig flere unge fikk mulighet til videre utdanning. Differensieringen i arbeidslivet åpnet veien for flere til avansement.

I året 1957 merket en virkningen av at kirken var gjenåpnet. Det var ikke bare kirkesøkningen som var vesentlig bedre enn i tiden med interimskirke. Nattverdsøkningen gikk opp med 100 %. Hver fjortende dag ble det holdt bibeltimer i Johannes-kapellet. Der ble det også holdt nattverd-gudstjenester, dåp, vigslar og ulike møter. Ett problem merket en. I den kalde tiden var det kjølig trekk i kirken. Det var da vanskelig å få tilfredsstillende temperatur. En håpet at det skulle bli bedre med større elektrisk kapasitet i oppvarmingssystemet. En annen side ved nyåpningen av Lademoen kirke var at det på ny ble anledning til å arrangere konserter med sang og musikk. Organist Bonsaksen nedla et stort arbeid. Det var blant annet konserter ved Guttekolet og med Forsvarets Distriktsmusikkorps, Østbyens Musikkforening, Fagforeningenes mannskor, sangkolet Tonevæld og ulike solister. Konsertene samlet mye folk.

I 1957 hadde menigheten en ny aksjonsuke. 'Kristen aksjon i Trondheim og Strinda menigheter' ble arrangert i tiden 13. - 20. oktober. Fellesopplegget skulle tjene til å hjelpe hver menighet til å holde aksjon i sitt område. Også i Lademoen ble det gjort et grundig forarbeid gjennom hele året. Ulike komitéer forberedte de forskjellige sider ved aksjonen. Et besøkskorps på ca. 50 medlemmer begynte tidlig med sin del av forberedelsene. Bibeltimer med nattverdfeiring var rike og gode stunder som styrket og gav frimodighet til å

være med i innbydertjensten. Over tusen hjem på Lademoen fikk besøk med innbydelse til samlingene i kirken. Og kirken ble nesten fullsatt ved alle møtene. Hovedtaler var sokneprest Bjønnes-Jacobsen fra Råde i Østfold. Det var sørget for gode sang- og musikk-krefter. Flere deltok med vitnesbyrd. Årsberetningen sier: *”en merket lydhørhet for evangeliet og det skjedde noe. Flere fant fram til bevisst tro på Jesus Kristus som sin frelser. Mange som sjelden går i kirken kom for å høre, og i tro til Gud vet vi at det som ble sådd ikke var forgjeves...”*

Det var tid for nytt valg til menighetsråd. Ved valget den 17. november ble følgende valgt: Disponent *John Hansen*, klokker *Sigurd Holm*, kassererske *Kirsten Enod*, skreddermester *Olav Wiksén*, salgssjef *Oskar Ulseth*, diakonisse *Gunvor Amundal*, konsulent *Arvid Walla*, lærer *Bjarne Bollingmo*, kontorist *Torbjørn Lund* og organist *Ivar Bonsaksen*. Vararepresentanter ble konstruktør *Kåre Pettersen*, elektromontør *Arne Garnes*, fullmektig *Sverre Baardsen*, lagerarbeider *Henry Møst* og lektor *Arne Wold*. Siden menigheten også omfattet Ladehalvøya uten at de som bodde der hadde sitt eget menighetsråd, hørte flere av de valgte til på Lade. Det nyvalgte rådet skulle fungere i årene 1958-1961.

I 1958 var nok bispevisitasen 25. februar til 13. mars den store begivenheten. Biskopen besøkte alle de tre folkeskolene (Lade, Lademoen og Lilleby) og holdt skolegudstjenester for dem alle. Både 'Lademoen hjem for gamle' og 'Sjømenns aldershjem' hadde besøk. Han hadde også et møte med menighetsrådet. Høydepunktet var visitasgudstjenesten og menighetsmøtet umiddelbart etterpå. Mange aktuelle saker ble berørt. Varmeanlegget i kirka var stadig utilfredsstillende. Førrige høst var det gjort noe tetnings- og isoleringsarbeid og flere nye varmerør var innlagt slik at det var blitt noe varmere på kalde dager.

Også spørsmålet om nytt aldershjem kom opp. Det var behov for flere aldershjems plasser på Lademoen. Apoteker Laugsand hadde jo i sin tid avsatt midler til aldershjem. Ett problem var å skaffe tomt. Et annet var formuleringer i statuttene fra 1937. Testator hadde tenkt seg at det skulle bygges småhus med tilhørende hager. Det som det kunne ha vært aktuelt å bygge i 1950-årene var et større hus med småleiligheter, men da måtte statuttene endres. I tillegg til nybygg var det mulig å utvide hjemmet i Mellomveien 7. Utvidelsesarbeidet i Mellomveien 7 startet allerede i april 1959 og ble fullført mot slutten av det følgende år.

På foreningsfronten var det kommet til flere nye lag. I 1958 ble det dannet en mannsforening. Det begynte med at soknepresten samlet noe interesserte menn i Johannes-kapellet og de ble enige om å gå i gang. Det første arrangementet ble holdt i Ungdomslokalet og frammøtet var over forventning. I årene som fulgte var det et aktivt arbeid i mannsforeningen. Blant de andre foreningene som er kommet til i oversikten, merker vi oss en sjette diakoniforening (Voldsminde) og en Blå Korsforening. Videre var det en orgelforening og et bibellag. Dessuten var det blitt mødreklubber for speiderne,

for guttekoret og for barnehagen. Lademoen diakoniforening feiret sitt 30 års jubileum.

I 1959 er det grunnlag for å beskrive det rike og mangeartede foreningsarbeidet i Lademoen menighet. Fremdeles stod det i fullt flor. Ja, kanskje hadde det sitt høydepunkt nettopp på denne tiden da samfunnsutviklinga satte inn med tendenser som fikk medlemstallet i mange slags foreninger til å gå ned. De merket det i de politiske partiene, i avholdslagene, i idrettsbevegelsen og i de kristelige foreningene. Å se nærmere på disse tendensene og å ta for seg hele foreningsfloraen i Lademoen vil sprengne rammen for denne framstillingen, men det er all grunn til å peke på den interessante oppgaven det må være å skrive den historien. Her kan vi nøye oss med å referere årsmeldingen som sier: *”Ellers har menighetsarbeidet gått sin jevne og solide gang. Alle foreninger er i virksomhet og medlemmene møter trofast fram. Det er et vidt forgrenet arbeide som er i gang i vår menighet og mange frivillige medarbeidere er engasjert. Det er arbeid i gang for barn, unge og gamle, syke og trengende, misjonsforeninger og sosiale foreninger.”*

I 1959 fikk kirken tre verdifulle gaver. Kirkeforeningen gav en festmessehakel som ble tatt i bruk til pinse. Den gav også et teppe til å legge inne i alterringen. Den tredje gaven var også en messehakel. *Fru Solveig Sandvik* gav en fiolett messehakel som ble tatt i bruk Fastelavns søndag. Utvidelsen av Mellomveien 7 pågikk for fullt uten at beboerne flyttet ut. Det var en påkjenning å bo der mens arbeidet pågikk, men alle parter så fram til å ta flere plasser i bruk. Med hammerslagene fra Lademoen hjem for gamle tar vi farvel med 1950-årene. Menigheten har bestått i et halvt århundre og den er forberedt på å møte det nye Norge som tar farvel med Fattig-Norge og som frimodig bygger ut velferdsstaten i tillit til at fremgangen vil fortsette.

12. 1960-årene. Kampen om folks fritid.

Velstandsgjennombruddet på femtitallet førte snart til at travelheten økte. Folk byttet oftere jobb. De flyttet oftere og gjerne til større og finere husvære. Livet ble mer hektisk og mange nye fritidssysler ble aktuelle. Flere fikk fritidsboliger ved sjøen eller i fjellet. Andre satset på motorsport på sjøen og på veiene. De tidligere måtene å anvende fritiden på til hvile, til små turer i omegnen og til det tradisjonelle foreningslivet fikk sterk konkurranse. Det gjaldt både barn og voksne. Kampen om folks fritid hadde begynt. Det såkalte fritidsproblemet ble ofte at tiden ikke strakk til! Likevel skulle det ta tretti år før dette problemet rammet det rike foreningslivet i Lademoen menighet.

Det er nesten som et symbol at Lademoen menighet startet 1960-årene med å ta i bruk et utvidet aldershjem. Mange ville mene at tiden var ute for denne typen privat veldedighet. Sosialdemokratene så det som en offentlig oppgave å ta hånd om *alt* sosialt arbeide. Private skulle overlate alt slikt til stat, fylke og kommune. Kirkens gamle sosialarbeid var en torn i øyet på dem. Nå

skulle alle sosiale ytelser være en rettighet som borgere som trengte det, skulle få fra de offentlige myndigheter. 'Lov om sosial omsorg' ville sikre alle borgere et rimelig livsgrunnlag. Alle som trengte det skulle bli tatt hånd om av det offentlige. Da var det ikke lenger noen plass for private til å gjøre en sosial innsats. Nå oppfatter for øvrig ikke kirken seg som en privat organisasjon. Den ser seg som en del av offentligheten i et land. Den kristne kirke har helt fra sin opprinnelse i oldtiden hatt et sosialprogram. Man kan nok anklage kirken for å være sosialpolitisk noe pessimistisk. Den regner med at det *alltid* vil være behov for frivillig hjelp til nødstedte mennesker. Derfor kan den ikke frivillig legge ned sitt sosiale engasjement. Derfor opprettholder også Lademoen menighet sin sosialtjeneste i velferdsstaten.

Mot slutten av året var det klart for innvielse av det renoverte og utvidede hjem for gamle. Den 25. november ble det høytidelig gjenåpnet ved et festsamvær der styret for hjemmet hadde samlet kommunale autoriteter, byggekomité, presteskap og beboerne på hjemmet. Den 7. desember var det en stor innvielsesfest for ca. 60 innbudte. Årsmeldingen sier: *"Hjemmets nye skikkelse har av alle fått en rosende omtale. Det må sies at det nå er pent og praktisk både for pensjonærer og for betjening. Det er i året gjort mange nyanskaffelser hvorav kan nevnes: Senger med madrasser, kjøleskap, vaskemaskin og piano. Det siste er finansiert ved 5-kronerulling som fortsatt er i gang. Kvinneforeningen for hjemmet har tatt store løft i forbindelse med nyanskaffelsene og fortjener stor takk."*

I 1960 var det to jubiléer. Den 15. november feiret Lademoen kristelige ungdomsforening 70-års-jubileum i sitt eget hus i Nedre Møllenberg 73 med en fin fest med et rikholdig program. Lademoen kirkes guttekor feiret sitt 10-års-jubileum og markerte det med en godt besøkt konsert. Denne konserten forteller hvilket nivå koret var kommet på etter ti års arbeide. Vi klipper fra menighetsbladet 1960 nr. 10 side 39: *"Lademoen Kirkes Guttekor har søndag sin tradisjonelle vårkonsert i Lademoen kirke. Guttekolet vil under sin dirigent organist Ivar J. Bonsaksen sikkert også i år skape en festlig aften med sin sang. I første avdeling er det satt opp sanger av de norske komponister Lindeman, Nystett og Haarklou og videre eldre kirkemusikk, to koraler fra middelalderen, komposisjoner av Frescobaldi, Ingegneri, Aicinger og tilslutt av Telemann 117. Psalm, Opp love Herren for kor og orgel. Koret blir assistert av sangerinnen Margrethe Bonsaksen som synger foruten to norske, arier av Buxtehude og Händel. Organist Bonsaksen betjener orgelet og sokneprest Sæbø kommer med en hilsmingstale. Før konsertprogrammet blir det en seremoniell opptagelse av guttene fra Begynnerkoret."* Programmet taler for seg selv og koret maktet å holde et høyt nivå i mange år.

Det var noen endringer blant menighetens ansatte i 1961. Som ny menighetssøster kom *Astrid Langås* som ble ansatt fra 1. april. Hun ble innsatt i tjenesten søndag den 27. mars. Søster *Hjørdis Olsøy* sluttet den 1. oktober for å gå over i direkte sykehus-tjeneste. Res. kap. *Johan B. Rian* ble utnevnt til res.

kap. i Nidaros domkirke. Han hadde da vært prest i Lademoen i åtte år. Den 15. mai holdt han sin avskjedspreken og om kvelden var det avskjedsfest for Rian med familie i Ungdomslokalet. Den 2. juni ble den nye res. kap. utnevnt av kongen i statsråd. Sokneprest *Fridtjof Stubbraaten* ble vår nye kapellan. Han tiltrådte 20. september og ble innsatt av domprosten under høymessen 25. september. Den 2. oktober var det velkomstfest for familien Stubbraaten.

Følgende sitat fra årsmeldingen for 1961 går som en gjennomgangsmelodi gjennom flere år: *"I arbeidet for våre gamle har videre Ungdomsforeningens "Tusenfryd" hatt juletreffest for 100 gamle og sommerutflukt for det samme antall. Disse arrangement har stor betydning og er til glede for de som får være med. Ellers har menighetens feriehjem "Sommerly" tatt imot 10 gamle til et 14-dagers sommeropphold. Menighetspleiens 13 hjelpere har også dette året besøkt syke, gamle og trengende med gaver til jul og påske."* Dette sitatet gir et innblikk i det trofaste sosiale arbeidet i menigheten.

I 1961 kan vi også gi noen glimt av det kristelige sosialarbeidet i menigheten. Gjennom tiden har det hatt ulike betegnelser, så som diakoni, diakonat, menighetspleie, kirkelig fattigpleie, diakonissevirksomhet, menighetssøstertjeneste og annet. Hele tiden har det vært oppgaven å ta seg av mennesker som lider nød på en eller annen måte. Begrunnelsen har hele tiden vært at kjærligheten til Jesus skal vise seg i omsorg for mennesker som lider. Motivet har ikke vært misjon, men å avhjelpe nød uansett hvor den viste seg. Eller for å si det med Jesu ord: Det dere har gjort mot en av disse mine minste, har dere gjort mot meg.

I 1961 var to menighetssøstre, *Astrid Langås* og *Marit Fløttum* (som begynte 15. mars) og en diakon (klokkerdiakonen) i sving. Rapporten sier at søstrene hadde 1444 sykepleiebesøk, 563 husbesøk, 210 kontorbesøk, 160 ærender, deltagelse i 40 foreningsmøter, stelt fire døde, satt 504 sprøyter og delt ut til trengende for kr 2000.- og klokkerdiakonen hadde hatt 725 sykepleiebesøk, 234 husbesøk, satt 90 sprøyter, stelt tre døde og deltatt med andakter på møter 150 ganger. 'Lademoen hjem for gamle' hadde nå fullt belegg med 16 pensjonærer etter utvidelsen. Ytterligere nyanskaffelser var gjort og huset var malt utvendig. Det var også oppført skurtak, bod og nytt plankegjærde. Hagen var omplantet med ny plen og hellegang var lagt. Gamlehjemmets kvinneforening hadde ytet støtte på ulike vis. Bestyrerinnen, frøken *Edvarda Olsen*, sa ved årets slutt opp sin stilling etter mange års tjeneste. Hun ble etterfulgt av *Gudrun Guneriussen* som tiltrådte i februar 1962. *Asbjørg Stene* var kokke ved hjemmet og det var ansatt to nye hushjelper, *Randi Brox* og *Gerd Amundal*. Hjemmets tillitsvalgte kasserer, *Oskar Ulseth*, hadde sin andel i at hjemmets økonomi var tilfredsstillende. I tillegg til det som her er nevnt om det diakonale arbeidet, kommer de mange diakoniforeningenes virksomhet og den utdeling av gaver til trengende som de stod for. Dessuten var det ulike arrangementer for eldre.

Også i 1961 gav Kirkeforeningen gaver til kirken. Den gav løpere både til midtgangen og til sidegangene. Dessuten kostet foreningen portiereer til begge sideutgangene mot trekk. Dette gjorde kirken både vakrere og lunere. Høyttaleranlegget ble utbedret og fungerte godt. Arbeidet med anlegget var utført på dugnad av Kåre Pettersen, Arne Garnes og Leif Håheim.

Siden menigheten på dette tidspunktet omfattet både Lade og Lademoen og hadde felles menighetsråd, er det naturlig å nevne at det nå kom i gang arbeid for å få en småkirke på Fagerheim. Om høsten ble det arrangert et stort aksjonsmøte på Ringve skole. Tilstede var blant andre biskop, sosialrådmann, sokneprest, arkitekt og flere andre som hadde ordet. De gjorde klart at det var behov for en småkirke i strøket. Folk på Lade og Fagerheim hadde sluttet godt opp om møtet. Planen møtte stor interesse i befolkningen. På et senere møte ble det valgt styre og plankomité. Året etter hadde Ladehalvøya Småkirkeforening 200 medlemmer. Det var i sving 6 kirkeringer og 3 barneringer. En ungdomsklubb i to avdelinger, 12-14 år og 14-17 år, var stiftet. Ifølge biskopen skulle Ladehalvøya bli egen menighet når kommunesammenslutningen var i orden. Da skulle den nye kirken bli soknekirke. Tomtespørsmålet var ikke realitetsbehandlet i bystyret fordi grensereguleringene og utskilling av egen menighet først måtte avklares.

Den 12. november 1961 ble det holdt valg på nytt menighetsråd for Lademoen (og Lade) og følgende ble valgt: Disponent *John Hansen*, salgssjef *Oskar Ulseth*, skreddermester *Olav Wiksén*, klokker *Sigurd Holm*, kalkulator *Nils Nervik*, konstruktør *Kåre Pettersen*, lærer *Bjarne Bollingmo*, konsulent *Arvid Walla*, frøken *Kirsten Enod* og organist *Ivar Bonsaksen*. Varamedlemmer ble lærer *Viggo Haukland*, lektor *Arne Wold*, lærerinne *Oddlaug Sørmo*, lærer *Hårek Nygård* og elektrotekniker *Leif Håheim*. De skulle ha ansvaret i årene 1962-1965.

I 1962 ble det stort utskifte av personell i Lademoen menighet. Etter mange års tjeneste gikk klokkerdiakonen, *Sigurd Holm*, av den 1. juli. Han ble erstattet av skreddermester *Olav Wiksén* som ny klokker av de 12 som søkte stillingen. Soknepresten, *Kristian Mehus*, gikk også av ved aldersgrensen. Av de 11 som søkte denne stillingen, ble soknepresten i Kolvereid, *Ole Bjørseth*, utnevnt. Hjelpepresten, *Per Kne*, ble utnevnt til sokneprest i Grong og forlot vår menighet. Tross to utlysinger av hjelpepreststillingen kom det ingen søkere. For alle dem som forlot menigheten ble det holdt avskjedsfester.

I 1962 kom det en henvendelse til menighetsrådet fra styret for Bakkestrandens bedehus om menigheten kunne tenke seg å overta huset. Menigheten eide grunnen, men selve huset hadde eget styre og var knyttet til Indremisjonen som i sin tid hadde tatt initiativet til å reise det lenge før Lademoen menighet ble opprettet. Huset hadde i realiteten fungert som menighetshus i lang tid, men nå måtte det fremtidige eierskap og ansvar bestemmes. Det ble ført forhandlinger mellom representanter for menighetsrådet og styrene for bedehuset og Indremisjonen. Resultatet ble at menighetsrådet tok

imot tilbudet og vedtaket ble godkjent av et ekstraordinært menighetsmøte i mai 1962. Det ble nedsatt et midlertidig husstyre som fikk i oppdrag å utarbeide statutter for driften. Statutter ble foreslått og vedtatt av menigheten. Vaktmesterstillingen der ble lyst ledig og *August Næss* ble ansatt. Det var 33 søkere! Selv om en nå hadde et menighetshus, var det klart at det ikke tilfredsstilte behovet. Det ble nedsatt en plankomité som skulle utrede videre planer. Alternativene var enten å modernisere bedehuset eller å bygge et nytt hus. Årsmelding for 1962 sier helt klart at det trenges et tidsmessig egnet hus for de forskjellige virksomheter i menigheten.

I 1963 kan vi gi ordet til den nye soknepresten, *Ole Bjørseth*, som gav et inntrykk av menighetsarbeidet slik 'en nykommer ser det': *"Det jeg først vil nevne noe om er kirkesøkningen. Prosentvis er den ikke stor etter innbyggertallet i Lademoen. Men de som finner veien til kirken er så trofaste. En blir så glad i disse menneskene som søndag etter søndag finner sin plass i kirken. Det er disse som er med og bygger Guds rike. I seg selv er de skrøpelige og intet, men de er fullkomne i Jesus Kristus.*

"Men ellers savner vi stort sett de unge. Dette er for det første en utfordring til oss selv som menighet. Og virker den slik den skulle, vil den føre oss inn i selvprøvelse. Vi skal innrømme at det er vanskeligere å drive ungdomsarbeid i dag enn det var før. Det er så mange som kaller på de unge, og så har vi heller ikke den samme støtte i hjemmene slik som de hadde før. De kristne normer skyves til side.

"Dette møter oss igjen i ekteskapet som for manges vedkommende må stiftes enda de bare er godt og vel konfirmerte. De unge går på denne måten glipp av ungdomstiden, som skal være en modningstid for livet. Bildet blir ennå mer forstemmende når noen etter et år eller noen flere vil gå fra hverandre, og gjør det også. Det er hjem som legges i ruiner. Det gikk slik fordi hjemmet ikke var bygget på grunn som holder, en kristen grunn. Vi må prøve å hjelpe. Vi eier og har det i evangeliet som kan gjøre livet rikt og godt. Derfor må vi ikke gi opp: "For Gud gav oss ikke motløshets ånd, men krafts og kjærlighets og sindighets ånd". 2. Tim. 1,7.

"Så kommer vi til foreningene. Det er mange av dem i Lademoen. Men etter innbyggertallet burde det ha vært mange flere med humanitære og kristelige formål. Disse som er i gang arbeider godt. De holder regelmessig sine møter, og det er ikke små beløp som samles inn i løpet av året. Vi vil takke alle for trofast arbeid." Så langt Bjørseth.

En av de saker som stadig går igjen i menighetsrådets møter dette året er menighetshuset. Dets økonomi bekymrer. Riktignok har det vært holdt 88 vanlige møter og 8 fester der, men det ble satt i gang en egen utlodning til inntekt for huset. En forventet at stadig flere foreninger ville legge møtene sine dit og det ble utarbeidet nye utleiesatser. Guttekoret hadde i 1963 60 guttestemmer og 10 mannsstemmer. I tillegg kom 30 gutter i begynnerkoret. Koret holdt to konserter i kirken og sang ved flere gudstjenester og ved andre

tilstelninger. Det var også underholdningsaftener og festaftener for foreldre og korgutter, julefest, medlemsaftener og idrettsstevner. En spesiell begivenhet var en pinsetur til Møre og Romsdal med 'Brand IV'. Koret hadde godt besøkte kirkekonsert i Molde, Aukra, Tingvoll og Kristiansund. Lademoen Mannsforening som ble startet i 1958, ble ledet av formannen, klokker Wiksén. Hver annen fredag samlet foreningen 45-50 menn til gode og hyggelige samvær.

I 1964 starter årsmeldingen slik: "1964 ble i sin helhet et av de jevne år i vår menighet. Kirkesøkningen holder seg på det vanlige og mange trofaste kommer til menighetens samlinger. Aftensangen må vi nok si er heller dårlig." I historisk perspektiv er en slik åpning interessant. Det er jo nettopp det ordinære som forteller mest om det grunnleggende i den virksomheten vi studerer. Derfor vil vi forsøke å få tak i det som er det jevne og vanlige. Endelig kommer en ny hjelpeprest på plass. *Reidar Skjerdingsstad* blir innsatt av domprost *Otto Holmås* den 30. august. Den 11. oktober blir det holdt velkomstfest for hjelpepresten og frue. To menighetssøstre, *Marit Fløttum* og *Olga Bustnes*, er i funksjon. De mange diakonale tiltak steller med sitt: Lademoen menighetsdiakoniat støtter opp om menighetssøstrene med hjelp av de fire diakoni-foreningene: Fagerheim, Ladehalvøya, Lademoen og Voldsminde. Også Diakonissenes (senere Menighetssøstrenes) Hjelpeforening støtter dem. Foreningen arrangerer 13 alminnelige møter og to samfunnsaftener med utlodning. Den har også en fødselsdagsfest med åresalg og sammen med Voldsminde diakoniforening steller de til en hyggekveld for eldre. Lademoen Menighetspleie konsentrerer seg om innsamling og utdeling til trengende. Til påske er det utdeling til 39 familier og til jul til 36. 24 familier får bidrag fra rentene av Halvorsens legat, i alt kr 5400.- Lademoen hjem for gamle har 16 pensjonærer og flere står på venteliste. Også dette året er det en rekke nyanskaffelser og det er arrangert flere tilstelninger og turer for de gamle. Med dette er det gitt en rekke glimt av det jevne sosialarbeid som ble utført i menigheten.

Lademoen menighetsblad går i 1964 i sin 46. årgang og kommer med 20 nummer dette året. Det trykkes i 4500 eksemplarer og deles ut av et bladbærerkorps under ledelse av kirketjener Karl Pettersen. Tross økede utgifter går det i balanse. Folk er trofaste til å gi i bladbærernes bøsser. Lademoen kirkes guttekor har 54 guttesangere og 14 menn og i begynnerkoret er det 24 gutter. En rekke opptredener er notert. Korturen går til Grong der de blir ønsket hjertelig velkommen av den tidligere hjelpeprest Per Kne. Lademoen kirkes motettkor er nytt av året. Det fremfører sammen med guttekolet to verk av Schütz: Juleoratoriet og Jesu syv ord på korset. I 1964 møtte ca. 150 barn på Lademoen kirkes søndagsskole derav 40 i småbarnklassen i Johanneskapellet. Syv lærere under ledelse av Sofie Dahl står for undervisningen. En ny del av søndagsskolen er Ungdomsringen i Lademoen for de noe større. Deres møter holdes hver annen lørdag i menighetshuset. I 1964 har Lademoen kirkeforening 6 vanlige møter, 3 styremøter, 1 samfunnsaftener og 1 hyggeaften. Den gir kr 1000.- til piano i menighetshuset og dessuten 12 tinn lysestaker, 20 duker og 20 serveringsfat til

menighetshuset. Til kirken gir foreningen en tinn offerskål på stativ med innskriften: *'Gud elsker en glad giver'*. Skålen brukes nå på alteret ved de vanlige ofringene i gudstjenestene. Lademoen kirkes orgelforening arbeider med å skaffe et nytt ryggpositiv til kirkens orgel. Orgelbygger Torkildsen får bestilling på første utbygningstrinn som beregnes ferdig i 1965. Lademoen kristelige ungdomsforening holder 19 medlemsmøter, høstutlodning, to festmøter for konfirmanter og juletreffest. Lademoen mannsforening holder 9 alminnelige møter i menighetshuset foruten juletreffest og dessuten en utflukt til Solhaugen pensjonat i Skatval. En rekke tiltak skulle forbedre Lademoen menighetshus. En utlodning innbrakte kr. 3800.- til husets kasse. Pianoet ble betalt. Nye bord og stoler til Lillesalen ble innkjøpt og den fikk nye gardiner som gave fra en av foreningene i menigheten. Nye elektriske ovner kom også som gave. Menighetssøstrenes hjelpeforening bekostet at Lillesalen ble malt. Denne raske oppramsing av virksomhet forteller litt om 'det jevne arbeidet' i menigheten. Oppramsingen er ikke fullstendig fordi en rekke mindre foreninger er utelatt. Likevel gir den et inntrykk av livlig og trofast innsats på en rekke områder.

Vi er så kommet frem til året 1965. Nytt av året var Lademoen ungdomsklubb som startet i begynnelsen av året som underavdeling av Ungdomsforeningen. Klubben hadde til hensikt å *"skape et godt, kristent miljø blant ungdommen i menigheten"*. I løpet av året holdt den tyve møter. Oppslutningen var ca. tyve unge i første halvår, men om høsten økte det til det dobbelte. Ungdomsringen som bestod av gutter og jenter fra 12 år og oppover, hadde møter hver fjortende dag i Menighetshuset. De hadde tatt på seg oppgaven med å betale kr 750.- om året for en liten pike på et barnehjem i Kamerun. Det krevde mye innsamlingsarbeid for å oppfylle kravet. Hensikten med Ungdomsringen var *"å samle de unge som slutter på søndagsskolen"*. Det var søndagsskolepersonalet som tok hånd om ledelsen. Lademoen ungdomsklubb arbeidet i en ti års periode (1965-75) og skal ha vært den største og mest aktive klubben i byen. Det var en ny type kristelig ungdomsarbeid med en tidsriktig profil. *Rune Larsen* som var ungdomssekretær i Trondheim noen år var til inspirasjon og klubben hadde en rekke flotte ledere slike som *Fredrik Ulseth, Anne Berit Pettersen, Dag Holter* og *Bård Bonsaksen*. Det var et festlig arbeid og virksomheten gikk med liv og lyst. Noen av høydepunktene var påskeleirene på Viken Fjellstue på Glåmos.

Når det gjaldt diakonien var det skifte blant menighetssøstrene. *Marit Fløttum* sluttet i april og hjelpesøster *Johanne Pedersen* virket resten av året. *Olga Bustnes* fikk permisjon for å utdanne seg videre ved kurs for menighetssøstre i Bergen. Den 15. september begynte en ny menighetssøster, *Målfrid Furunes*. Lademoen menighetsdiakoniat led et følbart tap i september da den mangeårige, trofaste kasserer *Ingeborg Aalbu* plutselig døde.

I 1966 begynte en ny periode for menighetsrådet (1966-69). De ti nyvalgte medlemmene var *B. Bollingsmo, A. Garnes, V. Haukland, L. Håheim,*

N. Nervik, K. Pettersen, F. Stubbraaten, O. Ulseth, A. Walla, O. Wiksén og i tillegg soknepresten *Bjørseth*. De fem varamedlemmer var *Sofie Dahl, A. Haugen, A. Helgesen, R. Iversen og H. Nygård*. Lærer *Bjarne Bollingmo* ble valgt til formann.

Den store begivenheten dette året var at Laugsand aldershjem, hybelbygget, i Mellomveien 23 var ferdig og kunne innvies og tas i bruk i februar. 'Laugsand' ble det daglige navnet på det nye aldershjemmet i Lademoen menighet. Egentlig var det ikke et aldershjem, men heller et hybelbygg for eldre. Det var jo apoteker Laugsand som ga midler med sikte på et nytt anlegg til nytte for eldre. Han hadde tenkt seg praktiske små enkeltvillaer som skulle stilles til rådighet for eldre som kunne greie seg selv. Det ble endret til et hybelbygg med 30 ettroms og 20 toroms enheter. Apoteker *Aasmund Laugsand* hadde opprinnelig gitt kr 10.000.- til formålet. Ved ytterligere gaver fra samme familie, ved salg av verdier og kloke disposisjoner hadde summen steget til kr 761.000.- som ble egenkapitalen for bygget som kom på kr 2.3 mill. Dessverre hadde Husbanken nektet å godkjenne bygging av fellesstue og vestibyle slik at det ble et rent hybelbygg. For en rimelig månedsleie fikk beboerne brensel, lys og kraft og dessuten komfyr, kjøleskap, vaskeri i kjelleren samt trappe- og korridorvask. For sin tid var Laugsand et godt tilbud til eldre på Lademoen, selv om ettertiden nok synes at hyblene er nokså små. Innvielsen ble feiret med en tilstelning i Ungdomsforeningens lokale etter en omvisning i det nye bygget.

Etter høymessen den 2. oktober 1966 ble kirketjener *Karl Pettersen* takket for sin tjenestetid på til sammen 36 år i menigheten. Som avskjedsgave fikk han et tinnfat med en tegning av kirken inngravert. "*Det som særpreget kirketjener Pettersen var hans trofasthet i tjenesten. Han elsket kirken og var å finne der sent og tidlig*". Samme dag ble den nye kirketjeneren, *Roald Berg*, ønsket velkommen. Etter gudstjenesten den 18. desember ble den tidligere kirketjeneren vist den store ære å bli tildelt Norges Vel's medalje for lang og tro tjeneste. Samme dag tok menigheten avskjed med menighetssøster *Olga Bustnes* med gaver fra tre av diakoniforeningene.

En større takreparasjon ble utført i 1966. Det hadde blitt en særlig trekk i kirken og dessuten hadde det av og til dryppet vann inn. Det viste seg at taktekkingen på flere steder var skadet av vær og vind. Trekken kom av at det hadde oppstått flere hull i taket. Reparasjonen kom på kr 150.000.-. Den bestod ifølge byggmester *Schistad* i at det var lagt nye takstein over hele taket. Dessuten var det lagt nye takrenner og nye beslag, særlig av kobber.

En bemerkning i årsmeldingen for 1966 er symptomatisk: "*Gudstjenestene har vært middels bra besøkt, men til aftensangene og bibeltimene har det vært dårlig oppmøte*". Dette er et varsel om at folk ble mer opptatt en før. Det var blitt vanskeligere å samle folk til de tradisjonelle samvær, særlig på kveldene.

Fra 1967 til 1972 mangler menighetsrådets årsberetninger. Heldigvis har vi komplette samlinger av menighetsblad for perioden ved siden av annet arkivmateriale. Menighetsbladene, særlig spalten *Nytt fra menigheten*, vil være den viktigste kilden for det som skal nevnes i det følgende. Lademoen var en stor menighet med 17.000 medlemmer. Ladehalvøya var fremdeles en del av Lademoen menighet selv om den hadde sin egen kirkeforening med stor oppslutning og et aktivt arbeid, men virksomheten maktet ikke å reise den planlagte småkirken. I menighetsbladet har Lade sin egen side, Ladesiden som fortelle mye om det som skjedde på Ladehalvøya i 1967. Menighetens størrelse ser en også på antallet konfirmanter. Vårkonfirmasjonen den 7. mai hadde 184 konfirmanter, 90 jenter og 94 gutter, i to gudstjenester kl 10 og kl 12. Og i tillegg var det en høstkonfirmasjon den 3. desember med 36 konfirmanter, 12 jenter og 24 gutter. På ett år ble det altså konfirmert 220 unge!

En del endringer skjedde i 1967. Den 5. mars ble den nye menighetssøsteren, *Björg Druglitrø*, innsatt i sin tjeneste under høymessen. Menighetens årsmøter hadde tidligere vært avholdt etter en gudstjeneste, men med svært liten oppslutning. Nå ble det arrangert som et menighetsmøte med bevertning den 21. mai og lagt til menighetshuset i Østersunds gate 1. Det samlet nærmere hundre deltakere og munnet ut en lengre samtale om menighetsarbeidet. Møtet vedtok å flytteottesangen fra kl 0700 til kl 0800. Sommeren 1967 ble det ingen ferie på Sommerly for eldre slik det hadde vært i en årrekke tidligere. Styret for hytta meddelte at den måtte holdes stengt for ferierende på grunn av vedlikeholdsarbeid. Det måtte graves ny brønn fordi vannproblemet hadde vært påtrengende lenge og hytta trengte til dels store reparasjoner. En annen endring i menighetens liv ser vi av flere oppfordringer i menighetsbladet om større oppslutning om de fire søndagsskolene: i Lade og Lademoen kirker, i ungdomslokalet på Møllenberg og i menighetshuset i Østersunds gate. Det kom stadig færre barn til samlingene. Vi er jo nå inne i den kraftige velstandsøkningen i landet. Flere og flere familier fikk bil og stadig flere fikk større og finere hytter lengre fra byen. Dessuten fikk barna stadig flere tilbud i sin fritid. Ikke minst økte idrettsaktivitetene og de tok mer av tiden i helgene. Kanskje foretrakk mange barn å sitte foran TV for å se barneprogrammer istedenfor å gå til søndagsskolen?

En stor begivenhet i 1967 var Det norske misjonsselskaps 125-årsjubileum som falt sammen med 100-års-jubiléet til Santalmisjonen. Da ble det holdt en landsomfattende pengeinnsamling. Hovedstyrene i begge organisasjoner stod for innsamlingen og den ble støttet av Norsk Rikskringkasting og Fjernsynet. Mange på Lademoen var aktive som bøssebærere, men vi ser også at flere hjem ikke fikk besøk. En mer lokal begivenhet var 70-års-jubiléet til Lademoen sjømannsmisjonsforening som ble dannet 13. oktober 1897. Det var en livskraftig forening med firti medlemmer som ble ledet av fru *Bibbi Rude Trælnes* med fru *Mildrid Withammer* som kasserer. Den 15. oktober var det ofring til sjømannsmisjonen i kirka og folk ble

samtidig oppfordret til å gi julepakker til sjømenn og huske på å legge et lite brev inni.

Også i 1968 var det tid for et jubileum for en av menighetens mange foreninger. Torsdag den 15. februar feiret Lademoen Diakoniforening sitt 40-års-jubileum med et festmøte. Det var daværende *sogneprest Hannibal Stabell og frue* som stiftet foreningen i februar 1928. Den hadde jevnt en tretti medlemmer. Tross beskjedent medlemstall gjorde den et imponerende innsats gjennom årene. Oppgaven var i første rekke å samle penger til menighetens diakoni. Gjennom de 40 år hadde de samlet inn kr 107.800.65. I tillegg arrangerte de en eller flere ganger i året godt besøkte fester, eller som de selv kalte dem, samfunnsaftener, som var åpne for alle. På 40-års-festen fikk de tre damene fruene *Hogstad, Hjelde og Storrø* som hadde vært med fra første møte i foreningen, hvert sitt gullkors til et minne. Frøken *Kaurin* som hadde vært formann i 25 år og kasserer i 3 år, fikk en gave og blomster for sin innsats.

I likhet med året før var det et stort antall konfirmanter. Vårkonfirmasjonen hadde som året før 184 unge, 95 jenter og 89 gutter. Sammen med de 12 høstkonfirmantene ble det i alt 196.

Lademoen menighetshus i Østersunds gate 1 ble stadig benyttet til foreningsmøter og andre samvær. Fredag 22. mars 1968 kl 19 var det en stor fest der. *Ottar Bondevik* holdt lysbildekåseri om en reise i Israel. Der var sang og musikk og en utlodning til inntekt for menighetshuset. Dette er en gjennomgangsmelodi. Stadig måtte det holdes egne innsamlinger av forskjellig slag for å dekke drift og vedlikehold av huset. Helt fra begynnelsen hadde det nemlig vært en tradisjon at foreningene eller andre som benytte huset til sine arrangementer skulle låne det *gratis*. Det medførte at huset ikke hadde faste inntekter. Derfor måtte det stadig gjøres tiltak for å skaffe de nødvendige midler. Sannheten er at skrantende inntekter ført til at jevnt vedlikehold ble forsømt. I 1968 hadde en fått pålegg fra elektrisitetstilsynet om å skifte den gamle strømledningen i storsalen. Det ble gjort og det kom noen anonyme gaver til å dekke regningen, men det trengtes mer og festen hadde derfor utlodning til formålet. En kan nok få inntrykk av at mangel på faste eller jevne inntekter førte til et jevnt forfall av eiendommen og bruken slet på huset.

I 1968 var det et par endringer i staben. *Reidar Skjerdingstad* som hadde vært hjelpeprest i fire år sluttet for å gå over i annen stilling. Stillingen ble utlyst, men det kom ingen søkere. Det var blitt rift om teologene og hjelpeprestens lønn var så vidt lav at den ikke fristet noen til å søke. Det ble derfor ansatt vikar, nemlig presten *Nils Swensson*. Han hadde sin første gudstjeneste den 13. oktober. Det kom også en ny menighetssøster. Hun startet sitt arbeid den 1. juni og søndag den 23. juni ble *Randi Lonmo* høytidelig innsatt i sin tjeneste ved høymessen i kirka. Vi merker oss for øvrig at sommeren 1968 fungerte Sommerly som før ved at ti pensjonister fikk et sommeropphold der. Et takkebrev på vegne av deltakerne ble trykt i menighetsbladet.

1969 var det siste året i en menighetsrådsperiode, og en får inntrykk av et jevnt arbeidsår til tross for et par større arrangementer, et på våren og et på høsten. Fra 11. til 16. mars var biskop *Tord Godal* på visitas i Lademoen. Domprost *Johan B. Rian* assisterte biskopen og menigheten satte stor pris på å ha sine tidligere prester tilbake i egenskap av biskop og domprost. På høsten, fra 14. til 21. september, ble det arrangert det som ble kalt en menighetsuke i Lademoen. Det startet med en familiegudstjeneste i Lademoen kirke og sluttet med en misjonsgudstjeneste samme sted. Hver ukedag hadde sitt spesielle opplegg rettet mot ulike grupper i menigheten. Mandag var det et utvidet menighetsrådsmøte der stiftskapellan *Hans Rognstad* innledet til samtale om menighetsarbeid i går, i dag, i morgen. Tirsdag var det mannskveld i Lillesalen i menighetshuset. Onsdag var det 'Eldres dag' samme sted. Torsdag var det sang- og musikk-gudstjeneste i kirka. Fredag var det 'Barnas dag' i menighetshuset. Lørdag stod ungdommen i fokus ved en ungdomskveld i Ungdomsforeningens lokale i Nedre Møllenberg. Menighetsbladet har en oppsummering av uka i nr. 15 og 16, men det er vanskelig å få inntrykk av hvorfor den ble karakterisert som vellykket. Det kunne vært ønskelig å få formålet klarere belyst og senere en kritisk vurdering av resultatet. Tiltaket er iallfall interessant.

13. 1970-tallet. Norsk lov bryter med kristen etikk.

Det er på 1970-tallet det blir tydelig at norsk politikk velger en kurs i moralspørsmål som avviker fra tradisjonell kristen etikk. Det er særlig med hensyn på det ufødte liv konflikten blir klar. Etter kristen etikk er livet hellig. Vi har ingen rett til å forvalte eget eller andres liv fritt etter eget valg. Riktignok har man ut fra Bibelen forsvart dødsstraffen og retten til å ta liv i selvforsvar, men da var kravet at hver enkelt tilfelle skulle vurderes særskilt og at man stod til ansvar overfor Skaperen for sine handlinger. I velferdsstaten fant mange at norsk lov burde endres slik at det ufødte menneskeliv, fosteret i mors liv, med loven i hånd kunne fjernes dersom kvinnen ønsket det av ulike grunner, blant annet når en fødsel ikke passet i hennes livssituasjon. I et demokrati kan ingen gruppe påtvinge andre grupper sitt syn. Abortproblematikken var ett problem blant flere aktuelle moralspørsmål. I slike saker må kirken argumentere for sitt syn. Når dette syn taper, må det aksepteres i demokratiets navn. Likevel er kirken forpliktet til å følge sine grunnprinsipper inn i en ny tid for å ta opp diskusjonen når saken blir aktuell på ny.

I 1970 tok et nyvalgt menighetsråd fatt på sitt arbeid for årene 1970-73. De som ble valgt var: Kasserer *Alfhild Haugen*, fru *Ruth Amundsen*, student *John Magne Bonsaksen*, optikermester *Arne Helgesen*, ingeniør *Leif Håheim*, kretssekretær *Arne Garnes*, sykepeier *Ragnhild Iversen*, kontorsjef *Harry Hartmann Dahl*, sosionom *Randi Mollan Bølset* og arktitekt *Jan O. Hareide*. Vi ser det ble fire kvinner og seks menn.

Den 23. februar 1970 feiret 'Menighetsøstrenes (tidligere Diakonissenes) Hjelpeforening sitt 90-års-jubileum med et festmøte i Menighetshuset. En av stifterne i 1900 var *Siri Hukkelberg*. I jubileumsåret var fru *Høviskeland* formann. Hun ledet festen og kunne ønske velkommen noen spesielt inviterte, så som slektninger av stifterne og flere tidligere menighetssøstre. Lærerinne, frøken *Gjertrud Anna Bjerkeset* fortalte om sin søster *Johanna Bjerkeset* som var den første diakonissen på Lademoen som hadde startet sin tjeneste før menigheten var opprettet og arbeidet her i mange år. Hun døde i 1952. *Søster Bjørg (Druglitrø)* tok ordet på vegne av de søstre som var til stede. Hun fortalte fra sin tid i menigheten og takket foreningen for all dens støtte. Hun poengterte at gjennom hjelpeforeningen kunne søstrene ha anledning til å kjøpe inn de nødvendige sykeartikler slik at pleien kunne bli best mulig. Søstrene disponerte også en del midler fra hjelpeforeningen og disse kunne deles ut der det var nød, særlig i slike tilfeller der sykdom kom inn i familien. Hun sa også at: "*Selv i vår velstandstid er det mange som trenger slik hjelp*". Hun sluttet med å oppfordre foreningen til å fortsette sitt viktige arbeid. Festen viste at de så mer fremover enn bakover: De fire diakoniforeningene hadde lagt sammen til et blodtrykksapparat som ble overlevert som jubileumsgave!

Hver høst hadde menigheten sin høst- og juleinnsamling'. I 1970 ble den holdt fra 15. til 30. november. For å gi et inntrykk av disse innsamlingene skal det her gjengis noe fra det brevet som fulgte de konvoluttene som ble utdelt for å samle inn penger: "*Vi tillater oss også i år å be om en gave til menighetens høst- og juleinnsamling. Innsamlingen de siste årene har på alle måter vært vellykket. Vi ble oppmuntret over den gode oppslutningen og over det gode resultat. Det har lettet oss i vårt menighetsarbeid og gjort det mulig å gjennomføre noen av våre oppgaver. Vi vil nevne noen av disse som vi trenger penger til: 1. En god del av lønnen til våre menighetssøstrer må vi skaffe selv. Vi vet hvilken stor betydning det har for de mange hjem å få hjelp av våre menighetssøstrer under sykdom og for enslige gamle. Søstrene har år om annet utført flere tusen syke- og husbesøk. Vi har også andre økonomiske forpliktelser som vi må svare for. 2. Utdeling til trengende til jul, påske og til andre tider når behov er til stede. 3. Som kristen menighet vil vi støtte andre tiltak i menigheten for å fremme et rikere menighetsliv. For å gjennomføre dette trenger vi 18.000,- 20.000,- kroner. Vi er avhengig av hjelp fra alle. Dersom vi løfter i flokk, vil dette være en lett oppgave for oss i Lademoen...". Innsamlingen i 1970 innbrakte kr. 18.301.55. Året etter ble det samlet inn kr. 20.553.36 så en må si at det skortet ikke på giverglede.*

En innsamling til et mer avgrenset formål ble satt i gang i september og den hadde en helt spesiell bakgrunn. Den 30. juni døde et trofast medlem av menigheten, fru *Agnes Rasmussen*, og blant hennes papirer ble det funnet et notat som lød slik: "*Når jeg sitter i Lademoen kirke og hører Ordet om Jesu død på korset, leter ofte mine øyne etter et kors i kirken. Det er noen små kors på altertavlen, nærmest til pryd synes jeg. Men Jesus på korset finnes ikke. Det*

ble så levende for meg siste langfredag, Lademoen kirke må få et krusifiks. Jeg så den åpne veggflaten ved døpefonten. Den var så bar og snau. Der må henge et kors der en gang – så vi syndere kan se og bli minnet om at Jesus døde for oss på et kors. Men hvem vil ta fatt, med innsamling, eller offer, gave, eller en som har noen flere penger enn en trenger selv? – Vi vil så gjerne se Lademoen kirke penest mulig. 15. juli 1946”

Arvingene overleverte notatet til menigheten sammen med kr 265.-. I tiden som fulgte kom det flere bidrag til det samme formålet. Den 15. november gav en eldre mann på Buran hele tusen kroner. Menighetsbladet kvitterer for gaven og sier: ”*Det ser ut til at tanken om en utsmykning (eller la oss heller si ønskelig inventar) i Lademoen kirke, fortrinnsvis et krusifiks, som ble lansert for en tid siden, har vakt gjenklang.*”

Arrangementer til hygge for eldre har en solid tradisjon på Lademoen. Et par glimt fra 1970 kan fortelle litt om denne siden av menighetslivet. Torsdag den 24. september kl 1800 arrangerte foreningen Tusenfryd en hyggekveld i Ungdomsforeningens lokale slik den hadde gjort så mange ganger før. Det var bevertning og utlodning og musikk ved organist *Bonsaksen*. ’Barnekoret’ sang under ledelse av lærer *Arvid Kubban*. Res. kap. *Stubbraaten* holdt åpningsandakten og sykehusprest *Roald Larsen* fortalte fra sitt arbeid. Onsdag den 25. november kl 1200 var det hyggestund i Menighetshuset i Østersunds gate 1. Der var det også bevertning og en lynutlodning. Domprost *Otto Holmås* talte og fru *Klara Sand* hadde opplesning.

Ved siden av de mange pengeinnsamlinger som ble holdt i menigheten til ulike formål, ble det gitt mange gaver enten anonymt eller ved navn. Også testamentariske gaver kom. Høsten 1970 kom det kr 28.088.76 fra fru *Hansine Nilsens* dødsbo til Laugsand aldershjem. Det var en særlig kjærkommen gave fordi det var planer om videre utbygging.

I 1971 ble det en ny ordning for aftensangsgudstjenestene om sommeren. I juni, juli og august gikk de tre menighetene Bakklandet, Domkirken og Lademoen sammen om å ha felles aftensang på omgang. I juni ble den holdt én gang i hver av de tre kirkene, men resten av sommeren ble den holdt hver 14. dag i Domkirken og vekselvis i de to andre kirkene på de mellomliggende søndager fordi man av hensyn til turistene ønsket at det skulle være flere aftengudstjenester i Nidarosdomen. Likevel var nok dette et varsel om at oppslutningen om kveldsgudstjenestene hadde blitt dårligere, særlig om sommeren. Lenge hadde sommeren vært en stille tid i menighetsarbeidet, men med økt ferietid og bedre økonomi til å reise på ferieturer både hjemme og i utlandet ble den enda stillere. Interessen for kveldsgudstjenester var også blitt mindre ellers i året.

Høsten 1971 kom *Magda Oldervik* som ny menighets søster. Hun var utdannet ved Levanger sykehus og hadde lenge vært sykepleier der. Helt siden mai 1970 hadde pensjonert søster *Petra Pedersen* vikariert som menighets søster i Lademoen.

Søndag den 15. oktober 1972 ble den nye dagligstuen ved Laugsand innvidd. En toroms leilighet var blitt ledig. Den ble bygd om og innredet til et felles oppholdsrom. Arbeidet og det nye utstyret var bekostet ved gaver. Fra fru *Aslaug Johnsens* dødsbo kom kr 5.000.- og fra de to foreningene Alders hvile 1 og Alders hvile 2 kom både pengegaver og innbo så som TV, piano, lysekroner og møbler. Tidligere hadde det kommet andre gaver til formålet. Innvielsen måtte forgå ved to arrangementer fordi så mange ville delta.

1973 ble det store presteskifteåret. Res. kap. *Fridtjof Stubbraaten* avsluttet sin tjeneste i Lademoen etter vel 12 år. Han levde til 1983 da han døde 77 år gammel. To ganger ble embetet utlyst uten å få noen søkere, men det ble forsøkt på nytt. Både fordi det ikke ble noen ny hjelpeprest og fordi Stubbraaten hadde hatt flere sykepermisjoner, vikarierte flere veltjente prester så som domprost *Otto Holmås*, prost *Reidar Bolling* og sogneprest *Lars Tangvik*, i perioder i Lademoen. Samme år nådde også soknepresten, *Ole Bjørseth*, aldersgrensen etter 11 års tjeneste. Begge embetene ble besatt i løpet av året. Som ny res. kap. ble *Egil Moen* ansatt og som ny sokneprest kom *Bjørn Johan Sørensen*. Moen ble innsatt under høymessen den 14. oktober. Avskjedsgudstjenesten for Bjørseth var 18. november og Sørensen ble innsatt søndag den 2. desember. På avskjedsfesten for Bjørseth om kvelden 2. desember var hele fire sokneprester i Lademoen tilstede: *Sæbø, Mehus, Bjørseth og Sørensen!* Under festen ble de omtalt som menighetens tippoldefar, oldefar, bestefar og far!

Også med hensyn til presteboliger og kontorer ble det endringer dette året. På våren forandret soknepresten sin adresse. Helt siden Innherredsveien 100 ble bygd i Paul Sæbø's tid hadde både sokneprestboligen og prestekontoret vært der. Ole Bjørseth hadde fått bygd seg en privatbolig i Sjømannsveien 39 og flyttet dit, mens kontoret enda en tid var i Innherredsveien 100. Naboeiendommen, Katrinelyst var i sin tid innkjøpt som bolig for soknepresten. Så ble nr. 100 bygd som ny bolig for kapellanen. Der ønsket Sæbø å fortsette å bo da han ble sokneprest. Og slik ble nr. 100 til bolig for sognepresten. I 1973 flyttet den nye res. kap. inn i Innherredsveien 102. Sokneprest Sørensen og hans familie tok bolig i nr. 100.

En vel så følbar endring for det menige medlem av menigheten som presteskiftene, var at det ble bygd nytt prestekontor i selve kirkehuset, nemlig i det sydlige tverrskipet under galleriet. Dette arbeidet var planlagt i lang tid og ble utført i løpet av året og tatt i bruk ut på våren 1974. Telefonnummeret dit ble 23004. Der har kontoret vært siden. Senere er kontoravdelingen blitt videre utbygd med tre rom på galleriet.

Forandringens vind blåste også over menighetsbladet. For første (men ikke siste) gang endret det format. Fra og med nr. 11/1973 ble det trykket i A-5-format og med 16 sider. Tidligere hadde det vært i et noe forminskert A-4-format med vanligvis bare 4 sider i hvert nummer. Menighetsrådet sier i sin årsmelding om det nye formatet: ”I 1973 er det foretatt en omlegging av menighetsbladet til mindre format, men med bedre utstyr. Dette har vært og er et økonomisk løft for

menigheten, men menighetsrådet har ment at forbedringen er av så stor betydning for arbeidet i menigheten og for kommunikasjonen mellom menighetsrådet og menighetens beboere, at nytten er overveiende i forhold til ulempene på det økonomiske området.” Nå ble det igjen innført annonser i bladet, noe det ikke hadde vært på lenge. Men en beholdt det samme trykkeriet, nemlig Johan Christiansens Boktrykkeri, som har trykt menighetsbladet siden 1918!

En som i særlig grad fortjener honnør når det gjelder menighetsbladet i denne tiden er *Kåre Pettersen* som i en lang årrekke var med i redaksjonen. I 1973 står som redaksjon: ”*Prestene, klokkeren, Arvid Kubban, Kåre Pettersen og Arne Wold*”. Etter den neste formatendringen i 1982 er redaksjonen: ”*Prestene, klokkerne, Kåre Pettersen*”. På egne vegne var han en beskjeden mann, men innsatsen for menighetsbladet og i menighetsarbeidet for øvrig var stor og trofast i mange, mange år.

Året før hadde det blitt lansert en givertjeneste der folk kunne melde seg på for å gi faste bidrag til menighetens drift. I 1973 gjorde menighetsrådet mye for å skaffe flest mulig faste bidragsytere. Givertjenesten ble bygd opp blant annet fordi de årlige inntektene ved høstinnsamlingene hadde begynt å gå ned. Håpet var at de trofaste medlemmene ville gi mer enn tidligere.

Det nye menighetsrådet for 1974-1977 ble valgt søndag den 25. november 1973 der det ble avgitt 75 stemmesedler. Faste medlemmer ble disse ti: *Arne Garnes, Sverre Kavli, Hanna Ulseth, Ella Myhr, Helga Nygård, Kåre Pettersen, Sofie Dahl, Olav Hegge, Knut Ø. Lauvland og Tor Midtbø* og de fem vararepresentantene *Alf E. Strand, Arvid Walla, Arne Helgesen, Kristian Bekken og Oddlaug Hiller*. Vi ser altså at det ble den samme kjønnsfordelingen som ved forrige valg med seks menn og fire kvinner blant de faste medlemmene. *Arne Garnes* ble valgt til formann slik han hadde vært i flere foregående år. I mars hadde menighetsrådet et weekendseminar på Nerskogen der rådets arbeidsform og planer ble behandlet. Rådet nedsatte et eget utvalg på fire personer som fikk i oppdrag å få fram nye og egnede lokaler for virksomheten i menigheten.

I 1974 fikk menigheten de to nye menighets søstre *Marit Hansen* og *Åse Løndal Hansen*. Marit var 22 år og nyutdannet fra Lovisenberg sykehus i Oslo. Åse var 24 år og hjelpepleier fra Namdal sykehus. Hun hadde i 2 ½ år vært ved Røde Kors Klinikk i Oslo. I tillegg hadde jo menigheten søster *Magda (Oldervik)* som hadde vært i arbeid i 2 1/2 år; det var altså tre menighets søstre i funksjon! Søster Magda sluttet en tid senere etter tre års innsats.

Et innslag i menighetens liv som kom i 1974 og varte til 1981, var menighets eleven. Da var det et utdanningstilbud i Trondheim for menighets arbeidere, ’Menighetsseminaret i Trondheim’. Elevene skulle utplasseres i byens menigheter som en del av deres utdanning. En ansvarskomité på tre medlemmer la arbeidet til rette for eleven. I 1974-75 fikk Lademoen to elever, *Vigdis Mittet* og *Arne Mahlum*. De deltok i ulike virksomheter for å få bredest mulig erfaring. Året etter var *Ingolf Mandal*

menighetselev og etter ham kom i 1976-77 *Hilde Teinung*. I 1977-78 var *Aage Stoen* her etterfulgt av *Steivor Bjarghov* 1978-79. I 1979-80 kom *Edny Marie Foraas* etterfulgt av *Aud Selvik* som ble vår siste menighetselev. I menighetsbladet for 1980 nr. 4 s. 5 leser vi litt om Edny Marie Foraas og det belyser også de andre elevenes arbeid: ”**Menighets eleven forlater oss.** *Edny Marie Foraas har vært menighets elev hos oss denne vinteren som elev ved Menighetsseminaret i Trondheim. Menighets eleven skal være en slags hospitant i menigheten hvor vedkommende skal få praktisere sine teoretiske kunnskaper. Hun har således forsøkt å delta i alle våre forskjellige sammenhenger i gudstjenester, møter, barnesamlinger og mange andre sammenhenger. Edny Marie Foraas har særlig følt ansvar for den del av vårt barne- og ungdomsarbeid som har vært knyttet til klubbarbeidet i Nedre Møllenberggt. 73 i ungdomsforeningens lokaler. Hun har også med iver og glede vært rundt på husbesøk til mange av våre unge hjem med dåpsbrosjyrer og slik bragt hilsen fra barnas dåpskirke og menighet...*” Da dette innslaget i menigheten ble borte, ble det følt som et savn. Menighetsarbeid er arbeidsintensivt og har behov for mange aktive, både frivillige og lønnede. Når det rasjonaliseres, oppstår mange savn og mange muligheter blir utnyttet.

Et innslag i menighetslivet av en helt annen art er Eldres hyggestund. Gjennom hele menighetens historie har det blitt stelt til ulike hyggestunder for eldre. Ulike grupper har stått bak arrangementene og opplegget har vært ulikt. Blar vi gjennom menighetsbladet for 1973 dukker betegnelsen Eldres hyggestund først opp på Lade mandag 15. oktober på Sjømenns Aldershjem med andakt av klokker *Wiksén*. At det blir vist til plakater om arrangementet hos ”Hell og Lykke” på Fagerheim og Østmarknesset, kunne tyde på at dette er noe nytt. Riktigere er det å si at det er noe gammelt som med dette dukker opp i fornyet form. I 1960-årene ble det holdt slike hyggestunder i bedehuset en gang i måneden. Inspirasjonen skal ha kommet fra Trondheim Indremisjon. Den gangen var *tante Kikki* (Kristine Holm på Asylet) den drivende kraft bak arrangementene som ble ledet av klokker *Wiksén*. I 1974, onsdag den 15. mai 1974, finner vi at det holdes en eldres hyggestund i Lademoen menighetshus med andakt av klokkeren. Det skulle være tale, sang og musikk ved klokker *Ole Skaug* og bevertning og utlodning. Og ”*alle eldre er hjertelig velkommen.*” I bedehuset nede i Fjæregata ble det en fast tradisjon i mange år å ha en slik hyggestund for eldre en onsdag i måneden. Lenge var klokker *Wiksén* fast ankermann for dette tiltaket. Alt må jo fornyes; også eldres hyggestund. Det ble omtrent et års pause 1978-79.

I februar 1979 ble det reetablert i en noe ny form og denne gangen ved en ny klokker i Lademoen, *Ingrid Pettersen*, som ble ny leder og den drivende kraft i mange, mange år. Fra februar 1979 til våren 1980 ble Eldres hyggestund holdt i Café Capri på Rønningsletta i Stjørdalsgata ved Gaden og Larsens bilforretning. Det falt relativt kostbart med serveringen og i mai 1980 ble det flyttet til Innherredsveien 100. Der holdt hyggestunden til i mange år til den ble flyttet til

Lademoen kirke. Møtedag er oftest andre onsdagen i måneden. Det er et enkelt program med god tid til prat og servering. Lederen skaffer program ved en innbudt taler. Emnene kan skifte innenfor en vid ramme. Et populært innslag har vært en årlig busstur til ulike mål.

Den som leser gjennom de mange årgangene av Menighetsbladet vil se at noen navn stadig går igjen. Lademoen har vært heldig å ha mange trofaste medlemmer som har vært villige til å ta på seg ulike oppgaver og tjent i dem i lang tid. Mange av dem burde vært omtalt. I 1974 trakk en av dem seg noe tilbake, og han kan nevnes som et eksempel for mange av de andre som like gjerne kunne vært omtalt. *John Hansen* hadde i 40 år drevet sin sportsforretning i Innherredsveien 40. Han hadde vært aktiv i menigheten siden konfirmasjonen i 1911. Han var først med i presten Hannibal Stabells Konfirmantforening og så i Ungdomsforeningen blant annet som styremedlem i mange år. Han var ivrig sanger og var med i det sangkoret som ble til Tonevæld. Han var i en årrekke søndagsskolelærer og aktiv i menighetspleien. Hans forretning ble et kommunikasjonscenter i menigheten. Der meldte folk seg på til turer og leirer, der kunne en betale kontingent til menighetsbladet og der ble gaver og bidrag til ulike formål levert. Nå måtte han begynne å redusere sin store innsats fordi nr 40 skulle rives for utvidelse av Innherredsveien. Da valgte han å avvikle sin forretning.

Et av de spørsmål som kom opp i 1975 var vedlikeholdet av Menighetshuset. Det var laget et kostnadsoverslag for nødvendig oppussing og for eventuelle ombygginger. Menighetsrådet la det til side både fordi det var vanskelig å skaffe penger og fordi man var i tvil om nytten av huset. Det lå i utkanten av menigheten og dessuten var det relativt lite benyttet av foreningene og av menighetsrådet. Forfallet bare fortsatte, men det ble benyttet en del fortsatt.

I 1975 kom nye bestemmelser for opprettelse og drift av hjemmesykepleie i landets kommuner. Det skulle varsle endringer i det tradisjonelle arbeidet som diakonissene og menighetssøstrene hadde stått for helt siden 1880-årene på Lademoen. I første omgang var det bare idyll og samarbeide. Den nye, kommunalt ansatte distriktssykepleier, *Audbjørg Skaalvik*, fikk kontor i Laugsand aldershjem. Hennes distrikt omfattet Lade, Lademoen og Ranheim. Menighetssøstrenes telefontider skulle etter hvert falle vekk fordi distriktssykepleieren på sitt kontor skulle overta slik at søstrene skulle få mer tid til å være ute hos dem som trengte besøk. Bak dette lå fra de politiske makthavere ønsket om å få en helt ut statlig og kommunal sosialtjeneste. Kirkens gamle diakoni så de jo som et privat tiltak som burde avvikles over noe tid. Men i første omgang fortsatte altså menighetssøstrene sitt virke som før. Søster *Åse Løndal Hansen* sluttet og *Aud Elverum* erstattet henne. Dessuten ble *Grethe Sommervold* vikar for *Marit Hansen* som skulle ha permisjon.

1975 var også tiden for andre politiske stridsspørsmål. Det kom en ny lov for førskolene uten kristen formålsparagraf og dessuten ble det vedtatt lov om

svangerskapsavbrudd. Avkristningen skulle fremmes gjennom lovverket. Ved gudstjenesten i kirkene 1. juni ble det lest en erklæring fra prestene i Nidaros domprosti der de tok avstand fra lov om avbrudd av svangerskap, som ble den pene betegnelsen på provosert abort, abortus provocatus. I Menighetsbladet skrev menighetens prester en skarp uttalelse mot begge de to lovene.

I perspektiv tretti år senere er det lett å se at syttitallet hadde et åndsklima der mye av tradisjonelle verdier og hevdvunnen skikk og bruk i landet av svært mange mennesker ble oppfattet som gammelt skrot som burde feies ut av nye koster. De nevnte lovendringene var en del av dette mønsteret. "68-opprøret" hadde fått mye oppmerksomhet og fikk innflytelse i mange kretser. Mange så tiden som moden for store endringer. Troen på at man ved enkle midler skulle skape et nytt og mye bedre samfunn var utbredt. Etterkrigsgenerasjonen var blitt voksen og ville sette sitt preg på samfunnet.

Når det gjelder åndsklimaet på 1970-tallet er det fristende å sitere en svensk skuespillerinne som i følge VG den 1. september 2000 uttalte følgende: *"hvor det er herlig å kunne gå løs på dette 70-tallet for oss som var barn da. Det var en generasjon voksne, hvis opprør og frihetssøking var forståelig nok. Men som aldri maktet å se hva skilsmisene, vindrikkingen, partnerbyttene – og alt dette andre – påførte oss barn av smerte, sier skuespiller Lisa Lindgren.* Hun medvirket i filmen "Fucking Åmål". Samfunnet er nok en organisme som ikke så lett endres til det bedre. Mange blir gjerne skadelidende når raske og store endringer innføres. Kristen tro, moral og etikk ble av mange oppfattet som noe som hørte fortiden til. Også kirken og alt dens vesen stod utsatt til. Det var ikke lett for kirken å gjøre klart for befolkningen hvordan den representerte både aktuelle og varige verdier for folket og for den enkelte.

Den 28. august 1975 vedtok bystyret nye menighetsgrenser og da ble Lademoen utvidet med bl.a. Bakkaune og Dalen hageby. Innbyggertallet i menigheten antok man ble liggende mellom 15 og 18.000 mennesker. Som glimt fra menighetslivet kan vi nevne at Søndagsskolen i Lademoen kirke nå hadde ca. 25 barn (ifølge et bilde i menighetsbladet) og ønsket flere. Det ble vedtatt å innføre det nye salmeheftet 'Salmer 1973' for å stimulere menighetssangen. Mannsforeningen og mange av de andre foreningene var i full drift. Også sommeren 1975 fikk ti eldre sommeropphold på Sommerly. På 'Lademoen hjem for gamle' sluttet styreren, frøken *Guneriussen*, og ny styrer ble *Bjørg Nasset Larsen*.

Lademoen Kirkes Guttekor feiret sitt 25-års-jubileum. I forbindelse med ti-års-jubiléet i 1960 ble det ovenfor gitt et glimt av dets kunstnerisk høye nivå som det maktet å holde år etter år. Noe av hemmeligheten bak koret var dirigentens store innsats. Noe annet var mødreklubben som trofast støttet det. Her skal vi gi et glimt av mødrenes innsats fra menighetsbladet 1975 nr. 4: *"Stedet er Lademoen Menighetshus, og anledningen er Guttekorets Mødreklubbs årlige loppemarked. Vi henger oss på kassereren, fru Forfod, og mellom slagene smetter vi inn med våre spørsmål. – Vår forenings fremste*

oppgave er å støtte Guttekolet økonomisk. Derfor avholder vi nå for annen gang et slikt loppemarked. I fjor fikk vi nesten inn kr. 8000. Mye slit er det, både før og etter, men mye moro også. Det sveiser oss godt sammen. Fru Forfod må bryte av for å ta imot kr 12 for en gammel lampett. Hun har et profesjonelt grep om vesken med hele kassabeholdningen. Hun kommenterer med et smil: - Best å passe på, på loppemarked kan alt skje! I går ble min private, gode ulljakke nesten solgt rett for nesen min, og i fjor ble mine nye støvletter reddet fra samme skjebne i siste liten. – Andre inntektskilder? – Hver jul lodder vi ut en fåreskrott. Og så naturligvis utlodningen på alle våre møter. Medlemmene er flinke loddkjøpere, så det er ikke små summer vi har kunnet overrekke til kolet hver jul. Akt 2: Etter slaget er mange av de travle mødre samlet til møte hos fru Bonsaksen, som gjennom alle år har vært klubbens vertinne. Hennes nydelige rundstykker og kaffe er kommet på bordet, og engstelsen over pressens nærvær begynner å gå langsomt over. Praten går snart livlig over kaffekoppen om loppemarkedet og om Guttekolet. Det kjøpes lodder villig vekk, og kveldens fangst er på hele kr. 90. Et pent resultat! Fru Bonsaksen forteller: - Vi trives og arbeider godt sammen. Vi er som en stor familie. Flere av oss har vært med siden starten for 24 år siden, og selv om guttene våre for lengst har sluttet i kolet, vil vi gjerne holde på. Noen yngre mødre er også med, men vi kunne ha ønsket flere. Ivar og jeg er svært glade for denne kontakten med foreldrene. Fint er det også at mange er blitt engasjert i kristelig arbeid gjennom mødreklubben. – Vi ber formannen, fru Malmo, om å fortelle litt om klubbens virke. – Vi er vel 20 aktive medlemmer som møtes hver 14. dag. Ved siden av den økonomiske støtte til kolet tar vi oss gjerne av praktiske oppgaver i samband med konserter, arrangementer og reiser og med søm av korembelmer. På møtene har vi andakt, utlodning og mye sang som faste programposter. Ellers hender det at vi har blomsterkvelder, klesdemonstrasjoner, kåseri, lysbilder eller opplesning, men først og fremst dreier praten seg om gutter og guttekor.” Senere på året har menighetsbladet i nr. 9 en omtale av korets jubiléum. Også derfra klipper vi litt for å belyse historien: ”Det er naturlig å starte med initiativtakeren og korets dirigent helt fra starten i 1950 og til i dag, organist Ivar J. Bonsaksen. Helt siden han startet som organist hadde han gått med ideen om å stifte et guttekor. På siste møte før sommerferien i 1950 ga menighetsrådet klarsignal, og Bonsaksen kunne dermed sette sin ønskedrøm ut i livet. Utpå høsten ble 30 nybegynnere fra Lademoen og Lilleby skoler opptatt. Det viste seg snart at dette var ivrige gutter med bra stemmer, og korets debut kunne derfor foregå allerede julaften 24. desember 1950. Kolet som for anledningen hadde leid noen herrestemmer, sang flerstemmige julesanger, og det fortelles at det nye innslaget gjorde et meget sterkt inntrykk på tilhørerne som fyllte kirken til trengsel. Den første offentlige konserten ble holdt i mars året etter og siden har det gått slag i slag.

Korets motto har helt fra starten av vært Cantate Domino, Syng for Herren. Under dette motto har kolet satt sitt preg på menighetslivet. Utallige er

de høymesser, koralaftener, konserter og andre tilstelninger i menigheten hvor guttekoret har vært tilstede og slått an lovsangstonen. Også utenfor menigheten har koret båret fram sitt budskap i toner, på stevner og på sommerturer. Innenlands har det bl.a. vært lengere turer til Møre og Nordland. Da gikk ferden med en av Brannbåtene. Vi må heller ikke glemme turen til broderkoret i Snåsa, som resulterte i gjenvissitt. Også utenlands har koret latt seg høre ved tre forskjellige turer, til Sverige to ganger og til Danmark en gang...Selv om Bonsaksen både er ildsjelen, krumtappen og primus motor i guttekoret, skjønner vi at det må være umulig for en mann å ta seg av både det musikalske og de praktiske ting, og vi spør om han har noen assistanse. – Ja, jeg har hatt mye hjelp av styret med mangeårig formann Arvid Forfod i spissen, og likeledes av Guttekorets mødreklubb. De har trådt støttende til ved alle anledninger. - Vi forstår også at i løpet av disse årene har hele dynastiet Bonsaksen på en eller annen måte vært engasjert i korets arbeid. Sønnene Per Fridtjof, John Magne og Bård Einar har etter tur vært med både som guttestemmer og som herrestemmer og dessuten som hjelpedirigenter og akkompagnatører. Til og med spinnesiden med moder Margareta, datter Ingrid og svigerdatter Maria har vært med både som solister og ellers.”

I 1976 feiret Laugsand aldersheim tiårsjubiléum. I den forbindelse ble det nevnt at beboerne fra 1972, hadde hatt sin egen lille forening, *Den lille hjelper*, som arbeidet for deres felles interesser. I påsken hadde Lademoen et interessant besøk. To gassiske piker, *Manga* og *Soa*, besøkte menigheten og deltok i gudstjenesten i kirken. De besøkte også Laugsand der de sang gassiske sanger og, på norsk, fortalte om sitt hjemland der jo Lademoens første sogneprest hadde vært misjonær. De hadde lært norsk de få månedene de hadde gått på Misjonsbibelskolen i Stjørdal. Lademoen barnehage ble pusset opp innvendig i 1976 for kr 200.000.- Det ble lagt inn en mellometasje. Brystpanelet i hovedetasjen ble malt i grønt, gult og orange og fikk matchende gardiner. Barnetallet ble redusert slik at de tre avdelingene med 54 barn ble endret til to avdelinger med 38 barn. Både barnehage og aldershjem ble som før betraktet som deler av menighetsarbeidet. Kirken fikk et tilskudd til sin utsmykning søndag 29. august ved at bildehugger *Kristoffer Leirdals* bronserelieff bak døpefonten ble avduket. I menighetsbladet skrev begge prestene hver sin artikkel om de mange symboler på bronseplaten, særlig om symbolet fisken, men ingen av dem nevner den opprinnelige tanken om et krusifiks på denne plassen i kirken.

En rekke aktuelle saker var opp i menighetsrådet. Departementet hadde tilskrevet alle menigheter om forholdet mellom stat og kirke og hadde bedt om deres syn. Menighetsrådet nedsatte et eget utvalg til å forberede et svar. Utvalgets utkast ble enstemmig vedtatt etter noen mindre endringer og der gikk i korthet ut på ”*at menighetsrådet mener at tiden ikke er moden for et skille mellom stat og kirke, men vil foreslå en fortsatt statskirkeordning der det gjøres omfattende reformer med sikte på voksende selvstyre.*”

En annen aktuell sak var langt mer nærliggende, nemlig å arbeide for mer tilfredsstillende lokaler for menighetsarbeidet. Den komitéen som ble nedsatt i 29. oktober 1974, la fram sitt forslag om utbedring av Menighetshuset datert 26. februar 1976. Forslaget omfattet sanitæranlegg, garderobeforhold, kjøkkenavdeling, oppvarming og alminnelig ansiktsløftning. Kostnadsoverslaget lød på kr 119.966.-. Menighetsrådet vedtok ”å be utvalget fortsette sitt arbeid med de foreliggende planer, samt å søke Trondheim kommune om støtte til huset. Menighetsrådet vedtok å utbedre huset og sette det i den stand at det kan benyttes til samlingshus i de nærmeste år, samt hindre at huset forfaller ytterligere. Dette forslag ble vedtatt mot én stemme ”

I 1976 sluttet menighetssøster *Marit Viste* etter 2 1/2 års tjeneste. *Martha Kimo* kom som ny søster og både *Aud Elvrum* og *Grete Sommervold* fortsatte. Den nye høgmesseordningen som kom dette året, falt raskt på plass og møtte visst ingen motforstillinger.

1977 ble på flere måter et merkeår i Lademoen menighet. Kanskje kan den endrede holdningen til det gamle menighetshuset i Østersunds gate 1 symbolisere det som var i ferd med å skje. I motsetning til vedtaket året før om å oppgradere huset, vedtar det samme menighetsrådet å kvitte seg med det! Eller med årsberetningens ord: ”*Lademoens Menighetshus ble foreslått nedlagt og avviklet innen utgangen av 1978, og det nye menighetsråd fikk i oppdrag å nedsette en plankomité til å ta seg av avviklingen. Inntil videre blir blant annet Johanneskapellet benyttet som møtelokale.* Av dette kan vi slutte at det ville sprengre den økonomiske evnen å oppruste huset. Samtidig er det tydelig at huset i Østersunds gate ikke lenger er tjenlig for virksomheten. Den gamle typen møter som huset var beregnet for, hadde tiden løpt fra. Det aktuelle antall møtedeltakere som en nå gjerne hadde, var mer passende for det lille Johanneskapellet, som for øvrig ikke lenger var særlig aktuelt som kapell, altså til kirkelige handlinger. Menighetsrådet er inne i siste år av sin fireårsperiode og nytt skal velges mot slutten av året.

Et par forbedringer i kirken kom i 1977. Et flyttbart gelender ble anskaffet til hovedtrappa til å sette ut når trappa skulle benyttes. Det var til nytte for mange, særlig når det var glatt. Også inne kom noe nytt. Som anonym gave ble det gitt en syvarmet lysstake. Giveren fikk en hjertelig takk i menighetsbladet. Uanmeldt og anonymt stod den bare der en vakker dag med et lite brev som fortalt at det var en gave til kirken. I løpet av året avviklet Lademoen kirkeforening sin virksomhet og foreningens midler ble overlatt til menigheten. Res. kap. *Egil Moen* sluttet i sin tjeneste etter fire års innsats for å overta sokneprestembetet i Ballangen. Søndag 9. oktober ble det holdt et avskjedsmøte på Lademoen skole for ham og hans familie. Da pastor Moen var i virksomhet på Lademoen gikk han gjerne under navnet Lade-Moen!

Nytt menighetsråd ble valgt for Lademoen søndag den 20. november etter høymessen der 46 avgav stemme. Valgt ble *Arne Haug*, *Marit Løhre Garnes*, *Brit Olsen*, *Brynjar Haraldsø*, *Tore Skeie*, *Åse Straume*, *Kari Bagøien*, *Terje*

Løken, Per Øverland og Ingeborg Harbo med de fem vararepresentantene: *Elin Madsen, Birgit Rude Trælnes, Ragnhild Myhr, Gunnhild Oftedal og Bjarne Malmo*. De ble valgt for tiden 1978-1981. Søndagen før ble det valgt eget menighetsråd for Lade. Endelig var de nye menighetsgrensene som var vedtatt to år tidligere, godkjent av departementet og samtidig ble Lademoen prestegjeld delt i to sokn, Ladehalvøya og Lademoen.

Det var altså ikke bare menighetsrådet som ble nytt fra 1. januar 1978. Både nye grenser og nye sokn fikk gyldighet fra da av. Så lang tid hadde en måttet vente på departementets godkjennelse av tidligere vedtak lokalt. Det er litt vanskelig å få tak i hva disse endringer kom til å bety for menighetsarbeidet på Lademoen, men det er tydelig at den nye oppdelingen og at det ble to menighetsråd, fikk betydning i begge de to nye sokn. Det er for øvrig nokså få bymenigheter som er oppdelt i to sokn. Det spørres om ikke soknedeling av et prestegjeld egner seg bedre på landet enn i en by. Uansett hva den nye administrative ordningen kom til å bety, så var det mange enkeltfaktorer som påvirket utviklingen på Lademoen. La oss begynne med endringer i personalet.

Fra 1. januar 1978 var en ny stillingsinnehaver på plass. For første gang fikk menigheten en kateket. Hun het *Greta Goksøyr* og skulle ha undervisningsarbeid i begge sokn. Hun fikk et særlig ansvar for konfirmantene og ellers for barn og unge. Tre veltjente arbeidere i menigheten tok avskjed dette året. Etter 16 år som klokker fikk *Olav Wiksén* avløsning. På årsfesten 9. april som fulgte etter årsmøtet på Lademoen skole, ble Wiksén takket for helhjertet innsats og overrakt et vakkert fat med inskripsjon. Menighetssøster *Aud Elvrøm* sluttet etter tre års tjeneste. Den 16. august fylte mangeårig organist, *Ivar J. Bonsaksen*, 70 år og ble æret med Hans Majestet Kongens fortjenestemedalje i gull. Da hadde han betjent orgelet i Lademoen i over 30 år. Han ble stående i stillingen ut året og ble etterfulgt av sin sønn, *Bård Einar Bonsaksen*, fra 1. januar 1979. Ny klokker etter Wiksén ble *Ingrid Pettersen*, selvom ansettelsen av henne først ble fast i 1981.

Ny res. kap. lot vente på seg. Stillingen ble utlyst en rekke ganger uten å få søkere. Det var særlig usikkerhet med hensyn til bolig som gjorde at søkere uteble. *Ole Winsnes*, som hadde gått av som sokneprest i Strindheim menighet, var vikar i stillingen; en vikartid som skulle vare i hele to år. Ved 'Lademoen hjem for gamle' sluttet bestyrerinnen, *Gjertrud Torseth*, den 1. mai og *Marie Leikvam* ble ansatt som ny styrer. Fra menighetslivet ellers merker vi oss at menighetsrådet vedtar å starte med kirkekaffe etter høymessen en del søndager. De ble holdt i lokaler på Lademoen skole etter innbydelse fra rektor der. 'Eldres Hyggestund' fikk et opphold på et års tid inntil de ble gjenopptatt i februar 1979. Høstinnsamlingen innbrakte ca. kr 27.000.-. Tre nye tiltak for barn og unge så dagens lys: Åpen klubbvirksomhet i Nedre Møllenberg 73, Lykten ungdomsklubb og Fritidshjemmet i Østersunds gate 3. Dessuten var en rekke andre slike virksomheter i gang så som pikeforeningen Blåklokken, Lykten

ungdomssenter, Unge Voksne-gruppa, Krapyl ungdomsklubb i Lyktens lokaler i Nedre Møllenberg 61, Knøttene og Miniknøttene.

Både Menighetshuset i Østersunds gate og Menighetsbladet vakte bekymring i 1978. Arbeidet med Menighetshuset ble ledet av et utvidet styre som samtidig skulle være plankomité. Husets telefon ble flyttet til prestekontoret fordi det trengtes flere linjer. Orgelet ble anbefalt demontert og lagret forsvarlig. Før dette ble iverksatt ble det innbrudd og orgelet ble så ramponert at det måtte kondemneres. På grunn av de løpende utgifter på huset var en inne på å leie det ut som kaldt lager. Menighetsbladet gikk med underskudd og en avvirket ordningen med bøsseinnsamling fordi det var vanskelig å skaffe bøssebærere. I stedet ble det lagt inn to giroinnbetalingskort i året. Samtidig ble det opprettet et bladkorps ”av ansvarsbevisste voksne som kunne bringe bladet rundt”. Dette gav overskudd og opplaget kunne økes fra 5000 til 6500 eksemplarer.

1979 kom ny res. kap.. Feltprest *Ola T. Lånke* søkte stillingen og søndag 2. september ble han behørig innsatt i sin nye stilling. Kateketen som hadde vært i prestegjeldet i to år sluttet i sin stilling. Hun hadde vært lønnet av ledige lønnsmidler til prestestilling og nå var det utsikt til å få en kapellan i tillegg til sokneprest og res. kap. Dermed var det ikke lenger penger til å beholde kateketen som hadde vist at menigheten i høy grad hadde trengt en kateket fortsatt. Mot slutten av året søkte *Ola Erik Domaas* kapellanstillingen, som han fikk og skulle tiltre på nyåret. Den 15. januar 1979 sluttet menighetssøster *Martha Kimo* for å gå over i annet arbeid. Menighetspleien kjøpte i februar en leilighet for sykepleier i Gamle Kirkevei. Likevel kom det ikke søkere til de ledige stillingene som menighetssøstre i Lademoen.

I 1979 ser vi at mange ulike lokaler ble benyttet til ulike arrangementer i menigheten. Mange av de større møtene så som menighetsfester som årsfest og høstfest ble holdt i Lademoen skoles nye gymnastikksal. Juletreffesten ble holdt i Barnevernsinstituttet Dronning Mauds Minne. Foreningsmøter ble gjerne holdt i hjemmene eller i Østersunds gate 3 eller i Nedre Møllenberg. Noen møter var i Johanneskapellet som nå var blitt til møterom. Likevel var det et sterkt ønske om å få velegnede rom som kunne disponeres friere. I løpet av 1979 flyttet sokneprest Sørensen ut av Innherredsveien 100 til eget hus på Ladehammeren. Trondheim kommune ved kirkevergen gav tillatelse til å benytte første etasje til møterom for menigheten. Andre etasje skulle brukes til bolig. Det var nødvendig med oppussing for å gjøre rommene egnet til møtebruk.

Før vi forlater 1970-årene i denne gjennomgåelsen er det fristende å trekke frem en av de mange trofaste frivillige krefter i menighetsarbeidet. *Aud Ulset-Hage* hadde vært søndagsskolelærer i Lademoen kirke siden 1947. Etter 32 år sluttet hun våren 1979. I et intervju i menighetsbladet i desember 1979 forteller hun litt om sin tjeneste. Hun ble bedt om å begynne under et møte i Salem. Hun hadde hele tiden hatt ansvaret for de største jentene. I den første tiden da hun bodde på Bakkaunet, fulgte barna i nabolaget henne til kirken. De kunne være 30-40 barn i følge. Da var de mange lærere. Første tiden var *Anna*

Dybvig leder, senere klokker *Holm*. På spørsmålet om det kommer like mange barn som tidligere, svarer hun: ”*I løpet av de siste årene har oppslutningen minket. Det kan jo ha flere årsaker. Etter at jeg flyttet fra selve Lademoen har jeg jo ikke daglig kontakt med barna som sokner til søndagsskolen. Dessuten reiser folk mer bort i helgene nå, barna har flere tilbud enn før, og kanskje ser både foreldre og barn mindre verdi i søndagsskolen enn de gjorde tidligere. Barnetallet i Østbyen har jo også gått sterkt ned.*” Hun avsluttet med å understreke hvilken stor velsignelse tjenesten som søndagsskolelærer hadde blitt for henne selv.

14. 1980-årene. Samfunnet blir hardere.

Det er særlig samfunnsforskerne som har pekt på at det norske samfunnet ble hardere og kaldere for mange på denne tiden. Vi er inne i den såkalte jappetiden. Egoismen fikk fritt spillerom og mange lærte seg til å bruke sine spisse albuer for å komme seg frem og kare til seg mest mulig av materielle goder. Det ble et ideal å bli rik - mest mulig rik forttest mulig. Etter krigen hadde mange kristne forkynnere advart mot materialismen. Ettersom de fleste nordmenn, også forkynnerne, fikk del i de mange nye materielle goder, forstummet advarslene. Begjæret etter materielle goder ser ut til å ha en tendens til å bli sterkere dess mer folk får del i dem. Mye vil ha mer, heter det fra gammelt av. Forholdet til medmennesket blir kaldere og samfunnet blir hardere. Åndelig liv blir nedprioritert.

Den 13. januar 1980 ble *Ola Erik Domaas* innsatt som kapellan i Lademoen. Han var ferdig med sin utdannelse til jul året før og ble ordinert til prest av biskop *Kristen Kyrre Bremer* i sin hjembygds kirke, Oppdal kirke, den 6. januar 1980. Siden han var den første oppdaling som ble prest, ble ordinasjonen vist stor oppmerksomhet og kommunen gav en middag i den forbindelse. Nå hadde Lademoen prestegjeld igjen prester i alle sine tre stillinger. To andre ansatte sluttet i sine tjenester: Etter 38 år sluttet *Erling Evensen* som dørvakt og etter 14 år sluttet *Roald Berg* som kirketjener.

Lademoen kirke ble 75 år i 1980. Kommunen bevilget midler til noe oppussingsarbeid slik at kirkerommet kunne presentere seg i fin stand til jubileumsuken i november. De gamle tavlene for salmenummer fra 1905 ble hentet fram fra kjelleren og pusset opp til ny bruk. Menighetsbladet gav ut et dobbeltnummer viet kirkejubiléet. Ellers merker vi oss de andre lokalene som ble brukt til menighetsarbeidet. Som i tidligere år ble julefesten holdt på Dronning Mauds Minne og årsfesten på Lademoen skole. Johanneskapellet ble ferdig oppusset og benyttet som møterom blant annet til bibeltimer og til menighetsrådsmøter. Det gamle menighetshuset er ute av bruk til menighetsaktiviteter. Deler av det var restaurert og benyttet til korttidsbarnehage for vietnamesiske flyktningebarn. Innherredsveien 100, som ble oppgradert ved dugnadsarbeide og utstyr gitt som gaver, ble åpnet for bruk om høsten og seksti

arrangementer ble holdt der frem mot jul. Dermed var behovet for møtelokaler langt på vei avhjulpet.

Høsten 1980 begynte en ny ungdomsklubb som fikk en åtteårig historie. Det var *Club 100*. Navnet knytter an til Innherredsveien 100 der klubben møttes om torsdagene klokken nitten. I historisk tilbakeblikk er klubben interessant fordi den godt belyser både det nye ungdomsmiljøet og menighetens forsøk på å tilpasse seg tidens puls. Et glimt av livet i klubben får vi i menighetsbladet i april 1981 side 6 til 7. Overskriften er *Tureliten i Club 100*. Det meste av plassen opptas av en fotomontasje som blant annet viser mange ungdommelige fjes sammen med de to prestene *Ola Erik Domaas* og *Ola T. Lånke* i alle slags turaktiviteter. Teksten er: "*Club 100 – klubben som lever fra weekend til weekend har avholdt sitt vinteropphold på Triangelheimen, Meråker fra 28.2. – 2.3. Tjue deltakere og diverse ledere kom med store forventninger av ulike slag. Hvilke som ble oppfylt og hvilke som falt død til jorden, er noe uklart. Programmet besto i alle fall av slalåmkjøring, mat, beskjedne mengder søvn, en god kristen film fra alpinmiljø, positive gruppemøter og heller dårlig bordskikk. Været var bra som det alltid er når klubben er på Meråker. Vi kommer gjerne tilbake til NKUF's "huset i skogen". Imens er vi tilbake i nr. 100 med ulike aktiviteter. Bildene på disse sidene er f. eks. de aller første produktene fra vår fortreffelige fotogruppe.*" Oppslutningen på de vanlige klubbkveldene var nokså beskjeden i motsetning til turene. Dette forteller blant annet at de unge hadde tusen tilbud og en uendelighet av nødvendige og mulige aktiviteter. Tidens puls var blitt høy. Dessuten hadde menigheten lite tjenlige lokaler å tilby og enda mindre kunne den bruke penger på ledere og fristende aktivitetstilbud. Selv om klubben fikk en åtteårig historie så var det et avbrudd fra 1984 til nyetableringen høsten 1986. Etter våren 1988 ble det stille om Club 100.

1981 var siste år i perioden for menighetsrådet og på høsten var det tid for nytt valg. Et par av de ting menighetsrådet var opptatt av på slutten av sin periode, var langtidsplanlegging for menigheten og byens planer for bydelen. Menighetsrådet satte i gang arbeidet med en langtidsplan for menigheten i forbindelse med at Kirkerådet hadde startet et slik arbeid på landsplan. Også kommunen var opptatt av planlegging for fremtiden. Som de andre bydelene fikk Lademoen sitt eget bydelsutvalg. Formann var Frøydis Gaare og hun ble intervjuet av Menighetsbladet. Hun forteller at bydelsutvalgene trer i funksjon 1. september, men at de ikke har avgjørelsesmyndighet. De skal altså være et rådgivende organ. Dermed pekte hun på den avgjørende svakheten i ordningen. Bydelsutvalget døde følgelig snart bort! Det samme kan en si om de store planene for fornyelse av bydelen. Det som ble realisert var først og fremst oppdateringen av parken og utviklingen av lekegater i Ulstadløkkveien og Østersunds gate.

Av nytt fra menigheten i 1981 var ansettelsen av *Gerd Sørensen* som ny kirketjener og at *Per Arne Wilson* kom som sivilarbeider. Som ny dørvakt etter *Erling Evensen* kom *Henry Møst*. Kirken fikk installert automatisk ringeanlegg

for kirkeklokkene. Johanneskapellet fikk som gave et todelt maleri med tittel Exodus (utgang) av *Marit Abel*. Det var en gave fra kunstneren selv. En stor begivenhet i prestegjeldet var at grunnsteinen kunne legges ned for *Kirkelig aktivitetssenter* på Lade. Det gjorde *biskop Bremer* den 12. mars. Grunnsteinsnedleggelsen ble etterfulgt av en fullsatt kveldsgudstjeneste i Lade kirke og kirkekaffe i universitetskantina på Lade.

En appell i Menighetsbladet under tittelen 'Menn se her!' har interesse fordi den kan fortelle noe om hvordan klimaet for foreningsmøter var blitt. Appellen lyder slik: ”*Er du mann og er interessert i et kristent fellesskap med andre menn? I så fall har vi noe vi kan tilby deg. Vi har en mannsforening i menigheten som samles en gang i måneden i Innherredsv. 100. Foreningen startet opp igjen i høst etter en tids opphold. Oppslutningen på de to første møtene var heller dårlig. Derfor håper vi på større interesse etter hvert. Første møte i år blir torsdag den 5. februar kl. 19.30. Det blir kaffeservering, andakt m. m. Vi er overbevist om at det er flere som er interessert i en mannsforening enn de som hittil har møtt fram. Riv deg løs og kom den 5. februar. Du er velkommen!* Appellen var nok forgjeves og mannsforeningen sovnet inn etter mange års virksomhet. Interessen syntes å være på hell for denne typen samvær.

I 1982 tok et nytt menighetsråd fatt på sin fire-års-periode, 1982-85. De som ble valgt, var: *Geir Havgar, Brit Skjelbred, Terje Lindland, Harald Skarsaune, Berit Uleberg, Åse Pettersen, Inger Faanes, Aase-Karine Øverland, Trine Løken Basit og Kari Havnen*. Varamedlemmer ble *Kåre Olav Sekkesæter, Elin Madsen, Greta Mortensen, Arne Wold og Bjarne Malmo*. Både Uleberg og Basit trådte ut i løpet av 1982 og de to første vararepresentantene rykket opp til faste medlemmer.

Et annet skifte i 1982 gjaldt kirkebenkene. Noen av dem hadde ikke tålt å bli løsnet og flyttet under den siste oppussingen. De ble foreløpig flyttet og lagret. Spørsmålet var om det skulle snekres nye kirkebenker eller om en skulle anskaffe stoler. Det var et sterkt ønske om å få gode stoler i stedet for de gamle, harde benkene. Et tredje skifte kom samme år: Menighetsbladet fikk både nytt navn og nytt format. Navnet hadde siden 1918 skiftet mellom 'Menighetsblad for Lademoen' og 'Lademoen menighetsblad'. Nå ble det til 'Menighetsblad for Lade og Lademoen'. Formatet gikk fra A-5 til å få samme høyde, men en vesentlig bredere form. Redaksjonen begrunnet endringen med at det gav bedre lay-out-messige muligheter.

I mange år hadde Lademoen hatt ulike arrangementer for eldre. I 1982 tok menighetspleien initiativ til å få en årvisse Eldres dag. Etter kirketid 7. februar ble det invitert til middag (Innherredssodd) på Dronning Mauds Minne. Det meldte seg omtrent 100 eldre. Hovedposten på programmet var et lysbildekåseri ved *Brit Skjelbred* om Lademoen før og nå. Arrangementet fristet til gjentakelse og det ble en årvisse foreteelse. Menighetspleien tok også initiativ til en besøkstjeneste i menigheten. Mange eldre bodde alene og hadde få kjente de kunne være sammen med. De ble sendt brev til alle over 70 år. De som ønsket

besøk kunne melde fra. Samtidig ble det arrangert kurs for frivillige som kunne tenke seg å være besøkere. Dette ble til velsignelse for mange, både for besøkere og for besøkte.

Menigheten hadde fremdeles to menighetssøstre, *Elin Madsen* og *Grete Sommervold*. Ser vi nærmere på deres arbeidsbetingelser, så oppdager vi at omsorgsstaten hadde greidd å ta knekken på det tradisjonelle diakonale arbeidet i menigheten. Avtalen med kommunen gjorde at menighetssøstre arbeidet 90 % av sin tid på lik linje med de kommunale hjemmesykepleiere, mens de kunne bruke 10 % av sin tid i menighetsarbeidet. De tilsvarende 10 % av lønnen betalte menigheten.

Foreninger, styrer og utvalg som leverte sin årsrapport til menighetsrådet forteller litt om deres virksomhet. Lademoen menighetspleie hadde hatt fire styremøter og hadde kunnet imøtekomme 65 av de 69 forespørsler om hjelp som de hadde fått i løpet av året. Regnskapet balanserte med ca. kr 300.000.-. Styret for Lademoen hjem for gamle hadde hatt fire styremøter og et julemøte sammen med pensjonærene og betjeningen. Regnskapet balanserte med 1.2 mill. Styret for Lademoen menighetshus/ plankomité gav uttrykk for håpet om at interessen for en ansiktsløftning for Lademoen bydel, skulle resultere i at man oppdaget  stersunds gate 1 som en mulig storstue for strøket. De hadde fått studenter fra NTH til å beskrive byggets mangler og hva som trengtes for å rehabiliterer det. Det hadde vært dugnader både der og i Innherredsveien 100 der særlig Yngre voksne hadde gjort en fin innsats. Undervisningsutvalget hadde hatt fem m ter og hadde arrangert tre godt besøkte medarbeidersamlinger. Lademoen kirkes guttekor hadde vært aktivt hele året og hadde opptrådt både i Lademoen og i nabomenighetene. Eldres hyggestund hadde hatt åtte av sine ti samvær i Innherredsveien 100. Sommerturen gikk til Fredly folkehøgskole i B rsa. Ett samvær var lagt til Tempe sammen med de eldre der. I Club 100 var aktiviteten liten og oppslutningen synkende. En weekendtur i september samlet 30 deltakere. KFUK-speiderne, som holdt til i kjelleren i Innherredsveien 100, hadde hatt tre m ter hver uke og melder om ”et jevnt og godt arbeidsår”. Lademoen sjømannsmisjonsforening hadde 28 medlemmer, derav 17 aktive, og hadde hatt 18 medlemsmøter og en festaften. Kr 7000.- var sendt til Sjømannsmisjonen. Lademoen kirkekor var et forsangerkor med fire sangere per gudstjeneste betalt direkte av kommunen. Menighetssøstrenes hjelpeforening hadde avholdt 17 medlemsmøter med gjennomsnittlig 20 oppmøtte. M tene ble holdt i Innherredsveien 100 hver annen tirsdag. De hadde en hyggekveld på Lademoen hjem for gamle, en busstur til Lian med 90 deltakere og en samfunnsaften i november. Voldsminde diakoniforening hadde 13 m ter og samlet inn kr 3005.- Lademoen diakoniforening telte 13 aktive og 12 passive medlemmer. De hadde hatt to styremøter og 9 foreningsmøter. De gav kr 8000.- til menighetsarbeidet. Foreninger som ikke hadde levert  rsrapport var: Bakkaune menighetspleie, Yngre voksne, Pikeforeningen Bl klokken, Gospelkoret og Lademoen kristelige ungdomsforening. I flere av disse var nok

aktiviteten på et lavmål. Et friskt, nytt initiativ ser vi likevel. Koret Ezekias hadde startet og var innmeldt i Norges kristelige ungdomsforbund. De hadde 16 betalende medlemmer og hadde skaffet musikkinstrumenter og sanganlegg. Koret hadde deltatt på en rekke menighetsarrangementer i Lade og Lademoen. Lademoen menighetskasse balanserte med ca kr 140.000.-

Når vi går slik fra år til år gjennom menighetens historie, er det nærliggende å lete etter det som er nytt og endret i hvert enkelt år. Det nye står på bakgrunn av alt det som er likt og uendret, nemlig gudstjenestene, dåp, nattverd, brudevielse og begravelse og alle de ansattes jevne tjeneste. Den regelmessige tjenesten til menighetsøstrene, dørvakten, prestene, klokkeren, kirketjeneren og de andre er det lite nytt å melde om. Foreningene, menighetspleien, aldershjemmet, menighetsrådet, speiderne og alle de andre frivillige kreftene gjør sin trofaste innsats. På en måte virker kirkens liv merkelig skjermet i samfunnet. Der er liksom et stille og fredet sted midt i en stormfull og farlig verden. Likevel er kirken en del av samfunnets liv. Når en går gjennom de skriftlige nedslag av menighetens virksomhet, er det lite av den store verdens problemer en møter. Av og til merker en det. Ikke minst i forbindelse med ofringer til ulike formål banker store problemer nasjonalt og internasjonalt på døren. I 1983 dukket et slikt problem opp. Den unge forkjemperen for menneskerettighetene i Mellom-Amerika, den kristne kvinnen, *Marianella Garcia Villas*, ble myrdet i El Salvador. Hun visste at hun kjempet med livet som innsats og hadde noen måneder før hun døde bedt om at man måtte protestere til presidenten om hun ble tatt av dage. Vårt menighetsblad formidlet gratis protestkort som hver enkelt kunne sende. Ellers var jo både misjonsarbeidet og andre aktiviteter i menigheten en åpen dør ut mot den store verden.

1983 hadde den vanlige blandingen av store og små spørsmål som preger dagligdagen. Kirketjeneren som vi hadde hatt i 2 ½ år, *Gerd Sørensen*, sluttet etter en flott innsats, for å fortsette sin musikkutdanning i Tromsø. *Håkon Stenmark* kom som vikar. Organisten hadde permisjon i halv stilling og vi fikk en ung moldenser, *Oddbjørn Sæbø*, som vikar. Det nødvendige innsamlingsarbeidet gikk sin gang. Høstinnsamlingen hadde vist en synkende tendens. Resultatet hadde i flere år ligget på ca. kr 20.000.-, men kom nå ned på vel kr. 18.000.-. *Menighetsrådets Givertjeneste*, der villige folk skulle love et bestemt beløp jevnt som gave til menigheten, innbrakte ca. kr 19.000.- Den igangsatte Besøktjenesten blir videre oppbygd. Det ble avdekket at også i Lademoen var ensomhet et utbredt problem. Spørsmålet om hva som skulle gjøres med kirkebenkene eller nye stoler, var stadig åpent. Klokkeren, *Ingrid Pettersen*, fikk av biskopen fullmakt til å assistere prestene ved nattverden. Lademoen hjem for gamle måtte en tid ha færre pensjonærer fordi branntilsynet hadde kommet med krav om utbedringer som det tok tid å etterkomme. Mot slutten av 1983 kunne tallet igjen komme opp i femten pensjonærer.

Den største begivenheten i 1983 var nok innvielsen av Olavsgården kurs- og konferansesenter på Dalen. Det hadde 30 overnattingsrom, kurs- og konferanserom, salong, bibliotek, spisesal og eget kapell. Kapellet ble vigslet den 13. mars og kirkelig lagt under Lademoen menighet. Både Olavsgården og Dronning Mauds Minne var begge de eneste i sitt slag innen Den norske kirke. Olavsgården skulle også være stiftsgård for Nidaros bispedømme. Planene var mange for en slik sentralkirkelig institusjon i Nidaros.

Av de aktiviteter som ikke hadde levert rapport året før, har følgende sin melding i menighetens årsrapport: Unge voksne meldte at de første halvår hadde kommet sammen én gang i måneden i Innherredsveien 100 med noen programinnslag, men mest som sosiale samvær. I annet halvår hadde de hatt vekselvis bibeltimer og foredragsmøter hver fjortende dag. Søndagsskolen hadde ikke fungert tilfredsstillende. Dens rapport sier: *"På ulike måter har vi prøvd å informere og motivere, men gjennomsnittstallet hver gang er blitt værende ved 2-3 barn. I 1984 vil søndagsskolen fungere mer som en kombinasjon mellom søndagsskole og barnepark, slik at ansvaret deles mellom de som har behov for barnetilsyn under gudstjenesten."* Med andre ord: Tiden hadde også løpt fra søndagsskolen i sin gamle form. Denne hederskronte virksomhet i Lademoen hadde kommet til sin slutt. Prestegårdens misjonsforening hadde ni medlemmer. Formann var Turid Haug. De hadde hatt ti møter og kr. 4350.- var sendt til Det norske misjonsselskap. Den lille hjelper, Laugsands egen forening, mente at *"den var en intern husforening som ikke kunne interessere menighetens årsmøte"*. Bakkaune menighetspleieforening tallet seks medlemmer. Den hadde som tidligere, hatt møter privat én gang i måneden. I 1983 samlet de inn kr.1615.- til menighetspleien.

En rekke nye trekk setter sitt preg på arbeidet i 1984. Året begynte med jule- og nyårsfesten den 8. januar. Den ble holdt i det nye Kirkelig aktivitetssenter på Lade og var felles for de to menighetene. Et nytt trekk er at det ble mye samarbeid mellom de to menighetene. Skjærtorsdagens gudstjeneste ble holdt som kveldsmesse. Den ble etterfulgt av et hyggelig samvær i Kirkelig aktivitetssenter. Arrangementet var vellykket. Om høsten hadde begge menigheter felles høstfest samme sted. Det ble et stemningsfullt møte med vietnamesisk kultur, mennesker og skikker. Smaksnervene ble satt på en uvant prøve med asiatisk mat. Det nære samarbeidet mellom de to menighetene ser vi også av at de to menighetsråd hadde felles avslutning for vårsemesteret på Lian restaurant. Lademoen menighets årsmøte ble holdt i Innherredsveien 100 med etterfølgende årsfest. Det var nok ikke fritt for at noen hver trakk sammenlikninger mellom den rammen en kunne ha i nye, store lokaler på Lade og i den gamle presteboligen i Innherredsveien. Nok et eksempel på samarbeidet var at de to menighetene mot slutten av året, den 15. desember 1984, var vertskap for en mottakelse for fredsprisvinner, biskop *Desmond Tutu*. For de mange som var til stede ble det en uforglemmelig opplevelse.

Et annet nytt trekk var den store gjennomtrekk i menighetsrådet. Ved årets begynnelse hadde en brukt opp alle vararepresentanter. Likevel hadde rådet bare åtte medlemmer fordi *Kari Havnen* hadde reist til Amerika og *Harald Skarsaune* hadde dratt til Singapore for fire år. Rådet vedtok å innkalle de to neste som hadde stått på valglisten, nemlig *Lisbeth Skogen* og *Ingrid Olsen*. Disse to møtte senere som faste medlemmer. Årsberetningen sier: ”*I heldige øyeblikk kan altså menighetsrådet være fulltallig.*” Vi ser altså at folk har blitt mer mobile. I tidligere tider satt folk i rådet periode etter periode. Nå var det blitt ikke bare vanskelig å få folk til å gi noe kontinuitet fra periode til periode; det var vanskelig å få folk til å sitte ut den tid de var valgt for.

1984 viser enda flere nye trekk. Det settes i gang en menighetsskole. Den begynte den 26. september med et opplegg for pensjonister over seks kurskvelder med tittelen ”*Hjelp - jeg er blitt pensjonist!*” Den første foreleser var sokneprest *Gerhard Solbu*. Senere kom blant andre professor *K. Gunnar Gøtestam*, sosionomene *Britt Unni Brevik* og *Bodil Husby* fra Trondheim trygdekontor og *Marie Aakre* fra Regionsykehuset. Menighetsskolene skulle ikke bare være for pensjonister. Målet var et omfattende opplegg for alle fra 4-åringene til de gamle. Det var laget en fiks logo for den nye skolen. Nytt av året var også Fredagsåpent i Innherredsveien 100. Der ble det invitert til sosiale samvær for alle interesserte én eller flere fredagskvelder i måneden klokken tyve med ulike programinnslag. Dette var en slags videreføring av virksomheten til Unge voksne.

Også i nærmiljøet ser vi nye trekk. Lademoen hadde hatt sporvogn siden den var helt ny i Trondheim, nemlig med linjen fra Voldminde til Ila. Først var det hestesporvei. Fra 1901 var det elektrisk sporvogn. I 1984 kom nye, moderne trikker innkjøpt fra Tyskland. Den første av de nye vognene ble presentert i Menighetsbladet med et bilde fra holdeplassen ved Lillebykiosken. Nå kan vi ta disse nye trikkene som et tegn på at ikke alt som var nytt og moderne hadde livets rett. Det tok jo ikke lang tid før kommunestyret snudde helt rundt i trikkespørsmålet og nedla bytrikken! Trikken var hverken det første eller det siste offentlige tiltak som ble opprettet og nedlagt på Lademoen, men dette er vel ikke stedet å skrive om alt bydelen har mistet. Heller ikke alt det nye som ble lansert i menigheten fikk særlig lang levetid. Tiden var blitt en annen.

Det ble langt flere og langt raskere endringer enn før på så mange områder. Noe var likevel kommet for å bli. I 1984 presenterer Menighetsbladet et annet nytt nærmiljøtiltak, nemlig *Østbyen helse- og eldresenter*. Det hadde åpnet allerede den 13. mai 1983 som det første i sitt slag i Trondheim. Det holdt til i nye lokaler i Innherredsveien 56 og hadde mange helse- og velferdstilbud. Der var også kafé der en kunne både få kjøpe både kaffe og middag. Senteret under sin leder *Kari Billehaug* ville først og fremst være de eldres eget senter der de skulle få prege aktivitetene som var av alle slag så som bingo, moteoppvisning, turer, foredrag og så videre. Senteret er et uttrykk for det moderne omsorgssamfunnet. Det kan sees som en konkurrent til menighetens

Eldres hyggestund og de tradisjonelle aktiviteter for eldre, men det er nok rettere å konstatere at denne typen verdslige tilbud finansiert av kommunen, er kommet for å være en del av bydelens liv. Menighetsbladet ønsket senteret hjertelig velkommen til bydelen.

Barnetallet i bydelen hadde gått dramatisk ned. Både Lilleby og Lademoen skoler ble truet med nedleggelse. Det ble utarbeidet forslag og tegninger til ombygging av Lilleby til bydelshus. Bydelshus ble skolen ikke, men omlegging ble snart nødvendig. Bydelen var inne i den største omleggingsprosess i hele sin historie. Hvor ville veien gå? Vender vi så tilbake til menighetens indre liv møter vi enda flere endringer. Pengeinnsamlinger var ikke noe nytt, men en lette etter nye veier til å få inn midler. Flere ganger i året ble det holdt loppemarked. De to loppemarkedene i 1984 innbrakte over kr 19.000.-. Høstinnsamlinga per giro nådde opp i kr 18.226.85 og den lille skare av faste givere i Givertjenesten gav kr 13.350.-. Det var ikke til å skjule at strevet med å få inn penger tærte på kreftene til de trofaste.

Elin Madsen sluttet som menighetssøster eller menighetssykepleier i 1984 etter 3 1/2 år i tjenesten for å begynne som klokkerdiakon i Bakklandet menighet. En av de trofaste tjenerne i menigheten døde dette året. Det var *Arne Stoum* som hadde vært dørvakt i Lademoen kirke siden november 1966. Han måtte slutte sitt arbeide i Posten på grunn av sykdom, men han fortsatte i Lademoen der mange satte pris på hans vennlig smil.

Tjenesten som dørvakt fortjener å omtales særskilt. Helt siden Lademoen kirke var ny hadde dørvakter vært ansatt. Også i Oldkirken og i Middelalderkirken fantes det dørvakter i menighetene. Der var det den laveste innvielsesgraden for prester, ostiarius, som betyr dørvokter. Han hadde blant annet ansvaret for kirkens nøkler.

I 1908 og mange år fremover var funksjonen i Lademoen å holde ro og orden ved inngangen. Det fremgår for øvrig av Instruks for dørvaktene ved de kommunale kirker i Trondheim i fem paragrafer utformet av *Paul Sæbø* den 4/10-1940: ”§ 1 Dørvokteren har å være tilstede i kirken ved alle gudstjenester og offentlige møter i kirken. Han har å være tilstede senest ¼ time før forretningens begyndelse og hindre inntrengen av støyende barn og personer som kan vække anstød, påser at dørene åpnes og lukkes således at støy derved ikke inntreter og at de – særlig om vinteren – ikke holdes åpne længer enn nødvendig. § 2 Dørvokteren påser at støy eller høirøstet tale, som kan virke generende på forretningen, ikke foregår i kirken eller i dens ganger eller dens umiddelbare nærhet. Likeså har han å yde de øvrige funksjonærer ved kirken den bistand disse behøver, forsåvit dette kan skje uten at hans egen tjeneste derved forsømmes. § 3 Forsåvit ved noen forretning biskopen eller noen av menighetens prester ikke er medvirkende tilkommer det dørvokteren en godtgjørelse a kr. 5.00 pr. gang. (Dette er altså en ekstra godtgjørelse som kom i tillegg til hans ordinære lønn). § 4 Dørvokteren ansettes av menighetsrådet med en gjensidig oppsigelse av 1 – en – måned. Han kan dog straks avskjediges om

dette finner at han ikke utfører sin tjeneste tilfredsstillende eller hans forhold i eller utenfor tjenesten ansees til skade for stillingen. § 5 Kirketjeneren er dørvokterens nærmeste foresatt, - til hvem han har å henvende seg angående tjenesten.” Siden kirken var ny ser vi at tjenesten har forandret seg fra å sørge for ro og orden ved og omkring inngangen til å ønske folk velkommen og gi dem salmebøker. Det er all grunn til å understreke at det bør være en eller flere ved inngangen som ønsker folk velkommen til gudstjenesten. Dette samsvarer også best med den eldgamle kirkelige skikken med å ha en dørvakt.

1985 ble innledet med 100-års-jubiléet til Prestegårdens misjonsforening den 14. januar. Den var stiftet som Bakklandet kvinneforening den 17. januar 1885 av sogneprest *Gustav Adolf Borgen*. Da res. kap. i Bakklandet, *Simon E. Jørgensen*, flyttet til Lademoen som sogneprest i 1905, flyttet en del av foreningen med til Lademoen. Dermed ble Prestegårdens misjonsforening til. Den hadde månedlige møter i prestegården og vanligvis var det prestefruen som ledet foreningen. I 1979 gikk en annen misjonsforening, Hedningemisjonsforeningen, inn i Prestegårdens misjonsforening. I jubileumsåret hadde foreningen ni medlemmer. Turid Haug var formann.

Våren 1985 brøt det gamle orgelet i Lademoen sammen. Det var ikke uventet. Mange skavanker hadde oppstått gjennom årene og det hadde ikke vært penger til å stelle det skikkelig. Flere konserter måtte flyttes. Det ble satt i gang et hektisk arbeid for å skaffe midlertidig erstatning for orgelet. Det ble først leid inn et flygel, men det kunne ikke lenge være til god nok hjelp. Brødrene Torkildsens orgelbyggeri a/s i Åsen bygde i løpet av sommeren om det ryggpositivet kirken hadde hatt fra 60-årene, til et såkalt kororgel som ble en god hjelp. Det ble ferdig til kirkens 80 års jubileum på høsten. Det store spørsmål var hva som skulle skje med hovedorgelet som nå stod taust. Menighetsrådets årsberetning sier: *”Selv om det nye kororgelet er en bra straksløsning, er det forutsetningen at kirka i løpet av en dryg femårsperiode skal kunne få sitt nye kirkeorgel.”* Senere har meningene blant fagkyndige vært delt i spørsmålet om det gamle orgel kan og bør gjenoppbygges eller om det må bygges et helt nytt orgel. I begge fall er det snakk om store uttellingene. Og det skulle gå mer enn fem år! Først i jubileumsåret 2005 er det igjen lyd i det store orgelet på orgelgalleriet!

Et viktig skifte skjedde i menigheten i 1985: På første søndag i advent tok menigheten i bruk den nye norske salmeboka. Landstads reviderte salmebok ble skiftet ut med den nye Norsk salmebok. Magnus Brostrup Landstads salmebok kom i 1860-årene og ble i 1920-årene *”revidert av stiftsprost Gustav Jensen ved bistand av en komité”*. Den var blitt benyttet i en lang årrekke. Landstads rev. og Nynorsk salmebok var nå blitt arbeidet sammen til en felles salmebok både for nynorsk- og bokmålsbrukere. De innføringskvelder det var innbudt til, samlet få folk, men den nye salmeboka gled nesten smertefritt inn til bruk i gudstjenesten. Noen savnet nok en del av de salmer som var sløyfet, men mange gode nye var kommet til.

To nye ansatte kom i 1985. Om høsten kom *Britt Arnhild Lindland* som diakoniarbeider i delt stilling i de to menighetene. I desember ble urmaker *Karl-Fridtjof Johansen* ansatt i $\frac{3}{4}$ stilling som kirketjener. Med støtte fra menighetspleien ble det satt opp en rullestolsrampe ved inngangen til Johanneskapellet. Menighetsrådet hadde store planer med utskiftning av gulvet i kirkerommet og innsetting av nye stoler. Etter langvarige forhandlinger hadde de kommunale myndigheter gått med på å stille kr 300.000.- til rådighet for nytt gulv og varmeanlegg. Betingelsen var at menigheten selv måtte bekoste innkjøp av 500 stoler til kr 325.000.-. Dermed ble det til at kirka ble stengt etter nyttår 1986 for å få nytt gulv med innlagt ESWA-varme. Ellers merker vi oss at det kommer et '*nødrops fra Lademoen diakoniforening*' som det heter i menighetsbladet. Den må straks ha flere medlemmer om den skal kunne fortsette sin virksomhet. Der oppfordres det samtidig til ny oppslutning om de tre andre diakoniforeningene i Lademoen som også trenger nye medlemmer.

1986 startet altså med en stengt kirke og et nyvalgt menighetsråd. Valget ble holdt 13. oktober foregående år og fikk dette utfallet: *Jostein Myhre, Anne Kristin Konstad, Greta Mortensen, Toril Gjessing, Turid Hatlen, Tore Slyngstad, Sverre Inge Heimdal, Odd Wigum, Meg Skjelmerud og Kristine Overå* med disse fem vararepresentanter: *Ingrid Olsen, Svein Roar Flatås, Lisbeth Skogen, Reidun Løken og Turid Brønmo*. De aller fleste var nye i forhold til det tidligere rådet. En av de store oppgavene som ventet på det nye rådet var å finansiere innkjøpet av stoler til kirka skulle åpnes ut på våren. Det ble til at det store beløpet ble forskuttert til innkjøpet og at midlene måtte samles inn etterskuddsvis. Det ble åpnet en innsamlingskampanje under parolen *Nye stoler*. Hver stol kostet kr 650.- og hver kirkegjenger ble oppfordret til å kjøpe sin egen stol. I løpet av året kom det inn ca. kr 32.000.- så det var langt igjen! For øvrig innbrakte høstinnsamlingen ca kr 16.000.- og Givertjenesten kr 10.000.-. Menighetskassen avsluttet året med et underskudd på kr 233.334.71.

I dagene 3.-8. juni var det bispevisitas i Lademoen. 1986 var jubileumsår for begge de store skolene på Lademoen. Lademoen skole ble 80 år og Lilleby 75. Det ble feiret i behørig form, men nedleggingsspøkelset lurte i bakgrunnen. Menigheten var opptatt av skolenes framtid. Ingen ting kunne vel mer enn nedleggelsen av de store skolene markere at situasjonen var blitt en annen for bydelen. Høsten 1986 ble Club 100 reetablert og var i virksomhet ut våren 1988.

I 1986 var det igjen skifte av kirketjener. Fra 15. november var *Målfrid Anderson* fra Tingvoll på plass i stillingen. Mange håpet nok at hun ville bli på plass i en lengre tid enn sine forgjengere de siste år. Ellers merker vi oss at Lademoen kirkekor i 1986 gikk over fra å være et forsangerkor, syngedamer, til et virkelig menighetskor. Leder er organisten og det er ønske om å utvide koret fra de 10-12 sangerne som er med. Angående menighetshuset i Østersunds gate gjorde menighetsrådet etter anbefaling av husstyret følgende vedtak i desember: "*Menighetsrådet gir husstyret mandat til å forhandle med kommunen om salg*

av Lademoen menighetshus, Østersundsgt. 1. Gunstige brukervilkår bør sikres. Tidsfrist 1. febr. 1987.”

Et par av diakoniforeningene fikk søkelyset på seg i 1987. Lademoen diakoniforening som snart skulle feire sitt 60-års-jubileum, valgte å ta pause som det heter i menighetsbladet. Foreningen ble grunnlagt av sogneprest Kielland og frue i 1928. Et trofast arbeid hadde vært utført i denne lange tiden. Penger var samlet inn til diakonien, ulike arrangementer, åpne for alle, var holdt i alle år og dessuten hadde foreningens egne medlemmer i sine møter hatt oppbyggelige og trivelige sosiale samvær. Nå begynte de å bli gamle og rekrutteringen hadde stanset opp. Pause var et annet ord for avslutning av et rikt arbeid. Voldsminde diakoniforening feiret sitt 30-års-jubileum med stor festivitas den 29. oktober 1987. Foreningen hadde alltid hatt omkring ti medlemmer og møtene ble holdt i hjemmene hver tredje uke. Tre av de opprinnelige medlemmene var fremdeles med.

I de ansattes rekker ble det store skiftninger i 1987. *Ola Erik Domaas* sluttet etter syv år for å bli studentprest for norske studenter i USA. *Ola T. Lånke* hadde permisjon fra september og ut året. Organisten, *Bård Bonsaksen*, fikk permisjon fra mars til september og diakoniarbeideren, *Britt Arnhild Lindland*, sluttet ved utgangen av året. Også menighetssøsteren, *Grete Sommervold*, sluttet. Bakgrunnen for hennes avskjed var at Trondheim kommune sa opp den mangeårige avtalen med menigheten og Grete måtte slutte 1. april 1987. Kommunen gjorde med dette brått og brutalt slutt på den lange nestekjærlighetens tradisjon som begynte med diakonisse *Johanne Bjerkeset* før menigheten ble dannet og senere gjennom den lange rekken av diakonisser og menighetssøstrer. For å gjenoppta denne tjenesten måtte menigheten finne andre veier til å ta opp sin diakonale forpliktelse. I menighetstjenesten ble det flere vikarer. For organisten kom *Anita Barlien* på orgelkrakken. Vikarprest *Hans Jakob Dahl* kom inn i Lånkes sted.

Kirkekorets årsberetning forteller: *”Koret hadde liten virksomhet i vårsemesteret 87, med sang under konfirmasjon i kirka som høydepunkt. Ellers ble det sang ved menighetsfest og ved Lademoen hjem for gamle... Koret har vært preget av rekrutteringsproblemer, og organist Bonsaksen fant det riktig å legge virksomheten ”på is” på ubestemt tid. Det er vanskelig å drive kor – uten kor. Pr. dags dato finnes ingen virksomhet. Bård Bonsaksen.”* Også Lademoen kirkes guttekor klaget over rekrutteringen, men det hadde full drift med mange opptredener. Det ble stadig ledet av *Ivar J. Bonsaksen*.

Menighetsbladet har i 1987 et stort oppslag om Internasjonalt senter i Blindes hus ledet av den kurdiske syreren Said Al-Hajji, som var blitt norsk statsborger og snakket godt norsk. Tiden hadde kommet til at mange asylsøkere, flyktninger og innvandrere begynte å komme til Lademoen. Også som trofaste kirkegjengere skulle vi få noen innvandrere. Mange ble kjent med den smilende Genet fra Eritrea. Hun og hennes mann Tesfay, som var prestesønn, var ofte å se

i kirken. Elsa var også fra Asmara i Eritrea. Hun kom til Norge i 1983 og bodde på Lademoen med mann og fire barn.

Også i 1988 ble det mye turbulens i de ansattes rekker, særlig blant prestene. Sogneprest *Sørensen* fikk permisjon fra august og *Ola T. Lånke* ble konstituert som sokneprest; *Paul Skuland* fungerte som res. kap. fra august og *Brita Hardeberg Hermstad* var vikarprest fra august. I hennes sykefravær kom biskop *Thor With* fra november 1988. Diakoniarbeider fra 1. februar til 10. september var den finske *Siv Ekman* og deretter overtok *Britt Tørring*. Sokneprest *Sørensen*'s permisjon for å fungere som prest på Svalbard, har en særlig interesse fordi den kan belyse de ulike sider av permisjonspraksis for en sentral menighetsprest. Prestestillingen på Svalbard var utlyst som en åremålsstilling for opptil fire år med automatisk permisjon fra ordinær tjeneste, som ellers for offentlige åremålsstillinger. *Sørensen* søkte stillingen under denne forutsetningen. Da kunne hans stilling i Lademoen vært utlyst som et fire års vikariat. Det ville utvilsomt vært en bedre løsning for menigheten enn de mange skifter som ble resultatet. Biskop *Bremer* ville likevel ikke anbefale mer enn to års permisjon. For å unngå ekstra problemer i forholdet til biskopen, søkte *Sørensen* først om permisjon foreløpig for 2 år, hvilket Justis- og Kirke departementet var innforstått med ville føre til en fornyet søknad om utvidet permisjon i nye 2 år. Dersom *Sørensen* hadde fått aksept for en fire års permisjon 1988-1992 fra begynnelsen av, kunne stillingen vært lyst ut som et 4-årig vikariat som sokneprest og de fleste problemer ville antakelig ha vært unngått.

Innen menighetens grenser lå de to kirkelige institusjonene *Dronning Mauds Minne* og *Olavsgården*. De levde begge sitt eget liv og det var ikke så mye praktisk forbindelse. *Olavsgården* var bygget og åpnet med store fremtidsplaner. Planene ble endret og *Olavsgården* ble leid ut til Det norske misjonsselskap og Norges samemisjon, som drev bibelskole (Bibelskolen i Trondheim, BiT) der. Den het tidligere Misjonsbibelskolen og var blitt flyttet fra *Stjørdal* i 1986. Av og til kom folk derfra til gudstjenestene i *Lademoen kirke*.

Av enkeltheter fra kirken og menighetslivet i 1988 kan nevnes at takrenner og nedløpsrør på kirken ble utbedret og at skader på tårnet ble stelt. Det ble arbeidet med å få godkjent en plan om å få innredet et kjøkken i kirken. Slik godkjenning ble gitt av departementets kirkekonsulent, men ikke av de kommunale etater. Det forelå godkjenning til å sette opp lave skilleelementer bak i kirkerommet for å benytte det til kirkekaffe og til andre samvær. Menighetsbladet gikk med et betydelig underskudd som ble dekket av menighetsrådene med ekstraordinære tilskudd i størrelsesorden kr 20.000.-. Om aktiviteten i kirka sier årsmeldingen at det er en markant økning av antallet vielser og i antall nattverdgjester. Om foreningslivet sier den bl.a.: "*Når det gjelder ungdomsarbeidet, kom dessverre ikke Club 100 i gang igjen med arbeidet etter siste sommerferie på grunn av manglende oppslutning. Kveldsåpent har også hatt problemer sist høst. Ellers vil en peke på at det har*

vært nedgang i antallet bibelgrupper, og at en gammel forening, Bakkaunet menighetspleieforening, har måttet innstille på grunn av sviktende tilgang på nye medlemmer.”

I 1989 var det tid for et nytt menighetsråd til å ta fatt på sin fireårsperiode, 1989-1992. Valget var avholdt den 8. oktober året før og valgt ble: *Per Øverland, Jenny-Anne Sigstad, Gunvor Sekkesæter, Leiv Arild Andenes Jacobsen, Asbjørn Auran, Ragnhild Myhr, Torbjørn A. Fredriksen* og *Berta Haugland* med følgende fem vararepresentanter: *Solveig Dahl, Turid Brønmo, Tone Ingeborg Schevik, Randi Dugstad* og *Målfrid Anderson*. Vi ser at de faste representantene var redusert fra ti til åtte. Og som tidligere var det få som var over fra det foregående rådet. Den store turbulensen blant de ansatte fortsatte fra forrige år. Den 18. september sluttet *Ola T. Lånke* etter ti år for å bli stiftskapellan knyttet til bispekontoret og *Paul Skuland* ble konstituert som sokneprest fra samme dato. *Brita Hardeberg Hermstad* var sykemeldt store deler av året og *Kirsten Almås* kom som vikar fra 18/9. *Brit Tørring* var diakoniarbeider fram til 1. september

1989 var et vanlig år når det gjelder utleie av kirken til ulike konserter. Det kan være av interesse å se hva som skjedde på denne fronten et gjennomsnittså. Lademoen kirke ble jo regnet som et godt lokale for konserter. 8. mars: Musikklinja ved Heimdal videregående skole, 12. mars: Midt-Trøndelag symfoniorkester, 6. april: Trondheim symfoniorkester, 9. april: Heimdal musikkorps, 1. mai: Sangkoret Lundarljom og Melhus mannskor, 17. mai: Trondheim Ten Sing, 29. juni: Trondheim symfoniorkester og 17. desember: Nidarholm musikkforening.

15. 1990-årene. Foreningenes tid er ute.

Som vi har sett i det foregående, ble det tydelig at foreningene i sin gamle form hadde vanskelig for å overleve slik tiden hadde blitt. Både arbeids- og fritidslivet var blitt et annet. Yngre kvinner var gjerne blitt yrkeskvinner. Alle yrkesutøvere merket sterkere krav fra arbeidsplassen om topp innsats til enhver til. Uendelig mange fritidstilbud var kommet. Eget hus, bil, båt, hytte ved hav og på fjell som mange nå hadde fått seg, krevde sin andel av tiden. I 1990-årene ser vi at denne nye strukturen i samfunnet har vunnet fram og satt sitt preg på menighetslivet. Selv om mye av menighetslivet fortsatte i det gamle spor så var det svært tydelig at tiden var blitt en annen. Bare et fåtall av foreningene i Lademoen, som hadde vært foreningsmenigheten fremfor noen i byen, var fremdeles i sving.

I årsmeldingen for 1990 nevnes bare tre foreninger, to arbeidet for diakonien og én for sjømannsmisjonen. Den eldste av foreningene, Hjelpeforeningen, feiret sitt 90-års-jubileum den 12. februar. Den hadde tyve medlemmer og holdt hver fjortende dag sine samlinger på Laugsands aldershjem. Året før hadde den for første gang måttet sløyfe sin tradisjonelle

høstbasar fordi medlemmene var blitt for gamle. Gjennom nitti år hadde den gjort en imponerende innsats for dem som trengte hjelp. Den hadde overlevd at diakonissene ble borte og senere at menighetssøstrene også forsvant fra menigheten. I jubileumsåret gav den kr 16.000.- til menigheten i gave.

I 1990 vedtok styret i Lademoen kristelige ungdomsforening å nedlegge sin virksomhet etter hundre års arbeid til glede for ungdommen og menigheten på Lademoen. Dette viktige arbeidet for barn og i ungdom i strøket kan en lese om i den lille boken om *Ynglingen på Lademoen*. Styret solgte sitt store hus i Nedre Møllenberg og gav pengene til Norges kristelige ungdomsforbund og til Lade og Lademoen menigheter. Lademoen fikk kr 20.000.- til barne- og ungdomsarbeid i menigheten.

Prestesituasjonen var i 1990 slik: Soknepresten var fremdeles på Svalbard. *Paul Skuland* fungerte som sokneprest bortsett fra i en stipendperiode fra september til desember da den nye kapellanen, *Jan Asbjørn Sagen*, fungerte. *Brita Hardeberg*, som hun nå het, var vikarprest, men kunne bare arbeide i halv stilling slik at *Kirsten Almås* nærmest var vikar for vikaren! Klokker, organist og kirketjener var alle heldigvis på plass og mye ekstra falt på dem, ikke minst på klokker *Ingrid Pettersen*. Det er verdt å merke seg hva Skuland skrev i sin årsrapport: *"Det er imidlertid grunn til gjennomtenkning av noen sider ved menighetens liv og se om vi kan snu de negative trender som er der. En av grunnene til dette er åpenbart prestesituasjonen de siste årene med stadige utskiftninger og forskjellige vikarer. Etter at den nye kapellanen Jan Asbjørn Sagen var på plass fra 1. februar, håpte vi at dette ville stabilisere seg. Vi hadde imidlertid fortsatt vikarprest Brita Hardeberg kun i 1/2 stilling. Kirsten Almås vikarierte i den andre halvdel hele året. Det fungerte bra, men to halve er ikke så bra som en hel uansett. Da så undertegnede gikk ut i tre måneders studiepermisjon på høsten uten at vi fikk vikar, ble det harde dager for de gjenværende. Sokneprest Bjørn Sørensen hadde opprinnelig permisjon fram til 1/8 1990. Han fikk imidlertid forlenget denne med ytterligere ett år. Det er ting som tyder på at han vil forbli ennå en stund. Dette medfører selvfølgelig problemer. For de øvrige ansatte i menigheten er jo situasjonen god og stabil. Ingrid Pettersen og Målfrid Anderson gjør en ypperlig jobb i kirken. De har vært uvurderlige å ha i denne tiden. Det ser ut til at den nærmeste framtiden vil fortone seg omtrent like vanskelig, i hvert fall i år. Undertegnede har fått ny jobb som kapellan i Grorud menighet i Oslo og drar, antagelig ved St. Hans-tider. Det må dermed ansettes ny kapellan. Kapellan Sagen rykker nok en gang opp som fungerende sokneprest. Vi får forhåpentlig vikar i en overgangsperiode. Vi håper det snart stabiliserer seg. Jeg vil nevne savnet etter diakon. Lademoen menighet er nesten blitt avhengig av en diakon. Savnet er stort. Behovet er enormt."*

Også i menighetsrådet var det endringer. *Ragnhild Myhr* fikk permisjon fra 1. mai og *Asbjørn Auran* fra 1. november. Den 20. august flyttet *Bertha Haugland*. Tre av de fem vararepresentanter måtte rykke opp. For å møte

utfordringene fra foreningsnedleggelse og andre strukturendringer arbeidet menighetsrådet med å strukturere virksomheten på en ny måte. Den diakonale virksomheten fikk en ny form. Menighetspleien, som i mange år hadde vært det sentrale organ for diakonien i Lade og Lademoen, ble høsten 1989 erstattet med et diakoniutvalg under hvert av de to menighetsrådene. Formann i Lademoen diakoniutvalg ble *Regine Rognes*. Kontaktperson for besøkstjenesten var *Ingrid Olsen*. Utvalget ønsket å fortsette det brede kristelige sosialarbeidet som hadde særmerket Lademoen i alle år. En hovedoppgave så utvalget i å skaffe midler til en diakonarbeider.

I 1991 døde *kong Olav V*. Hans død ble markert både i Lade og Lademoen kirker. På Lade nevntes Kongens klare vitnesbyrd om sin tro på Jesus Kristus under 800 års jubiléet for Lade kirke. I menighetsbladet trakk *Ola T. Lånke* fram noen ord Kongen hadde skrevet i en bok et par år tidligere: *"Vi har en tusenårig kristen tradisjon i Norge. Kirken er den fremste bærer av denne tradisjon, og det er kirkens og de troendes oppgave å føre denne tradisjonen videre og bevare evangeliet som den bærende kraft i vår nasjon."* Denne siden av kirkens oppgave har ikke vært så mye fremme i Lademoen av mange grunner, men det er utvilsomt at Lademoen menighet først og fremst har sin plassering i folkekirkelig sammenheng. Det er bare en liten del av dem som er medlemmer av menigheten, som er trofaste kirkegjengere. Likevel kommer det stadig fram at svært mange mennesker på Lademoen regner Lamo'kjerka som sitt åndelige tilknytningspunkt. Det er en stående utfordring til menigheten å komme bedre i møte den åndelige oppgaven som ligger i dette forholdet.

Også i 1991 var det en ekstraordinær situasjon i bemanningen med prester. *Jan Asbjørn Sagen* fungerte hele året som sokneprest. Som kapellanvikarer arbeider til 1. september *Kirsten Almås, Bjørn Lervik og Karen Onshus* og deretter kom *Brita Hardeberg* tilbake. I løpet av året ble det tre messefall. Og det ble understreket at sviktende bemanning førte til stor slitasje på dem som stod i tjenesten. Flere ting i Sagens årsrapport bør refereres. Han nevner bl.a.: *"Frustrasjon og oppgitthet blant de faste gudtjenestesøkende som må forholde seg til hyppige vikarer fra gang til gang. Vi to faste prestene er klar over denne faren og setter mye inn på å motvirke den, men bare en stabilisering av bemanningen kan gjøre det mulig å bygge opp igjen det som er revet ned i denne turbulente tiden... Ingen av de tjenestegjørende prester i Lademoen bor i prestegjeldet. Dette virker også negativt på de bånd som bør knyttes mellom prest, menighet og lokalmiljø... Verken Lademoen menighet eller Lade menighet har for tiden egnede lokaler til variert menighetsvirksomhet. Dette er et savn og en hemsko, blant annet for barne- og ungdomsarbeidet... Lademoen prestegjeld byr på særskilte diakonale utfordringer som kaller på en diakonal administrator. Det er å håpe at Lademoen prestegjeld blir tildelt en diakonstilling etter høyeste prioritet. Det handler ganske enkelt om kirkens troverdighet. Vi må vise ansikt i fleres livssituasjon enn det vi prester klarer, selv med normal bemanning. Den årlige juleinnsamling i Adresseavisens regi*

har uten sammenlikning flest mottakere i vårt prestegjeld. En anseelig prosent av mødrene til dåpsbarn er eneforsørgere. Folk oppsøker især Lademoen prestekontor også med "timelige" problemer. De stoler på kirken. Kirken har tillit og innpass i rusbelastede ungdomsmiljø og i familier som har samlivsproblemer".

Denne litt nedslående vurderingen blir mer forståelig når en ser på årsstatistikken for siste femårsperiode fra 1988 til 1991: Samtlige tall i statistikken hadde gått nedover bortsett fra dåp som hadde økt med én, nemlig fra 47 i 1988 til 48 i 1991. Konfirmantene var redusert fra 27 til 18; vielser fra 14 til 9. Totaltallet for kirkegjengere hadde gått ned fra 5961 til 4896; gjennomsnittsansallet ved hver gudstjeneste fra 88 til 76. Totaltallet for nattverdgjester gikk fra 2135 til 1640; gjennomsnittstallet fra 48 til 29. Her var det lite å glede seg over.

Presten *Paul Skuland* hadde en avskjedshilsen i menighetsbladet og pekte på den spesielle alderfordelingen i Lademoen menighet og de muligheter som ligger der: *"Lademoen menighet karakteriseres av to hovedgrupper. Vi har mange eldre og mange unge og få midt i mellom. Den unge delen preges stor utskifting. De årene jeg har vært her, har mange av de sentrale unge menneskene i menigheten flyttet til andre steder. Vi har ikke klart å rekruttere så mange nye i stedet. Dette har skapt en del pessimisme som igjen har forsterket prosessen. I denne gruppen var ressursene til mange av våre arrangementer. Det har derfor gått hardt ut over noen få. På den andre siden har Lademoen en sterk gruppe med eldre. Eldres hyggestund har samlet mange. I tillegg har miljøet på Laugsand med Den lille hjelper og Menighetssøstrenes hjelpeforening sammen med andre vært et veldig bra sted. Østbyen eldresenter må også nevnes. Det finnes enormt med ressurser blant de eldre i menigheten som jeg har satt veldig høyt."*

I 1991 tok utviklingen med det gamle menighetshuset i Østersunds gate 1 en overraskende vending. De høytflyvende planer om fornyelse av bydelen slo blant annet ned på dette huset. Man hadde fått øynene opp for hvilke muligheter som lå der. Offentlige midler kunne settes inn. I første rekke ville en sørge for en ytre oppussing blant annet med nytt tak. AKS- og TON-prosjektene kom inn i bildet. AKS (Aktivitet, kontakt og samarbeid) var et fellesprosjekt for offentlige etater og en rekke lokale tiltak i bydelen, i alt 25 stykker. TON-prosjektet (TON står for Trafikk, Oppvekst, Nærmiljø) var ett av fem prosjekter for fem bydeler i fire norske byer som fikk statsmidler til lokal byutvikling. Tanken var at det gamle 'Bakkestrandens Bedehus' skulle bli et sentralt miljøinnslag i bydelen. Det var ønsket at huset fortsatt skulle være i menighetens eie.

I 1992 fortsatte den synkende tendens i vitale tall for kirke- og nattverdsøkning. Det totale tall for kirkebesøkende gikk fra 4896 året før til 4132 i 1992. Tallet på nattverdgjester fra 1640 til 1504. Disse tallene var påvirket av at det var fire messefall i løpet av året. Dåpstallene gikk opp fra 48

til 54 og vielsene økte med to til 11 i 1992. Konfirmanttallet derimot gikk ned fra 18 til 15.

Sokneprest *Bjørn Johan Sørensen* søkte nå avskjed fra sin stilling fra 1. august. Den nye sokneprest, *Tore Eid*, ble utnevnt i oktober og skulle tiltre i januar det følgende år. Derfor var kapellan *Jan Asbjørn Sagen* fungerende sokneprest også i hele 1992. Hele dette året arbeidet *Brita Hardeberg* i sin stilling som kapellan og menigheten hadde fast vikar i den tredje stillingen, nemlig *Erik Zimmerlund*, tidligere sokneprest på Røros. Det var altså utsikt til at prestesituasjonen endelig skulle stabilisere seg. Organist *Bård Bonsaksen* og klokker *Ingrid Pettersen* var på plass, mens kirketjener *Målfrid Anderson* hadde permisjon fra juli til november. Vikarer for kirketjeneren var først *Håvard Tørring* og dernest *Jan Anton Jakobsen*.

Menighetshuset i Østersunds gate 1 var nå så vidt ferdig rehabilitert at det kunne tas i bruk som *Lademoen bydelshus*. Det ble organisert et andelslag, *Lademoen bydelshus a/l*, som leide huset av *Lademoen menighet* til selvkost. Andelslaget ble formelt stiftet den 18. februar 1993. Menigheten har sitt medlem i andelslagets styre og er også andelshaver. Det var benyttet anseelige statlige og kommunale midler til oppussingen, ca. 2 millioner kr. Blant annet var det lagt, delvis ny, natursten over hele det store taket. Av dem som meldte interesse for å bruke huset, ved siden av menigheten, var *Lademoen bydelsteater*, *Barnekunstsolen*, *Lademoen Velforening* og *Containercompaniet*. Fra å ha vært et sørgelig forfallent hus fikk det en ny eksistens som et viktig nærmiljøinnslag i bydelen.

Håpet om å utvikle *Innherredsveien 100* til et sentrum for menighetsaktiviteter, brast i 1992. *Trondheim kommune* mangedoblet husleien for huset og menigheten var tvunget til å si opp leieavtalen fra 1. november. De aktivitetene som hadde holdt hus der, måtte altså ut. Det var vel speiderpikene som ble mest skadelidende ved plutselig å stå uten tak over hodet. De tok pause i virksomheten. Senere stod huset, som opprinnelig var bygd som kapellanbolig for *Lademoen*, lenge tomt og forfalt!

Et fint tiltak sommeren 1992 var *La'modagen 92*. I regi av *Lademoen velforening*, *Lademoen menighet* og *Voksenpedagogisk senter* ble det arrangerte folkefest i *Lademoen park* på *Eli plass*. Oppe ved kirken, som var åpen for folk, ble det kokt kaffe og stekt vafler. Nede i parken var det salg av is og brus. Der var det også satt opp salgsbuer for alt fra latinamerikanske smykker og peruvianske gaveartikler til ballonger og billetter til *TMV-festivalen*. Også eksotisk mat ble budt fram. Underholdningen var variert fra danser fra *Kina*, *Thailand* og *Sri Lanka* til gospel, korpsmusikk og fengende gitarer. Dessuten var det oppvisning av *Tae-kwon-do*, *MC-show* og *bydelsteater*.

I 1992 ble det slutt med *Trondheimsmenighetenes felles sommersted Sommerly* i *Bymarka*. Stedet hadde forfalt, behovet for å bruke det ble mindre og det ble solgt. Pengene for salget ble gitt til oppussingen av *Fjellseter kapell*.

Året 1993 startet med at Lademoen prestegjeld kunne ta imot sin nye sokneprest. *Tore Eid* som var fra Lademoen og som var oppvokst like ved kirka, hadde vært sokneprest på Byneset siden 1980 og sykehusprest året før han kom tilbake til Lademoen. Han ble innsatt 17. januar ved høymessen i Lademoen kirke med etterfølgende kirkekaffe. Dermed var både sokneprest- og de to kapellanstillingene besatt. *Jan Asbjørn Sagen* gikk tilbake til sin stilling med hovedansvar på Lade og *Brita Hardeberg* var i fullt arbeid. Kirketjener *Målfrid Anderson* sluttet den 10. oktober etter syv års tjeneste. Hun ble erstattet av to vikarer ut året. De ansatte gikk første halvår noe på sparebluss etter de store påkjennningene i de foregående år.

Den 15. desember 1993 vedtok Trondheim formannsskap å si opp driftsavtalen med Lademoen hjem for gamle med to års oppsigelse. Dette kom som en negativ overraskelse fordi hjemmet var blitt kraftig oppdatert. Både styret, de ansatte, beboerne og deres pårørende satte i gang et energisk arbeid for å få en ny avtale som skulle gjøre det mulig å videreføre driften. Det er verdt å lese hva styret sier i sin rapport om de forbedringer som hadde skjedd dette året: *"Fra årsskiftet fikk hjemmet fem nye medarbeidere; fire hjelpepleiere og en assistent; alle i halv stilling. Det har gjort det mulig å sette i gang et mer systematisk arbeide for en brukerrettet omsorg ved hjemmet. Dette arbeid er nå kommet godt i gang. Hjemmet har dette året gjennomgått en betydelig ansiktsløftning. Bad og toalett i begge etasjer har gjennomgått en totaloppussing. Bad og toalett er slått sammen og utvidet og er nå på en helt annen måte enn før funksjonelle og presentable. Takket være stor dugnadsinnsats fra de ansatte har ganger og trappeoppganger blitt fornyet og forskjønnert med ny maling, tapet og bilder. Styret ønsker å takke de ansatte for den entusiasme og det engasjement de på denne måten viser for sin arbeidsplass og for beboernes trivsel."* Enhver vil forstå hvilket sjokk det var at formannsskapet ville nedlegge hjemmet. En kan nok forstå politikerne. Det var et gammelt og brannfarlig hus. Institusjonen var liten, så den telte vel ikke særlig med når en så på det store antall eldre som trengte omsorg i kommunen. Likevel overrasker det noe at de ansvarlige myndigheter ikke så verdien av virksomheten der. Også menighetsrådet engasjerte seg i kampen for å bevare hjemmet. Styret sluttet sin årsberetning med å skrive: *"Vi tror en eventuell nedleggelse av hjemmet er en dårlig løsning for beboerne på hjemmet spesielt, og for eldreomsorgen i Trondheim generelt. Med dette som utgangspunkt vil styret fortsette arbeidet for at hjemmet skal bestå som et trygt hjem for sine beboere også i årene som kommer."*

Menigheten hadde ikke ett samlet regnskap slik at det er vanskelig å gi noe klart innblikk i de økonomiske forhold. Det finnes en rekke regnskaper for de ulike virksomheter, men hovedstrømmen av penger kom fra Staten til prestelønningene og fra kommunen ved kirkevergen til de øvrige ansatte. I det moderne samfunn er det gjerne lønninger som dominerer budsjett og regnskap. Lønningene inngår ikke i noen av de regnskaper som foreligger for Lademoen

menighet. Derfor er faktisk det vesentlige av økonomien utenfor menighetens kontroll og rekkevidde. De regnskaper som foreligger i menighetsrådets årsrapport, viser følgende tall: Menighetsrådets eget regnskap balanserer med kr 98.671.- som omfatter for eksempel ofringer og leieinntekter på den ene side og på den andre siden utgifter så som annonser, reiser, strøm og porto. Sokneprestkontorets regnskap viser en utgiftsside på kr 10.921.- som særlig gjelder kontorutstyr og -rekvisita. Lademoen kirkes guttekor hadde utgifter på kr 4.142.- og en beholdning på kr 323.038.44. Driftsregnskapet til Lademoen menighetshus (bydelshuset) balanserte med kr 14.517.07. Menighetsbladets regnskap balanserte med kr 72.155.23 og viste at det akkurat bar seg. Lademoen hjem for gamle leverte et regnskap som balanserte med kr 4.381.690.- og der kr 3.538.000.38 var det kommunale tilskuddet til driften. Lademoen menighets diakoniutvalgs regnskap balanserte med kr 70.661.68 og med en beholdning på kr 386.733.50.

1994 var det første året i fireårsperioden 1994-1997 for ett nyvalgt menighetsråd. De som ble valgt den 10. oktober 1993 var (i rekkefølge etter stemmetall): *Anders Bagøien, Brit Skjelbred, Ola Erik Dombaas, Berit Møller, Grete Flock Holme, Oddveig Engvig, Tor Eriksen og Leiv Arild Andenes Jacobsen* som de åtte faste medlemmer. Som de fem vararepresentantene kom *Bente Solberg, Svein Roar Flatås, Morten Ulrik Anker, Torbjørn Fredriksen og Asbjørn Auran*. Av disse, til sammen tretten personer, var bare Torbjørn Fredriksen og Leiv Arild Andenes Jacobsen også med i det foregående rådet.

1994 så en del utskiftning i staben. Den 18. januar tiltrådte *Jarle Haugum* som ny kirketjener. Han ble innsatt under gudstjenesten 30. januar. Jarle Haugum var 52 år og gårdbruker fra Byneset, der han hadde vært klokker og kirketjener en mannsalder. Den 31. mai sluttet kapellan *Brita Hardeberg* etter seks års tjeneste for å tiltre som kapellan i Ilen menighet. I hennes stilling kom *Roald Iversen* som ny kapellan. Han ble født i Rognan i Salten i 1951 og kom til Lademoen etter å ha vært kapellan i Verdal siden 1991. Han ble innsatt under høymessen i Lademoen kirke 9. oktober. Noe nytt var det at menigheten fikk tildelt en sivilarbeider. Menighetsrådets sekretær *Leiv Arild Andenes Jacobsen* skulle fungere som sivilarbeider fra november 1994 til februar 1996. Han gjorde en energisk og velkvalifisert innsats i menigheten. En stor nyhet var det at menigheten dette året fikk tildelt en diakonstilling fra Nidaros bispedømme. Den ble nå utlyst. Særlig for diakoniutvalget og de mange som hadde støttet det diakonale arbeidet i menigheten, var dette en stor god og nyhet. Menighetssøstrenes hjelpeforening, som la ned sin virksomhet etter 94 år på grunn av medlemmenes høye alder, gav en gave på kr 36.000.- øremerket til soknediakonens arbeid.

Det var nok et tidenes tegn at det bare var så vidt Lademoen fikk ny kapellan i 1994, *Roald Iversen*. På grunn av prekær prestemangel i to av byens menigheter, Heimdal og Strindheim, ønsket Nidaros bispedømmeråd å utlyste den ledige stillingen i Lademoen i en av de nevnte menigheter. En samstemt

uttalelse fra Nidaros domprost, Lademoen menighetsråd, sokneprest og Nidaros stiftsstyre sørget for å berge stillingen for Lademoen. På galleriet over prestekontoret ble det i 1993 bygget tre nye kontorer ved hjelp av lettvegger. De var tenkt uten tak over rommene, men særlig om vinteren ble det for kaldt. Året etter ble det derfor lagt tak over.

Den synkende aktivitet og oppslutning som var merket over lang tid, bekymret både prester og menighetsråd. I menighetsrådets årsrapport sies det: *”Etter en lang periode med vakanser og ustabile mannskapsforhold, samt utflytting av mange av menighetens aktive medlemmer, har aktivitetsnivået i noen tid ligget lavt. I denne situasjonen fant menighetsrådet det nødvendig å ta en gjennomgang av menighetens behov for å vurdere hvor det var riktig å prioritere innsats, både mht. mannskap og ressurser for øvrig. Gjennom en temadag ble, foruten musikklivet (som jo er i en særstilling i vår menighet), følgende hovedsatsningsområder pekt ut: Gudstjenesten, barne- og familiearbeid, besøkstjeneste/diakoni og nærmiljøarbeid. Ulike tiltak er satt i verk for å styrke disse områdene. Det ble blant annet oppnevnt et gudstjenesteutvalg, satt i gang søndagsskole, utlyst soknediakonstilling, startet en ukentlig ordning med åpen kirke, og søkt om midler til arbeid blant norske barn, samt kvinner og barn i asylmottaket i Frostaveien. Den kirkemusikalske virksomheten viser en konsertrekke på 12 gedigne konserter i løpet av 1994. Mindre hyggelig var det at Lademoen kirkes guttekor ble nedlagt samme år.*

Den strukturendringen som menighetslivet hadde gjennomgått fram mot midten av 1990-tallet hadde kommet gradvis. Mange i menigheten hadde knapt merket endringene som særlig dramatiske. Men når en ser det i perspektiv, er det nettopp en dramatisk endring som hadde skjedd. Best ser vi det når vi tar en tur omkring på Lademoen for å besøke de stedene og bygningene som hadde vært sentrale i menighetsarbeidet gjennom generasjoner. Siden 1885 hadde Bakkestrandens Bedehus med Lademoen Indremisjon vært et åndelig sentrum i området. Senere ble det som menighetshus, sentrum for virksomheten til en rekke ulike kristelige foreninger. I 1990-årene var det blitt til Lademoen bydelshus i hovedsak med ulik verdslig virksomhet. Nabo-eiendommen som hadde startet som Lademoen Børneasyl, var riktignok fremdeles en barnehage. Før stod det sentralt i menighetens sosialarbeid og en av diakonissene bodde der. Selv om menigheten fremdeles eide grunn og hus i Østersunds gate 1 og grunnen i nr. 3, så var det ingen som lenger så disse eiendommene som sentrale i menighetslivet. Ungdomsforeningens hus i Strandveien 72 rev tyskerne ned i 1941 og foreningens nye base i Nedre Møllenberg 73 var nå solgt og ute av menighetsarbeidet. Presteboligene i Innherredsveien 100 og 102 var begge disponert til andre formål. Katrinelyst, den opprinnelige sokneprestboligen var blitt en sosial institusjon. Den opprinnelige kapellanboligen, nr. 100, hadde i noen år vært brukt til møtelokaler etter at Sørensen flyttet ut, men også nr. 100 ble tatt bort fra menighetsvirksomheten. De to aldershjemmene eksisterte fremdeles, men de foreningene som hadde hatt sin tilknytning der og som hadde

arbeidet for hjemmene, var det også blitt slutt med. Med andre ord: Menighetens virksomhet var i all hovedsak det som foregikk i selve kirken og den var i sterk grad knyttet til de ansatte og deres virke. Derfor er denne oversikten sterkere og sterkere preget av de ansatte og virksomheten i selve kirkehuset.

Den store begivenheten i 1995 var bispevisitasen i dagene 14. og 16. mars og 21. til 26. mars. Riktignok ble biskop Finn Wagle syk, men visitasen ble gjennomført på en fin måte av fungerende biskop, domprost Sven Oppegaard. Trondheims ordfører Marvin Wiseth, som hadde vokst opp på Lademoen, var til stede ved gudstjenesten på søndagen og på de etterfølgende arrangementene. Om høsten feiret kirka 90 års jubileum den 15. november. Da hadde menigheten gleden av at biskopen var til stede og medvirket ved jubileumsgudstjenesten. Feiringen omfattet også en menighetsfest, en Grundtvig-kabaret og en særlig Eldres hyggestund. I 1995 kunne det konstateres en statistisk oppgang både i gudstjenestebesøk, nattverdgjester og døpte.

I staben ble det flere endringer: Etter vel atten års tjeneste som klokker, gikk *Ingrid Pettersen* over i pensjonistenes rekker 1. august. Hun ble takket for sin innsats ved en gudstjeneste med kirkekaffe den 25. juni. Hun ble etterfulgt av *Bara Bye* som i mer enn femten år hadde vært menighetssekretær og klokker i Lade menighet. Hun startet i Lademoen den 1. november som klokker med tilleggsfunksjoner. Tilleggsfunksjonene var at hun også skulle være menighetssekretær, slik Ingrid Pettersen også hadde vært. Utviklingen av klokkerstillingen gjennom mange år hadde gitt klokkeren større og større ansvar for kontorarbeidet på prestekontoret, som for øvrig ofte ble kalt menighetskontoret. Og så fikk endelig Lademoen sin diakon. Det var *Ragnhild Sødahl*. Hun var både cand. mag. og sosionom. I tyve år hadde hun vært misjonær i Afrika. Hun kom på plass den 1. august. Under gudstjenesten den 20. august ble hun innsatt i sin stilling. Menighetsbladet presenterte henne under overskriften "*Velkommen til soknediakonen*".

Også i 1995 ble det avholdt en imponerende rekke med 14 konserter med ulike aktører. Samme år ble forsangerkoret nystartet etter fem års pause. Koret ble dirigert av organisten og bestod ved årets utløp av 15 sangere. Det deltok i en rekke arrangementer allerede i 1995; både ved bispevisitasen, konfirmasjonen og ved kirkejubiléet. Sin virkelige ildprøve fikk koret kanskje ved den store Grundtvig-kabaret som ble arrangert i kirka som en del av jubiléet i november. Året etter ble koret fastere organisert i og med at det fikk sitt eget styre. Da fikk det sitt nye navn *Lademoen kirkekor*.

Nidaros bispedømmeråd videreførte i 1995 sin vurdering av ressursbruk og rett ressursfordeling i bispedømmet for å nå lenger. I et møte i Strindheim menighetshus den 20. april ble biskopens og bispedømmerådets forslag om omstrukturering av en del prestegjeld, drøftet. Etter forslaget skulle Lademoen prestegjeld deles. Lade sokn skulle skilles ut og slås sammen med Ranheim til et nytt prestegjeld. Hvor grundig drøftet og forberedt forslaget var, skal være usagt. Lademoen sokn var tenkt slått sammen med Bakklandet til et felles prestegjeld.

Diskusjonens bølger gikk høyt, men det ble ikke utsendt noe referat fra møtet. Det var kanskje ment som en prøveballong, men tankene skulle komme tilbake senere. Også kirken fikk merke den offentlige fattigdom som begynte å gjøre seg gjeldende på denne tiden. Det ble en merkbar motsetning mellom den økende velstand som privatfolk kunne leve i og den økonomi som de offentlige instanser hadde til å opprettholde sin tjeneste for borgerne i landet. Det ble stadig et rop etter nedskjæringer både i skole, sykehus og andre offentlige tjenester for å få budsjettene til å strekke til. Dette skulle bli mer fremherskende i årene fremover, men det ble stille om deling av prestegjeldet.

1996 ble et stabilt år slik mange i menigheten hadde sett frem til i de årene med mye turbulens, særlig i prestestillingene. Alle de ansatte virket i sine stillinger bortsett fra at organist *Bård Bonsaksen* hadde permisjon i ett år fra 1. august 1996. Han fikk en god erstatning i vikaren *Øyvind Kåre Pettersen*. De øvrige ansatte var nå sokneprest *Tore Eid*, kapellanene *Jan Asbjørn Sagen* og *Roald Iversen*, kirketjener *Jarle Haugum*, klokker *Bara Bye* og diakon *Ragnhild Sødahl*. Ser vi på årsstatistikken så synes den å bekrefte at stabile folk i de ulike stillingskategorier i menigheten, styrker oppslutningen og det jevne arbeidet. Totaltallet på kirkegjengere var 5234. Det var riktignok en nedgang fra året før som nok hadde særlig mange på grunn av de mange særegne gudstjenestene ved visitas og kirkejubileum. Ser en på årene lengre tilbake må en til 1990 for å finne at like mange kom til gudstjenestene. Totaltallet nattverdgjester var 1656 og en må tilbake til 1990 for å finne flere bortsett fra 1993 som hadde 1888. Både dåpsbarn og konfirmanter var færre enn året før, men vielsene hadde gått fra 6 i 1995 til 17 i 1996. Tallene og endringene er forholdsvis små, men tendensen synes tydelig.

Ser vi ut over menighetslivet så er det karakteristisk hvor små og svake spirene er til nye aktiviteter. De to eneste av de gamle foreningene som er i sving er Voldsminde diakoniforening og Lademoen sjømannsmisjonsforening. Diakoniforeningen sier i sin årsmelding ved Liv Blomstrøm: *"Det ble i 1996 avholdt 11 møter og den samlede inntekt var 2.200.- Av dette har vi gitt til Lademoen menighetspleie kr 1500 og til res. kap. Strømmes minnefond kr 400 (til to adoptivbarn)"*. Sjømannsmisjonsforeningen sier i sin årsrapport ved Ella Gundersen: *"Det er blitt avholdt 12 medlemsmøter og en fest med utlodning. Det har vært 8 aktive medlemmer. Møtene åpnes med en sang, så leses en andakt fra bladet Bud og Hilsen. Møtene avsluttes med kirkebønnen for sjøfolk. Vintermøte ble holdt i Ilen menighetshus 5. mars. Vår høstfest fant sted 1. november i Lademoen kirke. Til kretskontoret ble det sendt kr 11.000.- Beholdning i banken pr. 31.12.96 er kr 1599."* De fem damene i komitéen for Eldres hyggestund sier i sin melding: *"Året 1996 har vært et godt år for Eldres hyggestund. Vi kan glede oss over stadig økende interesse om møtene; 40-50 deltagere er ikke uvanlig. På maimøtet var vi gjester hos Formiddagstreffet på Lade. Dette er blitt en tradisjon som vi ser frem til hver eneste vår. På adventmøtet vårt inviterte vi Ladedamene til oss, da var det fullt hus og hyggelig*

adventstemning. Tradisjon er det også blitt å avslutte vinterens møterekke med tur. En reise til Fosen med ferje og buss er jo i godvær en naturopplevelse av de sjeldne, men denne gangen hadde vi dessverre ikke værgudene på vår side. Dog - regn og tåke til tross – vi hadde en kjempekoselig tur...” Vi ser at kvinnene dominerer på Eldres hyggestund. Kaster vi så blikket på et av de områder menighetsrådet prioriterte ved begynnelsen av sin periode, nemlig barne- og ungdomsarbeidet, så sier årsmeldingen: ”*Torsdagsklubben*” som ble startet opp på Lilleby oppvekstsenter høsten 1995 er menighetens viktigste barnearbeid. Her møtes ca. 20 barn hver torsdag til aktiviteter av ulike slag i menighetens regi. Et korps av ledere organiserer det hele, og arbeidet ser ut til å dekke et klart behov i vårt nærmiljø. Tiltaket møter stor velvilje og støtte også i skolemiljøet på Lilleby. Søndagsskolen var også i 1996 et tilbud under gudstjenestene. Det er grunn til å rette en særlig takk til Hans Skjelbred for stor trofasthet i dette arbeidet. På sikt håper vi dette tilbudet kan bidra til å trekke flere barn og barnefamilier til gudstjenesten.” Kirkekoeret hadde få, men trofaste medlemmer. Det ble en pause i dets virksomhet ved organistskiftet, men det kom i full gang igjen ut på høsten. Menighetsbladet utkom med syv nummer. Opplaget var på 6700 blader. Et trofast korps av bladbud bragte bladet ut selv om det var behov for flere for å dekke alle ruter i menigheten. Konserttrekken er like imponerende som de foregående år med 11 arrangementer med blant annet Gabriel Fauré’s Requiem, Vivaldi’s De fire årstider og Mysteriet, en jazzkonsert med Sondre Bratland, Nils Petter Moldvær og Gunnar A. Berg. En fyldig rapport fra soknediakonen dekker mange sider av det diakonale arbeidet i menigheten. Der ser vi også at Lademoen kirke hadde kirkeasylanter i 1996, nemlig Sarah Nabasirye og hennes treårige datter fra Uganda. De flyttet i november til kirkeasyl i Pinsekirken på Heimdal.

Ved slutten av 1996 sluttet *Britt Tørring* som medlem av redaksjonen av menighetsbladet, der hun hadde gjort en stor innsats gjennom ni år. Det gir oss en foranledning til å kaste et blikk på bladet og dets redaksjon. Både ved første gangs forsøk på å starte et menighetsblad i 1908 og ved den vellykkede starten i 1918 hadde prestene ansvaret for bladet og slik fortsatte det i mange årtier. Etter hvert ble det en ventrehåndsjobb for den residerende kapellan. I bladet var det tidligere ikke en gang nevnt hvem det var som var redaktør! Utover i 1970-årene da klokkeren i Lademoen mer og mer ble kontormann, heter det i bladet at redaksjon er prestene og klokkeren. I 80-årene forsvinner etter hvert prestene i redaksjonen. I mange år ble bladet redigert av de to kvinnelige klokkerne i Lade og Lademoen, *Bara Bye* og *Ingrid Pettersen* sammen med to frivillige medarbeidere, nemlig *Astrid Haukland* og *Britt Tørring*. Det er blitt en ny tid også i menighetsbladet. Midt i 1990-årene blir så den trofaste redaksjonen med fire kvinner avløst av en ny redaksjon med tre kvinner, nemlig *Marie Chr. Mehlum*, *Gunvor Sekkesæter* og *Bodil Skjånes Dugstad*. De ansatte er blitt helt fritatt for dette ansvaret. Frivillige krefter har helt overtatt et sentralt

menighetsanliggende. Samtidig (1997) gikk bladet over til å bli trykket fra en ferdigskrevet diskett. Digitaliseringen hadde nådd bladet!

Fra 1. januar 1997 ble et nytt lovverk gjort gjeldende for Den norske kirke. En rekke eldre lover ble opphevet og Stortinget samlet all kirkelig lovgivning i to nye lover, kirkeloven (Lov om Den norske kirke) og gravferdsloven (Lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd). Lovverket gjorde nå menigheten (soknet) til en juridisk enhet med de rettigheter og forpliktelser som følger av det. Den største endring for menigheten var at arbeidsgiveransvaret ble overført til et kirkelig fellesråd i hver kommune. I mange kommuner var det bare én eller et fåtall menigheter. I de større byene derimot var det en lang rekke menigheter som ble samlet under ett kirkelig fellesråd. Slik ble det nå i Trondheim. Med dette ble 'Kirkelig fellesråd' arbeidsgiver for alle ansatte i menighetene, unntatt for prestene som fortsatt fikk bispedømmerådet som sin arbeidsgiver. Dette medførte at det ble et løsere forhold mellom menighetene og kommunen. Statskirken har i høy grad vært en kommunekirke, det vil si at finansieringen både av investeringer (som kirkebygg, kapeller og gravlunder) og drift av menighetene kom fra kommunekassa. Hva denne endringen i lovverket skulle bety for Lademoen menighet, skulle vise seg etter hvert.

Permisjonen til organist *Bård Bonsaksen* skulle bli innledningen til at han sa opp sin stilling. Den 3. desember 1997 ble hans vikar, *Øyvind Kåre Pettersen*, ansatt som organist i Lademoen kirke. For de andre ansatte og for virksomheten i menigheten er det få endringer å merke seg. Et nytt tiltak var at det ble satt i gang et Alpha-kurs med *Ragnhild Sødahl* som initiativtaker og leder og med *Kåre Sekkesæter* som medarbeider. Det samlet 10 deltakere og fem ønsket å fortsette på det neste kurset som medarbeidere. Det gikk over 11 kvelder og med et par særlige arrangementer i tillegg. På hver kurskveld spiste man aftensmat sammen, hadde en innføring i noe av den kristne tro og samtalte etterpå.

Onsdag den 19. februar ble det holdt *Ung messe* i Lademoen kirke. Det var konfirmanter fra hele domprostiet som da sammen med indremisjonskoret *Salsa*, stelte til en gudstjeneste med nyere melodier. Det var en del av et nytt konfirmantopplegg. Også faddere, foreldre og andre ble oppfordret til å delta når det skulle swinge godt i kirka. I forbindelse med byens 1000-års-jubileum arrangerte Lademoen en jubileumsuke med ulike arrangementer sist i mai måned. Søndag 25. mai ble høymessen holdt etter ritualet fra århundreskiftet og folk ble oppfordret til å kle seg i gammeldagse klær og ha med niste som kunne spises på kirkebakken etter gudstjenesten. Tirsdag 27. - dessverre i dårlig vær – ble det arrangert bydelsvandring med hest og vogn. Dagen etter var det Grundvigkveld i kirka. Hele uka skulle kirka være åpen slik at folk kunne se utstillingen av eleverarbeider fra Lilleby skole med emner fra kristendomskunnskap. Søndag 6. juni ble gudstjenesten i Lademoen kirke lagt til en felles pilegrimsmesse på torget i byen. Den 29. juli ble den nymerkede Pilegrimsleden høytidelig åpnet i Trondheim.

Kapellan *Roald Iversen* fikk delvis permisjon for å virke i 40 % stilling som lærer ved Dronning Mauds Minne og fikk da vikar i Lademoen. Hans permisjon gikk videre inn i 1998. Soknepresten fikk en tolv ukers studiepermisjon. Lademoen hadde to kvinnelige prester som vikarer: *Tora Samset* som vikar i 100 % stilling for soknepresten og *Hilde Rosenkrantz* i 50 % for kapellan Iversen. Også *Øyvind Kåre Pettersen*, som nå hadde tittelen kantor, fikk permisjon i 1998 (fra 25. september til 13. desember) for å vikariere i Domkirken. Som hans vikar i Lademoen spilte *Ingvill Vaagan Svanholm*.

1998 var det første året i en ny periode for menighetsrådet. Valget den 19. oktober fikk som resultat at følgende seks ble faste medlemmer av rådet for 1998 til 2001 (etter stemmetal): *Per Øverland, Jorunn Pettersen, Gunvar Bergsvein Lium, Elin Sofie Heggelund Valøy, Frode Søbstad og Gjertrud Heiene Thoresen*. Følgende fem vararepresentanter ble valgt: *Bjørn Erling Hoseth, Egil Furunes, Knut Moen, Hanna Dahle og Britt Tørring*. Et av de første problemer det nye rådet fikk å hankses med, var den kirkelige økonomi som i Trondheim ble meget trang. Om dette skrev soknepresten i sin årsmelding i 1998: ”De nye kirkelover, som trådte i kraft 1. januar 1997, var mer omfattende enn det man helt forsto i 1997. Det fikk konsekvenser for Kirkelig fellesråds administrasjon, som ble for liten, og den generelle kirkelige økonomi, som fortsatt er for trang til å ivareta alle de oppgaver loven pålegger rådet. Høsten 1998 avdekket det seg en krise i Kirkelig fellesråds økonomi. I et forsøk på å holde budsjetttrammene foreslo fellesrådet en rekke sparetiltak, som blant annet gikk på å avlyse en del forordnede tjenester (gudstjenester) og permitteringer av ansatte rundt om i menighetene. Sparetiltakene ble etter en høringsrunde trukket tilbake. Senhøstes iverksatte Kirkelig fellesråd, etter krav fra Trondheim kommune, en gjennomgang av kirkesektorens økonomi, for å kartlegge hva de lovpålagte tjenester (de forordnede tjenester) egentlig koster. Gjennomgangen skal forelegges kommunen våren 1999 og behandles på politisk nivå. Rapporten vil kunne legge føringer for de økonomiske rammer som kommunen overfører til Kirkelig fellesråd, for at rådet kan ivareta de oppgaver kirkeloven pålegger.” Disse økonomiske problemene fikk i første rekke utslag på driftsutgiftene i Lademoen, men de ble ikke løst med den nevnte gjennomgangen av kirkesektoren.

I den følgende årsmelding fra soknepresten heter det: ”Den økonomiske krisen i Kirkelig fellesråd, som oppstod høsten 1998, viste seg å være større og mer alvorlig enn man først antok. På nyåret 1999 ble det innført kjøpe - og ansettelsesstopp for hele kirkesektoren i Trondheim. Kommunen var behjelpelig med fagfolk til å kartlegge omfanget av krisen. Rapport om den økonomiske situasjonen ble forelagt de kommunale myndigheter og behandlet i Bystyret i juni 1999. Kirkelig fellesråds underskudd for årene 1997 og 1998 viste seg å være på til sammen 5,6 millioner kroner. Både i juni- og i septembermøtet vedtok Bystyret en del tiltak for å hjelpe Kirkelig fellesråd ut av dens vanskelige økonomiske situasjon. Sammen med Bystyrets budsjettvedtak i desember skulle

igjen kirkesektoren være i rimelig gjenge fra 1. januar 2000. De økonomiske rammene er fortsatt trange, men det er ikke lenger grunnlag for å opprettholde de unntakstilstandene som ble innført i februar 1999.” Slik så det ut i første halvår 2000, men det var nok for optimistisk. Senere på året ble det igjen varslet fare for nytt underskudd i året 2000, noe som krevde nye raske og drastiske innsparinger.

I januar 1998 døde tidligere organist i Lademoen fra 1946 til 1979, *Ivar J. Bonsaksen*, og ble begravet fra kirka. Han gikk da i sitt nittiende år og hadde mottatt Kongens fortjenestemedalje i gull for sin innsats. Han og hans kone *Margrethe* hadde nesten et helt liv vært menighetsarbeidere på Lademoen. Hjertebarnet var Lademoen kirkes guttekor som han startet i 1950.

I 1999 ble det en del endringer blant de ansatte. Diakon *Ragnhild Sødahl* fikk permisjon for å være diakon i Kolstad menighet. Som vikar var Lademoen heldig å få pensjonert diakon *Anne Kristine Krossøy* som hadde arbeidet i mange år i Ilen. Hun arbeidet uten lønn og var i menigheten fra 1. juni til 10. desember. Kapellan *Roald Iversen* hadde ulike permisjoner inntil han bad om avskjed fra 31. august. Pensjonert prost *Ragnar Lange* vikarierte i 50 % stilling i Iversens permisjonstid. Da kapellanstillingen ble utlyst kom det ni søkere. *Hilde Rosenkrantz* ble ansatt 30. november. Hun ble innsatt i tjenesten ved høymessen 2. januar 2000. Hun var jo kjent i menigheten fra før, så hun kom raskt inn i forholdene.

Et nytt blikk på statistikken forteller oss at 1999 kunne notere et av de laveste tall som har vært av besøkende ved gudstjenestene, nemlig 3475. Gjennomsnittstallet per gudstjeneste var nede i 30 mennesker. Totaltallet for nattverdgjester er 1017 og det gir et gjennomsnittstall på 30. Vi må altså konstatere at den forsiktige tendens til økning som vi så noen år tidligere dessverre var forbigående.

16. 2000-tallet. Et nytt årtusen er begynt.

De få år som har gått av det nye årtusen, gir historikeren lite perspektiv til å skrive noen holdbar fremstilling av dette korte tidsavsnittet. I Lademoen menighet går livet sin jevne gang. I 2005 får året sitt preg av at de hundre år skal feires. I jubileumsåret skal det være bispevisitas. I koret er det satt opp et stort jubileumsllys som tennes ved hver gudstjeneste for å markere at det har gått 100 år siden kirkebygget ble innvidd. Det 100 år gamle orgelet er tatt i bruk igjen etter en grundig og langvarig rehabilitering fra 2003 til januar 2005. Kirken med gudstjenestene er utvilsomt det sentrale i virksomheten. Menigheten har vært heldig i og med at staben er stabil. Både prestene, organisten og de øvrige ansatte har vært i jevnt arbeid med lite skifting og med stabile arbeidsforhold. Negativt har det vært at tilskuddene fra kommunen har vært holdt på et lavmål i flere år. Fra Kirkelig fellesråd har det gang på gang kommet meldinger om innskrenkninger og ulike sparetiltak. Deltakelsen i høymessene og i nattverden

er stabil eller med en svak oppgang. Alt dette til sammen kan være gode tegn for det fortsatte liv i menigheten, men særlig vitalitet røper det ikke.

I år 2000 hadde menighetsrådet denne sammensetningen: *Gunvar Lium*, leder, *Per Øverland*, nestleder, *Bjørn Erling Hoseth*, kasserer, *Frode Søbstad*, sekretær og med *Jorunn Pettersen* og *Egil Furunes* som medlemmer og *Hanna Dahle* som 1. vararepresentant. Noen nye tiltak fra dette året kan nevnes. Tidligere prest i Lademoen, *Roald Iversen*, hadde utarbeidet et lite hefte om symbolene i kirken med et vell av bilder og andre illustrasjoner. Det ble utgitt av menighetsrådet som nummer én i en serie skrifter kalt *Lademoen kirkes småskrifter*. Denne serien er fortsatt i årene etter og denne historieboken blir nr. 10. Utenfor kirken ble det satt opp en stor oppslagstavle for informasjon både fra kirken og fra naboene. Om høsten ble det satt i gang en dugnad for å vaske frisene, kontorer, kjøkken og våpenhus. Det ble innledningen til stor dugnadsinnsats for vask og fornyelse av hele interiøret. Hovedtyngden i dette arbeidet som skulle strekke seg over flere år, bar *Kåre Haugum*, som gjorde en kjempeinnsats som menighetsråd og menighet visste å sette stor pris på. På julaften kunne en ny lesepult i stil med interiøret for øvrig tas i bruk.

I 2001 sluttet *Bara Bye* som klokker og menighetssekretær og den som ble ansatt i hennes sted var *Randi Solbakken*. Hennes arbeidstid skulle helt vies kontor- og sekretærarbeid slik at kirketjeneren *Jarle Haugum* eller frivillige skulle ta seg av klokkertjenesten ved høymessene. Dette var en konsekvens av den stadig voksende arbeidsmengden ved menighets- og prestekontoret. *Randi Solbakken* har senere fått ansvar som daglig leder. Hun fungerer også som sekretær for menighetsrådet. Den store saken dette året var avviklingen av vårt mangeårige aldershjem, *Lademoen hjem for gamle*. Pensjonærene fikk nytt hjem i det nybygde *Laugsand II* og eiendommen i *Mellomveien 7* ble solgt. Inntekten gikk inn i menighetskassen og ble i første rekke benyttet til fornyelsen av *Fosnæsorgelet*. En stor bokgave til menigheten la grunnen til et bibliotek i kirken, *Lademoen kirkes bibliotek*, som har fått sin plass i kirketjenerens kontor på galleriet i søndre tverrskip. Før jul ble det produsert en serie postkort med motiver fra kirka og lagt ut for salg bakerst i kirkerommet. For å skaffe midler til menighetskassa ble det arrangert et loppemarked. *Ildsjelen* var *Liv Eid*. Hun fikk med seg en stor og innsatsvillig flokk som gjorde arrangementet til en stor suksess og en bra inntektskilde for menigheten.

Året 2002 startet med et nytt menighetsråd som var sammensatt slik: *Gunvar Lium*, leder, *Egil Furunes*, nestleder, *Bjørn Erling Hoseth*, kasserer og med medlemmene *Hanna Dahle*, *Kåre Haugum* og *Michael Didrik Smith*. *Per Øverland* ble ikke gjenvalgt, men kom inn som 1. varamann. Da *Smith* senere flyttet fra byen rykket 1. varamann inn som fast medlem. Arbeidet i kirke og menighet gikk sin jevne gang. Dugnadene for å pusse opp kirken fortsatte. Tilskuddene fra offentlig myndighet var like trange som de foregående år. Om høsten ble det et nytt loppemarked som skaffet kjærkomne inntekter på litt over kr 20.000.-. Også denne gang gjorde *Liv Eid* en flott innsats sammen med sine

hjelpere. Menigheten hadde i mange år arbeidet for å få en fast diakon i full tids stilling og Lademoen ble stadig forespeiler at menighetens stod øverst på prioriteringslisten for diakon. Det lyktes til slutt å få *Ragnhild Sødahl* ansatt og hun gjorde en god innsats, men da hun sluttet i september 2000, fikk vi ikke utlyse stillingen. Pensjonert diakon, *Anne Kristine Krossøy*, tok på seg arbeidet for en liten godtgjørelse. Hun gjorde i flere år fremover en fin innsats i de mange diakonale oppgaver i strøket. Diakoniutvalget med sin mangeårige leder, *Regine Rognes*, i spissen gjorde en stille, men meget verdifull innsats i det sosiale arbeidet.

I 2003 ble arbeidet med restaureringen av Fosnæsorgelet satt i gang ved orgelbygger *Theodor Zuber*. Det ble arbeidet med å planlegge oppvarming av kirka ved gass for å spare kostbar strøm. Planene møtte mange vanskeligheter, men menighetsrådet ønsker å gå videre med denne planen. Om høsten var det et nytt loppemarked som innbrakte kr 25.650.-. Økonomisk fikk menighetsrådet et utrivelig problem ved at Trondheim kommune presenterte et krav på kr 584.600.- som kommunen hevdet hadde påløpt som utgifter ved aldershjemmet etter at samarbeidsavtalen hadde utløpt. Dette var i hovedsak overtidsbetaling som kommunen i tidligere år hadde dekket som del av driften. Etter forhandlinger med kommunen ble det godtatt at vi fikk nedsatt dette kravet til kr 100.000. som vi da overførte til kommunekassa. Det ble nedlagt et stort arbeid for å holde økonomisk styring og utforme et godt regnskapssystem for menigheten. Det var særlig *Bjørn Erling Hoseth* som bar byrden av dette arbeidet og som førte det til et godt resultat. Et arbeid som få av menighetens medlemmer er klar over utføres i og omkring Bydelshuset i Fjæregata. Både *Egil Furunes* og *Anne Kristine Krossøy* gjorde en fin innsats for å utvikle bruken av huset i heldig retning. Der gjør også *Bjørn Lien* en flott innsats.

I 2004 begynte flere av tiltakene for å ha alt klart til 100 års jubileet å nærme seg sin avslutning. Det ene var det flerårige prosjektet med å vaske og pusse opp interiøret. Det andre var at Fosnæsorgelet snart var ferdig gjenoppbygd. Meget gledelig var det at vi fikk flere tilskudd til orgelet. Fra Riksantikvaren kom det melding om at det var avsatt kr 160.000.- derfra. Fra Kirkelig fellelsråd kom det kr 250.000.- Kirkevergen har også påtatt seg å dekke utgiftene til det elektriske anlegget og anskaffelse av en nødvendig ny luftfukter til orgelet. I tillegg kom det i 2004 en ny lov om merverdiavgift som vil gi menigheten refusjon av merverdiavgift på mottatte varer og tjenester. Dermed vil ikke stellet av orgelet bli det store sluk for menighetens egne midler som man hadde fryktet. I 2004 rykket *Bjørn Lien* opp som vararepresentant nr. 1 til menighetsrådet og *Tove Tronvold* som nr. 2. Menigheten har fått sin egen hjemmeside på internett. Det er jo blitt en nødvendighet. Det startet med at *Bjørn Lien* på eget initiativ sørget for en egen hjemmeside for menigheten uten omkostninger for den. Senere har *Øivind Kåre Pettersen* bygd opp vår egen hjemmeside: <<http://lademoen.kirken.trondheim.no/>>. Dessuten har kontoret fått egen e-post-adresse: <post.lademoen@kirken.no>.

17. Et blikk fremover

Når en ser tilbake på de mange tiår Lademoen kirke og menighet har eksistert, faller det i øynene at ulike tidsrom har gitt ganske ulike forutsetninger for det kristelige og kirkelige arbeidet i strøket. Selvsagt er menighetslivet påvirket av de sosiale og politiske forhold i land og by. Den grunnleggende kristne forkynnelsen og den oppgaven kirken har, er likevel den samme hele tiden. Oppgaven er å forkynne evangeliet om frelsen i Jesus Kristus slik at flest mulig mennesker får høre det og komme til tro. Kirkens sakramenter har som sin oppgave å styrke troen og hjelpe folk til å gå videre på rett vei gjennom livet. Oppgaven er på sett og vis enkel. Gjennomføringen av den er likevel avhengig av at folk lar seg overbevise om evangeliets sannhet og slår inn på den rette vei. Den enkelte er i høy grad avhengig av sin tid og sitt miljø når det gjelder å slutte seg til eller ta avstand fra forkynnelsen. På Lademoen har det hele tiden vært sterke sosiale og åndelige krefter som har påvirket folk til å vende ryggen til kirke og kristendom.

Situasjonen ved årtusenskiftet synes å være den at en relativt liten gruppe av medlemstokken i menigheten er aktive kristne og deltar i menighetens aktiviteter. Storparten av dem som står som medlemmer i Den norske kirke eller Statskirken og som bor på Lademoen, nøyer seg med å være passive. Mange kommer til kirke på særlige høytidsdager. Enda flere bringer sine barn til dåpen og de fleste blir begravet med en kirkelig seremoni når den tid kommer. Mange av de passive medlemmene av Lademoen menighet har et forhold til kirken, men det er tydelig at dørterskelen i kirka er for høy til at de vil komme til de vanlige gudstjenestene. Det spennende spørsmål er hvor mye hold det er i det tilknytningsforhold de passive har til kirken etter hvert som tiden går. Med flere generasjoners velstand og gode dager kan en frykte at den praktiske materialisme har svekket den religiøse følelse og at tilknytningen til kirke og kristendom fra barndom og oppvekst er blitt svært svakt. For mange lyder ordene om Gud og Hans rike som en fremmed og fjern tale som de nærmest med undring hører at kirkens folk fremdeles fører.

Gjennom 1900-tallet har det jevne arbeidet i menigheten gått sin gang. Nye mennesker har kommet inn i de tjenester som andre har utført tidligere. Påfallende mye trofast arbeid er nedlagt både av ansatte og frivillige krefter. Helt fra opprettelsen av menigheten i 1908 hadde Lademoen et særlig rikt foreningsliv. Det var ulike foreninger og lag som hadde forskjellig oppgaver slik som misjon, diakoni eller å vinne barn og ungdom og voksne for Kristus. Flere lag hadde sine egne hus som etter lang tids bruk ble overtatt av andre. Den største forandringen i Lademoen menighet er utvilsomt at de fleste foreninger har innstilt sin virksomhet og at gudstjenestene og det som skjer i selve kirkehuset, utgjør tyngden i arbeidet i dag. Nettopp derfor er det betenkelig at så vidt få mennesker kommer til de vanlige gudstjenestene. Evangeliet har den samme livskraft som før, men mange av dagens mennesker lytter heller til andre

budskap. Eller de lar seg dominere av hverdagens krav og underholdning og går opp i livets materielle forhold. En kan undre seg over at de mange som i dag er åpne for fremmede religiøse og okkulte strømninger, så lite har sans for å komme til kirken for å lete etter de skatter, menneskelig og religiøst, som ligger der. Det var ikke bare i gamle dager folk gikk over bekken etter vann.

I dagens mediesituasjon er det andre røster og melodier som lyder langt sterkere enn kirkens budskap. Lyd- eller støynivået er svært høyt. Det er utvilsomt vanskelig for det enkelte menneske å høre de mer lavmælte stemmer som lyder. De som likevel greier å lytte til det kristne budskap, vil kunne høre at det er livskraft og livsverdier å finne i det gamle evangelium. Kirkens Herre lever og har makt. Den hellige ånd er virksom der livets ord lyder. Gud Fader skaperen er fremdeles den som skaper, nyskaper og gir nytt liv. Derfor er tillit til den treenige Gud grunnlag for ny optimisme. Fremtiden tilhører den som hører Kristus til.

Personregister

Gunnar O. Akre, husmann 20
Kirsten Almås, prest 88, 89, 90
Ingvald Otto Alstad, arkitekt 12, 13
Gerd Amundal, hushjelp på Lademoen hjem for gamle 55
Gunvor Amundal, diakonisse 52
Ruth Amundsen, fru 63
Hjalmar Andersen, "Hjallis", skøyteløper 38
Målfrid Anderson, kirketjener 85, 88, 89, 92, 93
Morten Ulrik Anker, 94
Asbjørn Auran, 88, 89, 94
Anders Bagøien, 94
Kari Bagøien, 73
Marie Bankphil, sypike 19
Anita Barlien, organist 86
Trine Løken Basit, 78
Bauck, ordfører, 23
Kristian Bekken, 67
Dagny Berg, frøken 29, 30
Gunnar A. Berg, 98
Gunhild Berg, 18
Kittel Berg, husmann 19
Ole A. Berg, huseier 18
Roald Berg, kirketjener 60, 76
Eivind Berggrav, biskop og lærebokforfatter 37
Anders Bergslid, overlærer ved Bispehaugen skole, klokker 25, 29, 30
Kari Billehaug, leder for Østbyen eldrecenter 82
Steivor Bjarghov, menighetsselev 68
Anna Bjerkeseth, lærerinne 41, 42, 45, 48, 64
Johanne Bjerkeseth, diakonisse 29, 64, 88
Bjønnes-Jacobsen, sokneprest 52
Ole Bjørset, sokneprest 11, 56, 57, 60, 66
Bleken, byarkitekt 46
Liv Blomstrøm, 97
Reidar Bolling, prost 66
Bjarne Bollingmo, lærer, 52, 56, 59, 60
Bonsaksen, pastor 44
Bård Einar Bonsaksen, organist 59, 72, 74, 92, 97, 99
Ingrid Bonsaksen, 72
Ivar Bonsaksen, organist 29, 40, 42, 44, 48, 51, 52, 54, 56, 65, 71, 74, 86, 101
John Magne Bonsaksen, student 63, 72
Margrethe Bonsaksen, 54, 71, 72

Maria Bonsaksen, 72
Per Fridtjof Bonsaksen, domorganist 72
Ottar Bondevik, prest 62
Gustav Adolf Borgen, sokneprest i Bakke kirke 84
Sondre Bratland, musiker 98
Kristen Kyrre Bremer, biskop 76, 78, 87
Brit Unn Brevik, sosionom 82
Randi Brox, hushjelp på Lademoen hjem for gamle 55
Turid Brønmo, 85, 88
Olga Bustnes, menighetssøster 58, 59, 60
Buaas, sakfører 22
Bara Bye, klokke 96, 97, 98, 102
Peter Wilhelm Bøckmann, biskop 32
Randi Mollan Bølset, sosionom 63
Sverre Baardsen, fullmektig 45, 48
J. Cappelen, advokat 35
Anna Margrete Carlsen, prestefrue 18
Henrik August Angell, Carlsen 18
Nils Arnoldus Carlsen, sokneprest 18
Christensen, stadskonduktør 23
Hans Jacob Dahl, prest 86
Harry Hartmann Dahl, kontorsjef 63
Sofie Dahl, fru 58, 60, 67
Solveig Dahl, 88
Hanna Dahle, 100, 102
Darre, fru ingeniør Darre, 45
Ola Erik Domaas, prest 75, 76, 77, 86, 94
Bjørg Druglitrø, menighetssøster 61, 64
Bodil Skjånes Dugstad, 98
Randi Dugstad, 88
Anna Dybvig, husbestyrerinne 48, 75
Dybvig, 41, 42
Tore Eid, sokneprest 11, 92, 93, 97
Siv Ekman, diakoniarbeider 87
Else fra Asmara i Eritrea, 87
Aud Elvrøm, menighetssøster 69, 73, 74
Ingrid Engvik, menighetssøster 42, 45
Oddveig Engvik, 94
Kirsten Enod, hovedkasserer 42, 45, 48, 52, 56
Tor Eriksen, 94
Erling Evensen, dørvakt 76, 77
Even Evensen, dørvakt 39
Elen Marie Ingebrigtsdatter Evjen, sypike 19

Karl Fagereng, ingeniør 50, 51
Sverre Farstad, skøyteløper 38
Arne Fjellbu, biskop 42, 50, 51, 52
Fjær, domprost 42
Svein Roar Flatås 85, 94
Flood, prest 23
Marit Fløttum, menighetssøster 55, 58, 59
Forfod, fru 71
Arvid Forfod i Guttekoret, 72
Edny Marie Foraas, menighetsselev 68
Torbjørn A. Fredriksen, lege 88, 94
Arnt P. Fosnæs, Rosdrenge 18
Leiv Fosse, klokke og senere prest 33, 36, 37, 41, 42, 44
Egil Furunes, 100, 102, 103
Målfrid Furunes, menighetssøster 59
Fyhn, snekkermester 39
Inger Faanes, 78
Arne Garnes, elektromontør og kretssekretær 52, 56, 59, 63, 67
Marit Løhre Garnes, 73
Genet fra Eritrea, 86
Gerhard Geving, varamann til menighetsrådet 45
Trond Giske, statsråd 7
Edvin Gjerstadli, varamann til menighetsrådet 45
Toril Gjessing, 85
J. Gleditsch, domprost og senere biskop 32
Glømsaas, løytnant 23
A. Godal, prest 35
Tord Godal, prest, senere biskop 41, 63
Greta Goksøyr, kateket 74
Elen Jonetta Grand, Offentlig Fruentimmer (prostituert) 20
Ella Gundersen, 97
Gudrun Guneriussen, bestyrerinne ved Lademoen hjem for gamle 55, 70
K. Gunnar Göttestam, professor 82
Frøydis Gaare, politiker 77
Ole Hallesby, professor 42
E. Halvorsen, kjøpmann 28, 29, 30, 41, 43
Einar Hansen, sekretær 33
H. J. Hansen, kasserer 28
John Hansen, disponent 42, 45, 48, 52, 56, 69
Marit Hansen, menighetssøster 67, 69
Åse Løndal Hansen, menighetssøster 67, 69
Oluf H. Hammer, bryggearbeider 14
Brynjar Haraldsø, professor 73

Ingeborg Harbo, 74
Harboe, ingeniør 46,47
Brita Hardeberg (Hermstad), prest 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94
Jan O. Hareide, arkitekt 63
Turid Hatlen, 85
Arne Haug, kontorsjef 73
Turid Haug, 81, 84
Alfhild Haugen, kasserer 60, 63
J. Haugen, bødtker 28
Berta Haugland, 88, 89
Jarle Haugum, gårdbruker og klokker 15, 94, 97
Kåre Haugum, 102
Astrid Haukland, 98
Viggo Haukland, overlærer ved Lademoen skole 56, 59
Geir Havgar, 78
Kari Havnen, 78, 82
Julie Hegdahl, fru 28
S. Hegdahl, kjøpmann 28, 30
Hegge, byggmester 28
Olav Hegge, 67
Sverre Inge Heimdal, 85
Arne Helgesen, optikermester 60, 63, 67
Olava Henmo, fru 30
Oddlaug Hiller, 67
Lovise Hilstad, husmannskone 18
Rasmus O. Hilstad, husmann, tømmermann 18
Anna Lovise Hirsch, prestefru 18
Thomas Conrad Hirsch på Dalen prestegård, prest i Strinda 18
Hjelde, fru 62
Arnold Hjelde, lærer 29, 30, 41, 42
Hoem, prest 23
Karen Hoff, fru 51
Alf Hofflund, arkitekt 13
Borghild Hogstad, fru 48, 62
Einar Hokstad, byggmester 45, 48
Kristine Holm, 'tante Kikki', styrer ved Lademoen barnehage 46, 68
Sigurd Holm, klokker 47, 52, 56, 76
Grete Flock Holme, 94
Otto Holmås, domprost 58, 65, 66
Dag Holter, 59
Lauritz Holvik, lærebokforfatter 37
Oskar Holøien, diakon 48
Jakob H. Hornemann, gårdbruker 18

Bjørn Erling Hoseth, 100, 102, 103
Siri Hukkelberg, fru 64
Husby, disponent 28, 30
Bodil Husby, sosionom 82
Høviskeland, fru 64
Leif Håheim, elektrotekniker 56, 59, 63
Haakonsen-Hansen, overlærer ved Bispehaugen skole 22
Ingebrigtsen, varamann til menighetsrådet 42
Knut Iversen, øvingslærer 48
Ragnhild Iversen, sykepleier 63
Roald Iversen, prest 94, 97, 100, 101, 102
Leiv Arild Andenes Jacobsen, sivilarbeider 88
Jan Anton Jakobsen, kirketjener 92, 94
Fredrikke Jensen, 28,
Gustav Jensen, stiftsprost 84
Jenssen, direktør 22
Aslaug Johnsen, fru 66
Johansen, byggmester 22
John Johansen, dørvakt 39
Karl-Fridtjof Johansen, urmaker 85
Aslaug Johnsen, fru 66
Fredrikke Jonsdatter, fattiglem på Buran 19
Simon Emmanuel Jørgensen, sokneprest 11, 22, 24, 26, 42, 43, 84
Sverre Kavli, 67
Kaurin, frøken 30, 42, 62
Gabriel Kielland, arkitekt 12, 13, 14
Kristian Semb Kielland, bylege 13
Martha Kimo, menighets søster 73, 75
Ole Kjelland, sogneprest 11, 29
Kristoffer Kleve, organist 40
Per Kne, hjelpeprest 47, 48, 56, 58
R. Koen, kirketjener 25, 28
Anne Kristin Konstad, 85
John Krogstad, togkontrollør 42, 45
Anne Kristine Krossøy, diakon (pensjonist) 101, 103
Arvid Kubban, lærer 65, 67
Mildrid Kvam, fru 29
Anton Kvamme, politivaktmester 42, 45
Køhn, klokker 30, 33
A. Lange, prest 35
Ragnar Lange, prost 101
Astrid Langås, menighets søster 54, 55
Roald Larsen, sykehusprest 65

Rune Larsen, ungdomssekretær 59
 Johanne Laugsand, fru 32
 Sofie Laugsand, søster og enearving etter apoteker Laugsand 35
 Aasmund Laugsand, apoteker 29, 30, 32, 35, 60
 Knut Ø. Lauvland, 67
 Marie Leikvam, styrer ved Lademoen hjem for gamle 74
 Kristoffer Leirdal, bildehugger 14, 72
 I. A. Leistad, bankbud og medhjelper 28
 Bjørn Lervik, prest 90
 Lien, overlærer 29, 30
 Bjørn Lien, 103
 Lindboe, materialforvalter 29, 30
 Lise Lindgren, svensk skuespiller 70
 Britt Arnhild Lindland, diakoniarbeider 85, 86
 Terje Lindland, 78
 Gunvar Bergsvein Lium, 100, 102
 Randi Lonmo, menighetssøster 62
 Sølfæst J. Lund, Rosdrenge 19
 Torbjørn Lund, kontorist 52
 Martin Luther, reformator 30
 Alfred Lyse, dørvakt 34, 39
 Reidun Løken, 85
 Terje Løken, 73
 Christian Løvaas, 20
 Ola T. Lånke, prest, 75, 77, 86, 87, 88, 90
Elin Madsen, 74, 78, 79, 83
 Arne Mahlum, menighetselev 67
 Malmo, fru 71
 Bjarne Malmo, 74, 78
 Ingolf Mandal, menighetselev 67
 Manga, gassisk ung dame 72
 Marie Chr. Mehlum 98
 Kristian Olai Mehus, sokneprest 11, 47, 56, 66
 Sophie Meinich, fru 30, 42
 Melgaard, 42
 Tor Midtbø 67
 Vigdis Mittet, menighetselev 67
 Ole H. Mobro, Rosdrenge på Saxenborg 18
 Moe, overingeniør 29, 30
 John N. Moe på Katrinelyst, 18
 Marit Thoresdatter Moe på Katrinelyst, 18
 Knut Moen, 100
 Egil Moen, res. kap. 66, 73

Berntine Henningsdatter Mokstad, husmannskone i Colonien 19
Ingebrigt Olsen Mokstad, husmann og hægemager i Colonien 19
Nils Petter Moldvær, musiker 98
Anders Morken, 48
Greta Mortensen, 78, 85
Ella Myhr, 67, 74, 88, 89
Jostein Myhre, 85
Møller, prest 23
Berit Møller, 94
Henry Møst, lagerarbeider 48, 52, 77
Sakarias E. Mønnes, husmann 20
Sarah Nabasirye fra Uganda, 98
Nils Nervik, kalkulator 56, 60
Björg Nettet Larsen, styrer ved Lademoen hjem for gamle 70
Hansine Nilsen, fru 65
E. A. Nilsson, 28
Henrik Nissen, arkitekt i Kristiania 13
Nordberg, malermester 30
Nordstrand, overlærer, 42, 45, 48
Ole Norum, varamann til menighetsrådet 45
Helga Nygård, 67
Hårek Nygård, lærer, 56, 60
Nyhus, ingeniør 29, 30
August Næss, vaktmester ved Bakkestranden Bedehus 57
Gunhild Oftedal, 74
Alf Oftestad, prest 48
Olav Haraldsson, konge 33
Olav V, konge 91
Magda Oldervik, menighetssøster 65, 67
Brit Olsen, 73
Edvarda Olsen, bestyrerinne ved Lademoen hjem for gamle 55
Ingrid Olsen, 82, 85, 90
Ludvig Olsen, stenhugger ved Domkirken, formet døpefonten i Lademoen 14
Hjørdis Olsøy, menighetssøster 54
Karen Onshus, prest 90
Sven Oppegård, domprost 96
Harald Ostenfeld, dansk biskop og primas i Den danske kirke 33
I. A. Ottesen, prest 27, 29, 42
Kristine Overå, 85
Fredrikke Pedersen, frøken 30
Ingrid Pedersen, frøken 42
Johanne Pedersen, hjelpesøster 59
Petra Pedersen, menighetssøster (pensjonist) 65

Ingemann Petersen, 19
Anne Berit Pettersen, 59
Ingrid Pettersen, klokker 14, 68, 74, 79, 89, 92, 96, 98
Jorunn Pettersen, 100, 102
Karl Pettersen, kirketjener 34, 58, 60
Kåre Pettersen, konstruktør, 52, 56, 60, 67
Øyvind Kåre Pettersen, organist 97, 99, 100, 103
Åse Pettersen, 78
Rasmussen, arbeidsformann 23
Agnes Rasmussen, fru 64
Ole E. Reppe, husmann og sjømann 20
Johan B. Rian, res. kap. og senere domprost 47, 54, 55, 63
Julius Rian, organist 36, 40, 43
Regine Rognes 90, 103
Hans Rognstad, stiftskapellan 63,
Hilde Elisabeth Rosenkrantz, prest 100
Bibbi Rude Trælnes, fru 61, 74
O. Rustad, døveprest og prest i Lademoen 35, 42, 45, 47
Knut Rygnestad, stiftskapellan 47
Anna Rønning, frøken 30
Jan Asbjørn Sagen, prest 89, 90, 92, 93, 97
Tora Samset, prest 100
Sand, kemner 22, 23
Klara Sand, fru 65
Solveig Sandvik, fru 52
Tone Ingeborg Schevik, 88
Schistad, byggmester 60
Gunvor Sekkesæter, 88, 98
Kåre Olav Sekkesæter, 78, 99
Aud Selvik, menighetsselev 68
H. Seeling, Baurath i Berlin 13
Jenny-Anne Sigstad, 88
Sivertsen, fru overlærer Sivertsen 28, 29, 30
Sigurd Skare, organist 40
Harald Skarsaune, 78, 82
Ole Skaug, klokker 68
Skaven Haug, overingeniør 47
E. Skavlan, stiftsprost 23
Sigv. Skavlan, sokneprest 23
Tore Skeie, 73
Brit Skjelbred, 78, 94
Meg Skjelmerud, 85
Reidar Skjerdingstad, hjelpeprest 58, 62

Geirmund Skjerven, sykehusprest 48
 Lisbeth Skogen, organist 82, 85
 Skrondal, prost, dr. theol 42
 Paul Skuland, prest 87, 88, 89, 91
 Audbjørg Skaalvik, distriktssykepleier 69
 Tore Slyngstad, 85
 Michael Didrik Smith, 102
 Randi Solbakken, 102
 Bente Solberg, 94
 Gerhard Solbu, sokneprest 82
 Johannes Smemo, biskop 42
 Soa, gassisk ung dame 72
 Iver Tullut Solem, smed som laget smijernsbeslagene på ytterdørene i kirka 12
 Sollied, fanejunker 29, 30
 Grethe Sommervold, menighetssøster 69, 73, 79, 86
 Hannibal Stabell, sokneprest 11, 21, 25, 26, 27, 29, 62
 Ole Eriksen Stein (Steenbraathen), arkitekt, 12, 13
 Berit E. Stendal, Væverske på Buran 19
 Asbjørg Stene, kokke på Lademoen hjem for gamle 55
 Håkon Stenmark, 79
 Aage Stoen, menighetsselev 68
 Storrø, fru 62
 Arne Stoum, dørvakt 83
 H. Stoum, bødtker 28
 Alf E. Strand, lege 67
 Åse Straume, 73
 Fridtjof Stubbraaten, res. kap. 55, 60, 65, 66
 Støren, biskop 40
 Ingvill Vaagan Svanholm, organist 100
 Svendsen, bankkasserer 30
 Inga Svendsen, fru 28
 Jakob Sverdrup, kirkeminister 7
 Nils Swensson, prest 62
 Oddbjørn Sæbø, organistvikar 79
 P. Sæbø, sokneprest 11, 29, 30, 34, 35, 36, 41, 42, 47, 51, 54, 66, 83
 Frode Søbstad, 100, 102
 Ragnhild Sødahl, misjonær og diakon 96, 97, 99, 101, 103
 Nathan Söderblom, svensk erkebiskop 33
 Bjørn Johan Sørensen, sokneprest 11, 66, 87, 89, 92
 Gerd Sørensen, kirketjener 77, 79
 Oddlaug Sørmo, lærerinne 56
 Beret Sæther, 18
 Simon O. Sæther, skolelærer og kirkesanger i Lade kirke 18

Alma Tallaksen, frøken 41, 42
Lars Tangvik, sokneprest 66
Hilde Teinung, menighetselev 68
Tiller, varamann til menighetsrådet 42
Tinn, prest 23
Gjertrud Heiene Thoresen, lærer 100
Thurn Paulsen, bildehugger 39
Gjertrud Torseth, bestyrerinne ved Lademoen hjem for gamle 74
Tove Tronvold, 103
Desmond Tutu, biskop i Syd-Afrika 81
Tverdahl, arkitekt 39, 46
Martin Tveter, generalsekretær 48
Brit Tørring, diakoniarbeider 87, 88, 98, 100
Håvard Tørring, kirketjener 92
Berit Uleberg, 78
Aud Ulset-Hage, søndagsskolelærer 75
Fredrik Ulseth, student og senere prest 59
Hanna Ulseth, 67
Oskar Ulseth, kontorist og salgssjef 42, 48, 52, 55, 56, 60
Magne Valen-Sendstad, prest 48
Elin Sofie Heggelund Valøy, 100
Marianella Garcia Villas, 79
Marit Viste, menighetssøster 73
Volrath Vogt, lærebokforfatter 37
Edevard Olsen Vold, fisker 20
Finn Wagle, biskop 96
Arvid Walla, konsulent 52, 56, 60, 67
Wilhelm Andreas Wexelsen, biskop 23, 51
B. O. Weider, kateket 23
Casper F. Westad, apoteker ved Ørneapoteket 14
Odd Wigum, 85
Olav Wiksén, skreddermester og senere klokker 45, 48, 52, 56, 58, 60, 68, 74
Wilhelmsen, sokneprest i Herøy 47
Per Arne Wilson, sivilarbeider 77
Ole Winsnes, sokneprest 74
Marvin Wiseth, ordfører i Trondheim 96
Arthur With, generalsekretær i Studentlaget 48
Tor With, biskop 87
Mildrid Withammer, fru 61
K. Wleügel, frøken og arkitekt 35, 36
Wold, bestyrer 41
Wold, frøken 43
Arne Wold, lektor 52, 56, 67, 78

Erik Zimmerlund, sokneprest på Røros 92
Theodor Zuber, orgelbygger 103
Østbye, fru sokneprest Østbye 29, 30
Øverland, prest i Bakke kirke 23
Per Øverland, universitetslærer 74, 88, 100, 102
Aase-Karine Øverland, lektor 1, 78
Marit Aabel, bildekunstner 78
Marie Aakre, leder av lindrende avdeling på St. Olav hospital 82
Arne Aas, doktor 29, 30, 41
Even A. Aas, rosdreng på Rosenlund 18
Kristian Hansen Aas, 20

Oversikt over Lademoen kirkes småskrifter

Tanken bak serien er at det skal være små skrifter først og fremst av interesse for befolkningen på Lademoen og for menighetens medlemmer. Emnene er fra lokal historie eller fra kirkens virksomhet. Noen har mer almen interesse. Utgiver er Lademoen menighetsråd. Heftene kan kjøpes i kirken eller på menighetskontoret i kirken. De kan også bestilles over telefon 73 52 30 04, e-post til <post.lademoen@kirken.no> eller ved brev til Lademoen kirke, Postboks 5146, 7447 Trondheim. De kan foreløpig også bestilles hos Per Øverland, Dalen Hageby 29, 7044 Trondheim, telefon 73 53 46 43 (p), 73 59 65 82 (k) eller <per.overland@hf.ntnu.no>. Inntektene av bøkene går uavkortet til menighetens kasse idet utgiftene til fremstillingen dekkes av et privat gavefond.

Nr. 1 Roald Iversen, *Symboler i Lademoen kirke*, Trondheim 2000, kr 50.-

Dette er et hefte på 32 sider med mange fargebilder fra Lademoen kirke og de ulike symbolene i kirken. Poenget med skriftet er å forklare meningen bak bruken av de ulike symbolene. Heftet er blitt populært ikke minst for skoleklasser som har kirkebesøk som del av undervisningen. Roald Iversen var tidligere prest i Lademoen og er nå lektor ved Dronning Mauds Minne Høgskole for førskolelærere. Mange lesere har uttrykt sin glede over å få vite hva hvert enkelt symbol betyr.

Nr. 2. Johan Løkhaug, *Gater og gårder på Lademoen*, Trondheim 2001, kr 50.-

Johan Løkhaug vokste opp på Lademoen. Familiens hus lå der Laugsand aldersboliger og sykehjem nå ligger. Han var i mange år byarkivar i Trondheim kommune. Løkhaug var en kjent lokalhistoriker og skrev i 1959 en serie artikler i Menighetsblad for Lademoen. Disse artiklene utgjør storparten av dette heftet som omhandler både kjente og mer ukjente navn og steder i strøket. Det er på 27 sider og er redigert av Per Øverland.

Nr. 3. Per Øverland, *Ynglingen på Lademoen*, Trondheim 2001, kr 100.-

Undertittelen lyder slik: Barn og unge i kristelig virksomhet på Lademoen gjennom hundre år 1890-1990. Heftet er på 46 sider. Omslagsbildet er et foto av Strandveien 72. som var Ynglingeforeningens hus fra 1895 til 1941. Det var et viktig sentrum for barn og ungdom i strøket som var tett befolket med barnerike familier. Huset ble revet av den tyske okkupasjonsmakten da den skulle bygge ubåtanlegget Dora i Nyhavna for den tyske krigsmarinen. Dette er en sentral lokalhistorie for Ner-La'mon. Forfatteren har bodd i Lademoen siden 1966 og har vært formann for menighetsrådet i Lademoen i flere perioder. Han var den siste rektor ved Universitetet på Dragvoll.

Nr. 4. Ingrid Pedersen, *Trondhjemske arkitekturperler*, Trondheim 2002, kr 150.-

Ingrid Pedersen vokste opp på Lilleby på Sandstad, Ladeveien 5, Både hennes foreldre og hun selv var trofaste medlemmer av Lademoen menighet gjennom hele livet. Hun var i en lang årrekke medlem av menighetsrådet, blant annet gjennom siste verdenskrig. Ingrid Pedersen var hele sitt yrkesaktive liv knyttet til arkitektavdelingen ved Norges tekniske høgskole, NTH. Hun skrev en rekke artikler om arkitektonisk interessante bygg i byen. I samlingen er to artikler om Lademoen kirke og én om Gardemoen gård. De fleste av artiklene ble først trykt i Adresseavisen. De er her for første gang utgitt samlet ved Per Øverland. **Utsolgt.**

Nr. 5. Per Øverland, *Lademoen kirke. En veileder*, Trondheim 2002. Kr 50.-

Lademoen kirke ble innviet i 1905 og fylte altså i 2005 sine hundre år. Den er byens nest største kirke. Bare Nidarosdomen er større. Veilederen gjennomgår kirkebygningen ute og inne. Den forteller historien både om hele kirkehuset og om hver enkelt del. Dessuten blir kirkens innredning og utstyr gjennomgått og forklart. Kirken er en av svært få norske kirker i nyromansk stil. Stilen kalles også norsk jugend. Det kanskje mest interessante er at den er kledd med norsk gråstein fra Hegra. Det skal markere 1905 og norsk selvstendighet. Norsk gråstein er like bra som utenlandsk marmor!

Nr. 6 Per Øverland, *Historieglimt fra Lade og Lademoen 1. samling*, Trondheim 2003. Kr 60.-

Dette er den første samlingen av historieglimt som har stått i Menighetsbladet de senere år. De gir glimt både fra nyere og eldre tid både for Lade og Lademoen siden prestegjeldet og menighetsbladet omfatter begge sokn.. Artiklene veksler mellom Lade og Lademoen og har mange lokalhistoriske godbiter fra begge områdene. Den andre utgaven som kom i **2006** er vesentlig utvidet ved en rekke artikler som har stått i tidligere menighetsblad. Utgaven fra 2006 har en mer konsekvent veksling mellom emner fra Lade og Lademoen.

Nr.7 Per Øverland, *Salmediktere i Norsk Salmebok*, Trondheim 2004, kr 100.-

Heftet inneholder korte biografier over samtlige diktere og oversettere som er representert i Norsk Salmebok. Etter hver biografi følger en liste over de salmer som vedkommende forfatter har diktet eller oversatt. Norsk Salmebok ble godkjent i 1984 og benyttes nå ved gudstjenester og andre samlinger i Lade og Lademoen kirker. Mange har større utbytte av å synge eller lese salmene til sin private oppbyggelse når de vet litt om den som har skrevet salmen. Dette heftet har interesse for mange som er glad i vår salmeskatt langt ut over Lademoen menighet.

Nr. 8 Per Øverland, *Gjør som Gud, bli et sant menneske. En katekisme, Trondheim 2005, kr 50.-*

Dette er en liten bok på 30 sider med et betydningsfullt innhold. Den er en kortfattet håndbok med hovedpunktene i den kristne tro og kan faktisk brukes som en liten andaktsbok. I formen tar den opp tradisjonen fra oldkirkens menigheter som hadde små hefter som orienterte om den kristne tro og som ble brukt i opplæringen av dem som skulle døpes. Dette er en ny oversettelse av Luthers lille katekisme til dagens hverdagspråk, men uten det vanlige tekniske apparatet. Den har en kort innledning om katekismens historie og et avsnitt om det å sette ord på troen.

Nr. 9 Per Øverland (red), *Historieglimt fra Lade og Lademoen. 2. samling, Trondheim 2005, kr 60.-*

Denne andre samlingen av historieglimt omfatter både artikler som Per Øverland har skrevet i menighetsbladet de siste årene og artikler av en rekke andre forfattere. Disse forfatterne er ikke alltid navngitt fordi navnet ikke er angitt i menighetsbladet. Artiklene er hentet fra menighetsbladene fra 1990 og fremover. I denne samlingen er det forsøkt en bedre fordeling mellom Lade og Lademoen enn i den første samlingen. To av emner er dekket gjennom en gruppe artikler. Det ene emnet er fra Lade om den gang "KA-Senteret på Lade" gikk konkurs og ble gjenkjøpt. Det andre emnet er fra Lademoen og dreier det seg om "Lademoen Asyl" (Lademoen barnehage), som er en av byens eldste og stadig i full drift.

Nr. 10 Per Øverland, *Lademoen kirke 100 år, Trondheim 2005, kr 100.-*

Lademoen kirke stod ferdig høsten 1905. Boka forteller først og fremst om liv og virksomhet i kirka og menigheten gjennom hundre år. Året 1905 med oppløsningen av unionen med Sverige har satt sitt preg på denne store murbygningen i Østbyen i Trondheim. Mange generasjoner lamonitter har gått inn og ut av bydelens kirke. Boka summerer opp livet i kirka tiår for tiår og belyser samtidig Lademoen bydels lokale historie gjennom det meste av Østbyens historie. Med plass til over tusen mennesker er kirka byen største etter Nidarosdomen. I denne murkolossen blir Jesu Kristi evangelium forkynt for dagens mennesker slik som før. Her er Lademoens storstue!

Nr. 11 Per Øverland, *Kom! La oss lovprise Herren!, Trondheim 2006, kr 50.-*

Det drøftes å endre Den norske kirkes høymesse. Denne boken gjennomgår punkt for punkt den liturgien som nå benyttes. Den gir historiske glimt fra den kristne gudstjenestes lange historie med sikte på å gi impulser til endringer. Det kommer tydelig fram at dagens høymesse både har bevart viktige trekk fra en to tusenårig historie og samtidig oppviser en rekke endringer som har kommet til på ulike tidspunkter gjennom dette lange tidsrommet. Ritualet

bør nok ikke endres bare for å bli moderne og strømlinjeformet, men med solid feste i tradisjonen kan mange ledd endres til å bli til større glede og inspirasjon for dagens kirkegjengere. Boka antyder mange mulige endringer. Bokas tittel angir det sentrale i gudstjenesten som er lovsangen.

Nr. 12 Per Øverland, redaktør, Lademoen i gamle dager, Trondheim 2006, kr 150.-

Dette er en utvalgt samling artikler som har stått i ulike Trondheimsaviser fra 1912 og fremover. De fleste artiklene er skrevet av eldre folk som har vokst opp på Lademoen og som forteller om sin barndom og ungdom. Både kvinner og menn forteller. Noen er også blitt intervjuet av erfarne journalister om sin oppvekst og sitt senere liv. Flere av intervjuene er rene perler av fortellerkunst. Lokalhistorikeren Henrik Mathiesen kommer også til orde. Mange lesere vil kanskje med særlig interesse lese Asbjørn Lunds artikkelserie fra Arbeider-Avisa fra 1976. Boka har en rekke gamle bilder fra kjent og ukjent motiver i bydelen. Bilderredaktør er Bjørn Lien. Samlingen avsluttes med en novelle med ramme fra Lademoen.

Lademoen kirkes småskrifter redigeres og flere av dem er skrevet av **Per Øverland**. Han har vært aktiv i Lademoen menighet siden 1966. Han har i mange perioder vært og er fremdeles medlem av menighetsrådet, flere år som leder. Han ble født i Oslo i 1930, men kom til Trondheim i 1962 som studentprest. Han tok examen artium på reallinjen ved Oslo katedralskole i 1949 og teologisk embetseksamen ved Menighetsfakultetet i 1957. 1. oktober 1958 ble han ordinert til prest i Den norske kirke ved biskop Smemo i Oslo domkirke. Han tok magistergraden i teologi i New York City i 1960. Siden 1964 har han forelest ved Norges Lærerhøgskole og Universitetet i Trondheim der han var dekanus ved Det historisk-filosofiske fakultet og var den siste rektor ved Den allmennvitenskapelige høgskolen, AVH, på Dragvoll. Der han fremdeles har kontor og foreleser i kirkehistorie.